

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra Humanitárních věd

Diplomová práce

**Problematika domácího násilí ve městě Litvínov a
efektivnost orgánů veřejné správy při jeho řešení**

Bc. Markéta Bártová, DiS.

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Markéta Bártová, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Most

Název práce

Problematika domácího násilí ve městě Litvínov a efektivnost orgánů veřejné správy při jeho řešení

Název anglicky

Domestic violence in the city of Litvinov and the effectiveness of public administration authorities in addressing it

Cíle práce

Diplomová práce je zaměřena na problematiku domácího násilí a to konkrétně ve městě Litvínov. Cílem je definovat efektivnost orgánů veřejné správy a ostatních organizací při řešení problematiky domácího násilí. Pozornost je věnována určitým pojmům, jako je domácí násilí, právní úprava, aj. Dále práce analyzuje, zda jsou účelně definovány oprávnění orgánů veřejné správy, které se domácím násilím zabývají. Následně bude diplomová práce obsahovat praktickou část s případovými studii, kterými bude vyhodnoceno, zda současná praxe a dosavadní legislativní opora v zákoně je dostatečně efektivní. Praktická část tak bude zaměřena na komparaci hlavních zúčastněných orgánů veřejné správy, a to ve vybraných případech. Tyto případové studie budou následně zpracovány a porovnány s právními nástroji a oprávněními. Výsledným cílem tak bude navrhnout řešení pro lepší efektivní spolupráci zainteresovaných orgánů veřejné správy v budoucnu v této problematice.

Metodika

Metodika použitá v této diplomové práci bude obsahovat podrobný rozbor prostudované odborné literatury a aktuální právní legislativy České republiky a právní normy Evropské unie zaměřené na domácí násilí. Tato práce bude zahrnovat definici domácího násilí včetně charakteristiky násilné osoby, obětí rozdělení jednotlivých typů násilí. Dále budou zjišťovány jeho příčiny a důsledky. Součástí metodiky je sběr a analýza dat a informací o domácím násilí na území města Litvínov. V praktické části budou autorem zpracovány případové studie metodou kazuistiky, které budou podrobně analyzovány a následně vyhodnoceny v souvislosti s právními nástroji, které jsou využívány v této problematice. Vyhodnocení získaných dat, sumarizace závěrů a vlastního zjištění dopomůže k navržení opatření a strategie pro lepší využití prevence domácího násilí a posílení spolupráce s dalšími orgány veřejné správy.

Doporučený rozsah práce

60-80

Klíčová slova

Veřejná správa, Litvínov, domácí násilí, komunikace, oběť, ohrožená osoba, násilná osoba, vykazání, prevence

Doporučené zdroje informací

ČECH, Ondřej. Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8.

KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol. 4., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2014. ISBN 978-80-7225-407-1.

NAHODIL, František. Veřejná správa a financování veřejného sektoru. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4.

PAVLÍK, Marek, Karel ŠIMKA, Josef POSTRÁNECKÝ a Richard POMAHAČ. Moderní veřejná správa: zvyšování kvality veřejné správy, dobrá praxe a trendy. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-048-9.

ŠKODA, Jindřich. Zákon o policii s komentářem. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-447-3.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 18. 8. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Problematika domácího násilí ve městě Litvínov a efektivnost orgánů veřejné správy při jeho řešení" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.04.2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří byli mou oporou při psaní této diplomové práce a přispěli tak odborností tohoto textu. Z velké části tak děkuji mé vedoucí práce Ing. Sylvii Kobzev Kotáskové, Ph.D. za podněty, rady a připomínky, které mi ochotně poskytla. Rovněž děkuji svým skvělým kolegům za odborné rady z oboru.

Problematika domácího násilí ve městě Litvínov a efektivnost orgánů veřejné správy při jeho řešení

Abstrakt

Diplomovou práci s názvem "Problematika domácího násilí ve městě Litvínov a efektivnost orgánů veřejné správy při jeho řešení" analyzuje domácí násilí, jeho znaky, formy, příčiny a aktéry. Dále činnost a vzájemnou spolupráci orgánů veřejné správy a neziskových organizací při jeho řešení. Teoretickou část doplňuje platná legislativa.

Praktická část zahrnuje město Litvínov, kde analyzuje jeho demografickou a sociální strukturu a vykázanost v tomto městě. Je doplněna kazuistikou skutečných případů, kdy jejich výsledkem je zjištění vzájemné spolupráce a komunikace zainteresovaných institucí a organizací. Závěr práce zahrnuje zhodnocení výsledných informací a navržení možných řešení ke změně.

Klíčová slova:

Veřejná správa, Litvínov, domácí násilí, komunikace, oběť, ohrožená osoba, násilná osoba, vykázaní, prevence

Domestic violence in the city of Litvinov and the effectiveness of public administration authorities in addressing it

Abstract

The thesis entitled "The Issue of Domestic Violence in the City of Litvínov and the Effectiveness of Public Administration Bodies in its Resolution" analyzes domestic violence, its characteristics, forms, causes, and actors. It also examines the activities and mutual cooperation of public administration bodies and non-profit organizations in addressing it. The theoretical part is complemented by current legislation.

The practical part includes the city of Litvínov, where it analyzes its demographic and social structure and the prevalence of domestic violence in this city. It is supplemented by case studies of real cases, the result of which is the identification of mutual cooperation and communication among the involved institutions and organizations. The conclusion of the thesis includes an evaluation of the resulting information and proposals for possible solutions for change.

Keywords:

Public administration, Litvínov, domestic violence, communication, victim, endangered person, perpetrator of violence, eviction, prevention

Obsah

Cíl práce a metodika.....	11
Cíl práce	11
Metodika	11
1 Úvod.....	13
2 Veřejná správa	16
Státní správa	17
Samospráva	18
Obec s přenesenou a samostatnou působností	19
2.1.1 Samostatná a přenesená působnost	19
2.1.2 Orgány obce.....	20
3 Domácího násilí	21
Znaky domácího násilí	21
Formy	23
3.1.1 Fyzické násilí	23
3.1.2 Psychické násilí.....	24
3.1.3 Ekonomické násilí.....	25
3.1.4 Sociální násilí.....	26
3.1.5 Sexuální násilí.....	26
3.1.6 Stalking	27
Příčiny	29
Cyklus domácího násilí	30
Důsledky	31
3.1.7 Syndrom ohrožené ženy	32
3.1.8 Syndrom ohroženého dítěte	33
3.1.9 Syndrom ohroženého muže	33
3.1.10 Stockholmský syndrom.....	33
4 Aktéři.....	35
Násilná osoba (aktér).....	36
Oběť (ohrožená osoba).....	36
4.1.1 Žena jako oběť	37
4.1.2 Muž jako oběť.....	39
4.1.3 Dítě jako oběť	40
4.1.4 Senior jako oběť	42

5	Legislativa v České republice.....	43
	Trestněprávní úprava.....	43
	Občanskoprávní úprava.....	44
	Úprava v zákoně o přestupcích	45
	Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí neboli Istanbulská úmluva.....	46
6	Jednotlivé orgány veřejné správy a instituce zapojené do řešení problematiky domácího násilí.....	47
	Obec	47
	Orgán sociálně-právní ochrany dětí	48
	Činnost Policie České republiky	51
	6.1.1 Institut vykazání.....	53
	6.1.2 Institut krátkodobé ochrany	58
	Intervenční centra.....	59
	Soudní ochrana.....	62
	Neziskové organizace.....	63
7	Praktická část	65
	Město Litvínov	65
	7.1.1 Historie.....	66
	7.1.2 Obyvatelstvo	67
	7.1.3 Problémové oblasti města	68
	7.1.4 Organizační struktura Městského úřadu Litvínov	69
	7.1.5 Statistika vykazání ve městě Litvínov	72
	Kazuistika č. 1	74
	7.1.6 Právní nástroje	76
	7.1.7 Vyhodnocení	76
	Kazuistika č. 2.....	77
	7.1.8 Právní nástroje	79
	7.1.9 Vyhodnocení	79
	Kazuistika č. 3.....	80
	7.1.10 Právní nástroje	81
	7.1.11 Vyhodnocení	81
	Kazuistika č. 4.....	82
	7.1.12 Právní nástroje	83
	7.1.13 Vyhodnocení	84
	Výsledky a diskuse.....	86
	Zhodnocení města Litvínov.....	86
	Celkové zhodnocení Policie České republiky	86

Celkové zhodnocení Intervenčního centra	87
Celkové zhodnocení Orgánu sociálně-právní ochrany dětí	88
Celkové zhodnocení soudu a státního zastupitelství	89
8 Závěr.....	90
Seznam použitých zdrojů	93
Použitá literatura	93
Metodické materiály.....	94
Legislativa	94
Použité internetové zdroje.....	95
9 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	99
Seznam obrázků	99
Seznam tabulek	99
Seznam grafů.....	99
Seznam použitých zkratk.....	99

Cíl práce a metodika

Cíl práce

Diplomová práce je zaměřena na problematiku domácího násilí, a to konkrétně ve městě Litvínov. Cílem je definovat efektivnost orgánů veřejné správy a ostatních organizací při řešení problematiky domácího násilí. Práce analyzuje, zda jsou účelně definovány oprávnění orgánů veřejné správy, které se domácím násilím zabývají, a jestli jejich řešení je dostačující. Jsou to právě organizace veřejné správy, které mají možnost odhalovat domácí násilí. Dalším cílem je analýza, jakým způsobem jsou tyto organizace nápomocny při řešení domácího násilí, ochraně jedinců a prevenci.

Pozornost je věnována detailnímu zkoumání určitým pojmům domácího násilí, jeho forem a právní úpravě. Součástí je také analýza a zhodnocení statistických dat, které vykazují důležité informace o četnosti domácího násilí, nejen na území České republiky. Tato data směřují především na území města Litvínov. Diplomová práce tak ukazuje detailnější pohled na aktuální problematiku konkrétního území. To může sloužit jako podklad pro návrh nových opatření nejen zástupcům daného území nebo samotným policistům, ale i neziskovým organizacím v prevenci domácího násilí.

Součástí práce je praktická část s případovými studii, kde po jejich vyhodnocení je cílem zjistit, zda současná praxe a dosavadní legislativní opora v zákoně je dostatečně efektivní. Část této diplomové práce je zaměřena na komparaci hlavních zúčastněných orgánů veřejné správy, a to právě ve vybraných případech. Tyto případové studie budou zpracovány a porovnány s právními nástroji a oprávněními jednotlivých organizací. Výsledným cílem tak bude navrhnout řešení pro lepší efektivní spolupráci zainteresovaných orgánů veřejné správy v budoucnu v této problematice.

Metodika

Metodika použitá v této diplomové práci bude obsahovat podrobný rozbor prostudované odborné literatury a aktuální právní legislativy České republiky a právní normy Evropské unie zaměřené na domácí násilí. Po kompletním nastudování a ucelení získaných informací byly zahrnuty v jednotlivých kapitolách této práce, která se skládá z části praktické a teoretické.

Na základě získaných poznatků z odborné literatury, právních předpisů a odborných zdrojů byl v úvodu stanoven pojem domácí násilí a následně veřejná správa a její rozdělení na státní správu a samosprávu.

Na stejném principu je charakterizována i další kapitola zahrnující násilné osoby, oběti a rozdělení jednotlivých typů násilí. Tím, že toto téma je natolik rozsáhlé, je důležité zjistit také jeho příčiny a důsledky.

Samostatné kapitoly jsou věnovány České legislativě, o kterou se problematika domácího násilí opírá, a to především v přestupkové, občanskoprávní a přestupkové rovině, a dále jednotlivým orgánům veřejné správy. Již zmíněná rozsáhlost problematiky zahrnuje jednotlivé orgány a instituce, které svou aktivitou a vzájemnou koordinací činností přispívají k ochraně obětí, potírání a prevenci domácího násilí.

Ve druhé části této diplomové práce je charakterizováno město Litvínov, a to jeho demografická struktura, historie a rozčlenění území města. Tyto údaje jsou podloženy statistickou analýzou aktuální problematiky, a to ze statistického úřadu a interních databází Policie České republiky (dále jen Policie). Tyto údaje jsou analyzovány v rámci celého Ústeckého kraje, okresu Most a také konkrétně města Litvínov. V praktické části jsou autorem diplomové práce zpracovány případové studie metodou kazuistiky, které budou podrobně analyzovány a následně vyhodnoceny v souvislosti s právními nástroji, které jsou využívány v této problematice.

V závěru analýza a sumarizace získaných dat dopomůže k navržení opatření a strategické změny k lepšímu využití prevence domácího násilí a posílení spolupráce s dalšími orgány veřejné správy.

1 Úvod

Vztahy mezi rodinou, manželi, partnery či sourozenci nemusí vždy znamenat láskyplný a idealizovaný vztah. To, co se děje za tzv. „zavřenými dveřmi“ o tom se často nemluví. Pro někoho vztah nebo význam rodiny může být strach, stres, psychická či fyzická šikana ze strany partnera, kdy toto může mít negativní dopad, který vede až k psychickým či fyzickým problémům týrané osoby.

Slovo rodina znázorňuje několik funkcí, a to především funkci reprodukční, emoční, sociálně-výchovnou a ekonomickou. Každá z těchto funkcí je odrazem hodnot fungující rodiny nebo zdravého vztahu. Ne ve všech rodinách je tak očekávaná podpora a láska. Je mnoho faktorů, které ovlivní lidské smýšlení. Pokud je násilí v rodině, ve které vyrůstá dítě, tak právě dítě pochytí toto jednání, neboť to vnímá jako něco normálního. To má pak negativní dopad na další jeho vývoj, ve kterém pak hrají důležitou roli emoce, vztek, agrese i případné násilí. Tyto pojmy tak úzce souvisí nejen s domácím násilím, které se může zrodit již v útlém věku či se projeví v různých fázích života. Častým zjištěním je, že násilnou osobou bývá osoba blízká, tedy osoba z kruhu rodinného. Schyluje se tak k násilí v místě bydliště osob, tam kde by člověk očekával klid a bezpečí. V případě projevů domácího násilí je pak nezbytná pomoc právě ohroženým osobám od orgánů veřejné správy a jiných zainteresovaných orgánů.

Tato problematika se ve společnosti vyskytuje po celá staletí, a to nezávisle na náboženství nebo rasové etnice. V České republice bylo domácí násilí pro společnost tabu a vše bylo tolerováno, neboť se to vždy nějakým způsobem vyřešilo. Až ke konci 20. století se o této problematice začalo veřejně hovořit, což zapříčinilo vznik organizací, které pomáhají obětem domácího násilí a později tomu přispěla i právní úprava a novelizace zákona s postihem pachatele.¹ Velkou váhu tak měl zákon č. 135/2006 Sb. Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, a později i Zákon občanský zákoník č. 89/2012 Sb. I po několikaletých obměnách není domácí násilí v české legislativě výslovně stanoveno.

V současné době je toto jednání chápáno jako závažné a škodlivé pro společnost. Ohroženou osobou může být jakákoliv osoba, která žije ve společné domácnosti

¹ ČÍRTKOVÁ, L. Domácí násilí v době covidové. *Psychologie dnes*. 2021, roč. 27, s. 13.

s agresorem. Nemusí se tak jednat čistě o manželský vztah. Rozpoznat agresivní jednání je pro laika, zasahujícího policistu, nebo pracovníka intervenčního centra daleko obtížnější.

Domácí násilí má mnoho podob. Odlišnost od běžného násilí je však ve znacích a aktérech. Násilí chápeme jako jednání, při němž dochází k fyzickým útokům nebo výhrůžkám vůči jiné osobě. Jde o újmu působící na fyzické i psychické zdraví osoby vůči níž je toto jednání směřováno. Hlavním motivem je osobě ublížit či ji zranit, v závažných případech je cílem osobu usmrtit. Násilí se může dopustit jakákoliv osoba, kdežto u domácího násilí to bývají členové domácnosti. Jedná se o násilí mezi dospělými příslušníky rodiny a násilí aplikované na dětech či seniorech. Vliv na páchaní domácího násilí nemá věk, vzdělání ani sociální postavení. Běžné násilí může znamenat jednorázovou záležitost, však domácí násilí je trvalé a opakované. Často se popisuje jako:

- oficiální partnerský vztah,
- emoční projev citů,
- společným majetkem,
- hodnotové odrážení partnerského svazku.

Definice v dnešní době stále není jednotná, jelikož zahrnuje komplexní rozsah různých oborů např. v oblasti práva, kriminologie, psychologie i sociologie. Říká se „sto lidí, sto chutí“, takto můžeme hovořit i o autorech literatur, kteří se problematikou domácího násilí zabývají. Primární význam je ale vždy totožný. Každý právní stát má povinnost chránit zdraví, život a lidskou důstojnost svých občanů.

Z odborné literatury můžeme vyčíst, že *„domácí násilí lze vnímat jako narušení domova ve smyslu bezpečného prostou v nejužším slova smyslu, kdy je uplatňování moci a kontroly přítomno v každodenním životě.“*² Další definicí je dle Národního zdravotnického portálu *„týrání fyzické (tělesné), psychické (duševní), sexuální nebo ekonomické mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí, mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilí se stupňuje a oběť ztrácí schopnost včas tyto střety zastavit a vyřešit narušený vztah.“*³ Oficiální stránky Policie České republiky domácí násilí definují jako *„fyzické, psychické nebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke*

² CIMRMANNOVÁ, Tereza. Krize a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí, Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2205-7. s.80.

³ *Domácí násilí: co to je?* [online]. [cit. 2024-01-30]. Dostupné z: www.nzip.cz

kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se během doby zpravidla stupňuje.“⁴

Domácí násilí v České republice bylo, již od dob minulých, uzpůsobeno bývalým režimem, a je tak významný problém, který přechází z generace na generaci. Dříve byli muži hlavou rodiny a řídili se heslem „moje žena, můj problém“, kdy se vše vyřešilo v rámci rodiny a ženy vše mlčky trpěly. To se v průběhu let změnilo, především v 60. a 70. letech minulého století v USA, kdy vzniklo hnutí týraných žen, které začalo řešit tento plošný problém. Zde se začali užívat pojmy jako „*domestic violence*“, „*family violence*“⁵, tedy násilí v rodině. Až později v 80. letech se řešila otázka obětí, kdy se do té doby společnost zaměřovala spíše na pachatele. V Evropě se tato otázka řešila až příchodem Evropské unie. V České republice nastal bod zlomu v roce 2006, kdy byl přijat zákon č. 135/2006 Sb., Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Důvodová zpráva vyzdvihla domácí násilí jako společenský problém, kdy bylo potřeba vše formulovat a reagovat přijetím zákonů⁶.

⁴ *Domácí násilí – Týrání osoby žijící ve společném obydlí.* [online]. [cit. 2024-01-30]. Dostupné z: www.policie.cz

⁵ MACHALOVÁ, Tatiana. Domácí násilí: filosofická analýza pojmu. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6765-3, s. 25.

⁶ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Právo proti domácímu násilí. Beckova skripta. V Praze: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-381-3. s. 23.

2 Veřejná správa

Veřejná správa má dlouhou historii, kdy spojovala obyvatelstvo a dávala tak prostor pro vznik států a společností. V novodobé správě je charakterizovaná jako mocenská, ochranná, regulační a organizační. Hájí zájem veřejných záležitostí a musí se řídit zákony. Moc je rozprostřena mezi instituce a rozlišuje dvě funkce:

- Vnitřní – Zahrnuje funkci bezpečnostní a právní (bezpečí občanů a právní řád), ekonomickou (podmínky ekonomiky) a kulturní (rozvoj školství, vědy).

- Vnější – zajišťuje obranu území a diplomatické vztahy.

Ústava České republiky rozlišuje moc zákonodárnou (pravidla chování), výkonnou (aplikace zákonů) a soudní (řešení sporů), která je zahrnuta do státní správy. Subjekty veřejné správy jsou odpovědné za její výkon a úkoly. Je to správa veřejných záležitostí ve veřejném zájmu. Orgány tak mají jasně zákonem stanovenou moc a působnost. Veřejná správa rozlišuje výkon:

- Státní správy – jedná se o veřejnou správu, která je implementována státem přímo nebo je přenesena na územní samosprávné celky. Můžeme zde zahrnout ministerstva, nadace a fondy i územní samosprávné celky s přenesenou působností (finanční úřad).

- Samosprávy – veřejná moc je decentralizována (přenesena) na orgány místní samosprávy. Rozhodují si sami o svých záležitostech. Zde nalezneme profesní (Česká advokátní komora) i zájmovou (vysoké školy) samosprávu.⁷

Pojem „*správa je cílevědomá společenská činnost směřující k naplnění a dosažení cíle, který má charakter veřejný nebo soukromý.*“⁸ Správní subjekt je organizace, která provádí moc výkonnou, regulační (kontrolní, řídicí) a zabezpečující (např. sociální zabezpečení). Vyznačuje se právní osobností, způsobilostí ke státní správě a samosprávě či organizační strukturou a výkonnými orgány. Obsah činností je upraven zákonem č. 500/2004 Sb. Správní řád.

⁷ NAHODIL, František. Veřejná správa a financování veřejného sektoru. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN isbn978-80-7380-536-4. s.38-41.

⁸ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1. s. 7.

Státní správa

Státní správa pojednává o moci vykonávanou státem a je také součástí veřejné správy. Skládá se tak z činností orgánů, které mají vliv na řízení státu. Svým vlivem působí na instituce a obyvatele k dodržování právních norem. Provádí činnosti, které slouží službě veřejnosti, veřejným zájmům, ochraně společnosti a obraně státu⁹.

Přímý výkon je vykonáván:

- Prezident – hlava státu, má oprávnění rozpustit poslaneckou sněmovnu, reprezentuje stát,

- Vláda – Je vrcholným orgánem moci výkonné a chrání veřejné zájmy. Skládá se z předsedy vlády, místopředsedů a jednotlivých ministrů. Jako celek odpovídá Poslanecké sněmovně. Forma vlády může být demokratická i nedemokratická. V demokratické vládě se občané podílejí svou účastí na moci. Zde je přímá demokracie, kde občané vyjadřují názor v referendech či peticích. V České republice tato forma znázorňuje např. volby zastupitelů obcí i krajů, volbu prezidenta aj. Nepřímá demokracie je liberální a každý občan má politická práva. Naopak nedemokratická forma vlády je forma diktatur nebo vláda jednotlivce. Jedná se o monarchie, oligarchie, vojenské diktatury, aj¹⁰.

- Úřad vlády,

- Ministerstva – Ministerstva podléhají vládě, v čele stojí ministr a nyní Česká republika má 14 ministerstev:

- Ministerstvo vnitra,
- Ministerstvo práce a sociálních věcí,
- Ministerstvo pro místní rozvoj,
- Ministerstvo zdravotnictví,
- Ministerstvo financí,
- Ministerstvo obrany,
- Ministerstvo spravedlnosti,

⁹ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1. s. 20-21

¹⁰ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1. s. 16-17.

- Ministerstvo zahraničních věcí,
- Ministerstvo průmyslu a obchodu,
- Ministerstvo dopravy,
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
- Ministerstvo zemědělství,
- Ministerstvo životního prostředí,
- Ministerstvo kultury¹¹.

- Správní úřady s celostátní působností – Zahrnují orgány jako Český statistický úřad, Českou obchodní inspekci, aj.

- Územní odborné správní úřady – Výkon činnosti je na jasně stanoveném úseku fungování společnosti jako např. finanční úřad, úřad práce, aj.

- Veřejné sbory – Zajišťují bezpečnost občanů a jsou upraveni zákonem č. 361/2003 Sb. O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Jedná se tak o Policii České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správu, aj.

Nepřímý výkon – moc delegovaná na nepřímé subjekty např. krajské úřady, úřad obce, aj.

Samospráva

Samospráva má decentralizovanou moc, právní subjektivitu, hospodaří se svým majetkem, rozhoduje o výdajích a hospodaří se svým rozpočtem. Vytváří si vlastní právní normy (obecní vyhláška, věstníky krajů), organizuje činnost institucí a orgánů a rozhoduje o správních záležitostech.

Samosprávu dělíme na:

- Územní – územní samospráva je vyznačena v Ústavě České republiky. Stát deleguje svou moc obcím a krajům. Ti mají územní a geografickou soudržnost, hospodaří s finančními i materiálními prostředky, utváří vyhlášky i věstníky, které jsou závazné pro jejich území a svým občanům zabezpečuje veškeré potřeby. Česká republika má 13 samosprávních celků (krajů) a hlavní město Prahu. Řídí se zákonem o krajích

¹¹ *Ministerstva*. [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/ministerstva/>

č. 129/2000 Sb. Vyznačují se hlavním krajským městem, kde sídlí krajský úřad. Orgánem kraje je hejtman, zastupitelstvo kraje a rada kraje.¹²

- Zájmovou – zahrnuje sdružování občanů s jednotnými zájmy, cíli či profesí. Rozlišujeme tak profesní (sdružení občanů se stejným profesním zaměřením např. advokátní komora, lékařská komora, aj.) a zájmové sdružení (sdružuje občany stejných zálib např. svaz včelařů, tenisový klub, klub divadelních herců, atd.). Vyznačuje se vlastní hierarchickou strukturou, oblastí působení a zodpovídá sama za sebe¹³.

Obec s přenesenou a samostatnou působností

Obec je základní jednotka územní samosprávy, která reprezentuje zájmy občanů a je nositelem veřejné moci. Řídí se zákonem o obcích č. 128/2000 Sb.. Obec spravuje záležitosti obce, ale také vykonává státní správu. Člení se dle počtu obyvatel na obec, vesnice, města, okresní města, statutární města a krajská města. Obec rozdělujeme na obec s výkonem správy v základním rozsahu a obec s přenesenou působností¹⁴.

2.1.1 Samostatná a přenesená působnost

Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích je stanoveno, že obec si spravuje samostatně své záležitosti, a státní a krajské orgány mohou zasahovat, pouze pokud to vyžaduje ochrana zákona. Pokud není stanoveno, že se jedná o přenesenou působnost, jedná se stále o samostatnou působnost. Obec v samostatné působnosti stanoví občanům práva a povinnosti, a to obecně závaznou vyhláškou. V přenesené působnosti vydává nařízení obce¹⁵. Pokud se jedná o obec s výkonem správy přenesené působnosti znamená to, že stát delegoval své pravomoci na územní samosprávu. Obec tak může vykonávat agendu

¹² KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1. s. 47-57

¹³ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1. s. 46-47.

¹⁴ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1. s. 47-57.

¹⁵ *Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 7 – 11*. [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

evidence motorových vozidel, vydávání osobních i cestovních dokladů, vydává živnostenská oprávnění, aj¹⁶.

2.1.2 Orgány obce

Obec spravována zastupitelstvem obce, radou obce, starostou, obecním úřadem a jinými orgány¹⁷.

Zastupitelstvo obce je tvořeno členy, které jsou voleni na stanovené období a jejich počet se odvíjí od počtu obyvatel. Počet zastupitelů je po zvolení vyhlášen na úřední desce obecního úřadu¹⁸. Rozhoduje o rozpočtu obce, jeho majetku, legislativě, zřízení nebo zrušení obecní policie, aj.¹⁹

Rada obce rozhoduje v samostatné působnosti obce a je odpovědná zastupitelstvu. V přenesené působnosti je oprávněna rozhodovat. Je tvořena starostou, místostarostou a členy zastupitelů. Pro jednání zastupitelstva obce utváří návrhy. Rada je oprávněna hospodařit dle schváleného rozpočtu, vydávat nařízení obce, schvaluje účetní závěrku, aj²⁰. Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou a tajemníkem.

Zastupitelstvo obce zřizuje kontrolní orgány, tedy výbory a komise. Výboru vždy předsedá člen zastupitelstva, kdy počet členů musí být lichý. Výborem je např. finanční výbor nebo kontrolní výbor. Rada obce naopak zřizuje komise²¹.

¹⁶ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1. s. 47-57.

¹⁷ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Základy organizace veřejné správy v ČR. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-459-6. s.132

¹⁸ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 67 - 68. [online]. [cit. 2024-18-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>.

¹⁹ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Politologie (Grada). Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4. s. 67.

²⁰ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 99 - 102. [online]. [cit. 2024-18-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>.

²¹ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Základy organizace veřejné správy v ČR. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-459-6. s.144

3 Domácího násilí

V úvodní kapitole již bylo popsáno, co to domácí násilí je, ale ve společnosti vládne řada mýtů, které je potřeba vyvrátit z podvědomí novodobé společnosti. Proto jsou uvedeny ty nejznámější:

- I v dnešní době si mnoho lidí myslí, že **pachatel, který se dopouští domácího násilí je duševně nebo psychicky nemocný**. Naopak se jedná o nenápadné typy, kdy si ostatní myslí, že by tato osoba nikomu nikdy nic neudělala. Na okolí působí jako mírumilovní lidé, a tak se i prezentují.

- **Domácí násilí je pouze v sociálně slabších rodinách**. Není tomu tak, neboť nezáleží na společenském postavení nebo vzdělanosti. Je ale pravdou, že rodina s lepším sociálním statutem umí lépe skrývat své problémy.

- **Domácí násilí nalezneme v rodinách, kde agresor rád konzumuje alkohol**. Tento mýtus také vyvracejí mnohé vědecké statistiky a výzkumy. Alkohol samotný není příčinou násilí, je to spíš spouštěč. Akteři se často obhajují, že ve střízlivém stavu by niky nikomu neublížili. Faktem je, že i agresor, který není pod vlivem alkoholu praktikuje domácí násilí na oběti.

- **Oběť agresora sama vyprovokovala**. Toto může být bráno jako případný nesouhlas v partnerské hádce, kdy se poté agresor hájí tím, že oběť provokovala, tedy nesouhlasila s jeho tvrzením.

- **Mohla od něj už dávno odejít** – kdyby to pro oběť bylo tak jednoduché, tak už dávno ze vztahu odejde. Zde hrají roli i bariéry, které brání odchodu z násilného vztahu. Můžeme sem zahrnout např. strach oběti, že po odchodu z domácího násilí nebude schopna se sama o sebe postarat²². Tyto mýty jsou po mnoho let zakořeněné v tradičních názorech ve smyslu role muže a ženy ve společnosti.

Znaky domácího násilí

Je velmi obtížné stanovit, zda se jedná o domácí násilí či nikoliv. Každý případ je potřeba posoudit individuálně, a tudíž se nelze řídit dle striktně daných kritérií. Jsou však znaky, které jsou klíčové k odhalení domácího násilí, a to:

²² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. s. 12-14.

• **blízkost osob:** ve většině případech se jedná o soužití partnerů či manželů ve společné domácnosti,

• **neměnnost rolí:** vždy rozlišujeme agresora (násilná osoba) a oběť (ohrožená osoba). Po celou dobu násilí jsou role neměnné. Tento znak je klíčový pro rozpoznání domácího násilí a je podmíněn jeho potvrzením. Jsou ale i situace, kdy se role mohou prostřídat. Pokud si partneři role vyměňují, nelze hovořit o domácím násilí ale o tzv. „italské domácnosti“,

• **neveřejnost:** tím, že se většinou jedná o domácí prostředí, kde k násilí dochází, se tomu také říká „násilí za zavřenými dveřmi“. Většinou tak o tom veřejnost, ani blízká rodina, tak nemá o ničem tušení. Důležité je také toto posoudit u lidí bez domova, což bývá poněkud obtížné.

• **dlouhodobost:** nejedná se o ojedinělý akt (jedna facka, výbuch vzteku...), ale jde o opakující se situace s charakteristickými fázemi,

• **stupňování:** útoky se stupňují, kdy tak od neverbálních útoků dochází až k fyzickému násilí. Fyzický útok může být z počátku pouhá facka, kdy se překlene k bití partnera nebo jinému trýznění²³.

Mezi znaky domácího násilí se nezahrnuje incident, který se stal poprvé, je vzájemný nebo se střídají role („italská domácnost“, hádky). Všechny znaky nemusí být naplněny, aby se jednalo o domácí násilí, výjimku tvoří jasné rozdělení rolí, které je nezbytné pro určení domácího násilí.

Mezi další rizikové faktory, které jsou upozorněním na domácí násilí jsou chorobná žárlivost, výhrůžky, ničení věcí, týrání a zabíjení zvířat a výhrůžky zabitím dětí.

Veškerý projev domácího násilí má negativní dopad na funkce rodiny, kdy tímto jednáním je ovlivněna funkce ekonomická, emoční i reprodukční. Emoční funkce ovlivňuje negativně pocit bezpečí oběti.

V této kapitole jsou dále strukturovány znaky domácího násilí a jeho formy, fáze a příčiny.

²³ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1., s. 28

Formy

Agresor je schopen využít jakýchkoliv praktik k tomu, aby ovládl svou oběť. Nemusí se tak jednat pouze o fyzické násilí, ale může využít více forem násilí najednou. Rozlišuje se tedy několik forem násilí. Ke každé podkapitole uvedu příklad ze své praxe.

3.1.1 Fyzické násilí

Fyzické násilí je závažný projev emocí mezi lidmi. Dle Čírtkové je toto násilí definováno tak, že „zanechává zpravidla viditelné stopy ve formě tělesných poranění.“²⁴ Fyzické násilí má širokou škálu projevu. Zde můžeme zahrnout facky, údery, bití, zlomeniny, strkání, tahání za vlasy a jiné útoky na lidské zdraví a život. V nejzávažnějších případech může dojít ke smrti oběti. Můžeme sem zahrnout i bezohledné jednání při řízení vozidla (výkřiky o bouračkách, smrti) či znemožnění spánku či stravy. Jde o získání kontroly nad druhým s úmyslem mu ublížit, zastrašit jej či jej znemožnit.

K fyzickému násilí se ve většině případech usilují muži, ale můžeme se s tím setkat stejně tak ze strany žen. V odborné literatuře je mnoha autory uváděna forma fyzického násilí na prvním místě. Dalo by se tak říct, že je to považováno za nejčastější formu domácího násilí. Někdy však mylně. Je to uzpůsobeno právě viditelnými následky na těle oběti a jeho značnou medializací. Z praxe jsou známé kombinace několika nebo všech forem násilí.

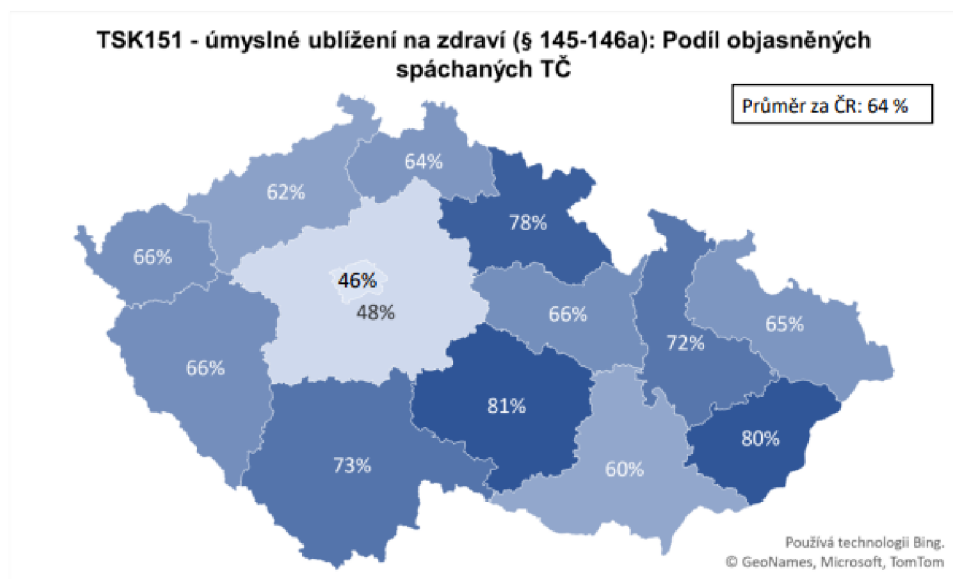
„Můj den nezačal zrovna nejlépe, několik pracovních krizí následoval odpolední shon po nákupech. Můj manžel nemá rád, když doma není neklizeno a přichystaná večeře. Vždy se snažím pracovat na 100 % a to i doma. Pokud není vše dokonalé, mám doma zle. V obchodě jsem se zdržela déle, než jsem chtěla a doma jsem nestihla uklidit nákup, když v tom přišel můj muž z práce. Je hodný a občas mi přinese i kytku. Snažila jsem se rychle nachystat večeři, ale dlouho mi to trvalo. Hodně se rozčílil, když uviděl nákup neuklizený. Křičel, mlátil do dveří a já se ho snažila uklidnit, že jakmile mu nachystám večeři, tak to uklidím. Nenechal si vysvětlit, že jsem měla náročný den. To ho vytočilo ještě víc až mi vlepil facku a řekl, že jsem neschopná a k ničemu. Pak uviděl, jak brečím a začal se mi

²⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Psyche (Grada). Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8. s. 10.

omlouvat, prý mi nechtěl ublížit. Je to takhle furt dokola, tak se snažím dělat vše dobře. Je to můj muž a mám ho ráda.“

Nejen pro příslušníky Policie je nezbytně důležitá znalost těchto forem, jelikož se ve většině případech nacházejí na místě incidentu jako první. Znalost těchto forem je klíčová pro rozlišení domácího násilí od klasické hádky tzv. „italské domácnosti“. Důležité je také brát v potaz četnost násilí.

Obrázek 1 - Objasněnost úmyslného ublížení na zdraví v ČR

Zdroj: *Statistická ročenka domácího a genderově podmíněného násilí v ČR*. [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Statistica_rocenka.pdf#page=7&zoom=100,90,525.

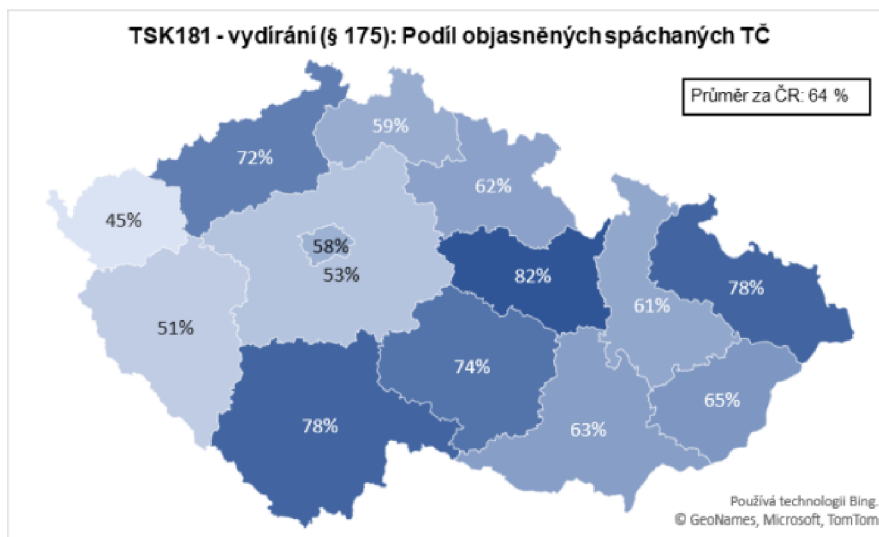
Objasnění trestného činu ublížení na zdraví je v rámci České republiky na 64 %. Nejvyšší objasněnost má Kraj Vysočina (81 %), zatím co Praha (46 %) a Středočeský kraj (48 %) nedosahuje ani 50 %.

3.1.2 Psychické násilí

Psychické nebo také citové týrání je bráno jako druhá nejčastější formou. Pravdou ale je, že psychické násilí zanechává v oběti nejdestruktivnější dopad, a to právě na její psychické stránce. Agresor dost často používá propracovanou formu, tak aby vše bylo špatně rozpoznatelné a prokazatelné. Cílem je ponížení nebo ovládnutí druhého, kdy toto jednání má dopad na sebeúctu, sebedůvěru i sebevědomí. Do této kategorie můžeme zahrnout výhrůžky, zesměšňování, ponižující chování, neustálou kontrolu, vyvolávání pocitů viny, nadávky, vydírání aj. Projevy tak mohou být neverbální i verbální.

„Nechci abys nosil tyhle kalhoty.“ „Proč nemůžeš být tak pracovitý jako Karel.“ „Zase volá tvoje matka.“ „Už chceš jít zase do hospody? Přijde mi, že čas chceš víc trávit s chlapy z fotbalu, ty mě už nemiluješ!“ „Takhle už to dál nejde, pokud půjdeš, podám žádost o rozvod a s Rufusem se odstěhujeme!“ Tak takhle se mnou už pár let jedná moje manželka. Je to k nevydržení, už nevím, co mám dělat.“

Obrázek 2 - Objasnění spáchaného trestného činu vydírání v rámci ČR

Zdroj: *Statistická ročenka domácího a genderově podmíněného násilí v ČR*. [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Statisticka_rocenka.pdf#page=7&zoom=100,90,525.

V rámci České republiky je 64 % objasněných případů. Nejvyšší podíl objasnění bylo v Pardubickém kraji (82 %) a nejnižší v kraji Karlovarském (45 %).

3.1.3 Ekonomické násilí

Agresor se snaží nad obětí získat kontrolu a to po finanční stránce, tzv. mít kontrolu nad rodinným rozpočtem, vyvoláváním pocitů finanční závislosti oběti na agresorovi atd. Ekonomické násilí se může vztahovat i k rozbíjení obyčejných věcí nebo věcí ke kterým má oběť určitý citový vztah.

„Zlato, já ale nechci abys pracovala, vydělávám dost, abych nás uživil. A ta tvoje práce stejně nestojí za nic. Sama to říkáš.“ O pár měsíců později: „Stejně si to nemůžeš dovolit, tak proč bys chtěla odejít? Nemáš nic, já ti dávám všechno. Se mnou ti je nejlíp. Jsi hloupá, jestli si myslíš, že ti někdo pomůže. Rozmysli si to, koupil jsem ti novou kabelku.“

3.1.4 Sociální násilí

Agresor se oběť snaží izolovat od sociálních kontaktů. To spočívá v zakazování a omezování sociálních styků (rodiny, přátel), nadměrné kontroly volného času, kontrola sociálních sítí, SMS zpráv, aj. Oběť pro klid v domácnosti následně podlehně agresorovi a omezuje komunikaci a sociální styky přestává vyhledávat. Sociální násilí se často prolíná spolu s ekonomickým násilím.

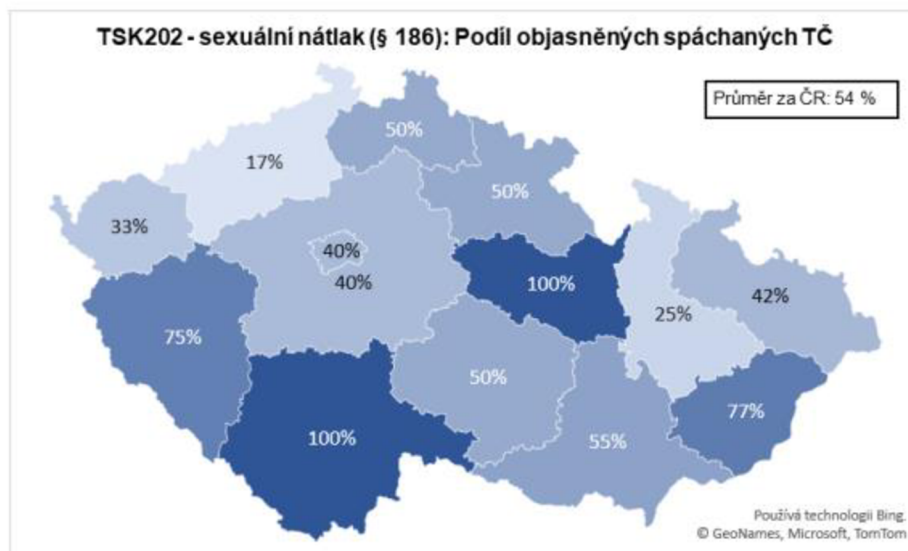
„Petr mi řekl, že nechce abych používala sociální sítě.“ Na to mi Lenka, má dlouholetá kamarádka, řekla že neví, proč s ním ještě jsem. Doma jsem zase poslouchala, že si můj přítel nepřeje, abych se kamarádila s tou slepicí Lenkou. Nechápu, proč je proti ní tak zaujatý. Občas je to drbna, ale mám jí ráda. Po pár týdnech hádek jsem usoudila, že bude lepší na nějaký čas omezit kontakt se všemi. „Řekl jsem ti, že nechci, aby k nám někdo chodil, chci tě mít jen pro sebe, stejně o tebe nikdo jiný nemá zájem a ani rodina se už s tebou nebaví.“ Tohle byla poslední kapka, kdy jsem zjistila, že Lenka měla zase pravdu a Petr se mě snažil celý náš vztah sociálně odstříhnout.

3.1.5 Sexuální násilí

Spočívá v nedobrovolném sexuálním aktu, vyžadování a vynucení jiných sexuálních praktik mezi partnery. Je prováděna s úmyslem druhého ranit, ponížit nebo zastrašit. Vždy se nemusí jednat o samotný sexuální akt (pohlavní styk), ale můžeme sem zahrnout velké spektrum skutků, jako sexuální obtěžování, nátlak, nucení k sexuálním aktivitám či mučení. Jedná se o tak choulostivou a citlivou záležitost, že je považována za nejdestruktivnější formu násilí, kterou může oběť zažít. Tato problematika je natolik choulostivá, že není možné ji spolehlivě empiricky zkoumat. Lze říci, že oběti se stávají hlavně ženy, a to sexuálním obtěžováním či znásilněním. Sexuální násilí se nevyhýbá ani mužskému pohlaví a tomu bývá ve věznicích, kdy dochází k heterosexuálnímu zneužívání.

„Nechápu proč mě tak vzrušuje, když uklízí. No co, mám na to chuť, tak si ji prostě vezmu. Jen si křič, že nechceš, pořádně ti zacpu pusy, tím jsem nabuzený ještě víc. Jen by nemusela ležet jak prkno.“

Obrázek 3- Objasněnost sexuálního nátlaku

Zdroj: *Statistická ročenka domácího a genderově podmíněného násilí v ČR*. [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Statisticka_rocenka.pdf

V roce 2021 tento typ násilí byl v Jihočeském a Pardubickém kraji objasněn v plné míře 100%.

3.1.6 Stalking

Stalking neboli nebezpečné pronásledování je druh domácího násilí, který se odehrává mimo zdi bytu a stává se tak veřejným. Nezahrnuje se základních forem domácího násilí, ale jedná se o narušení osobní svobody. Může pokračovat po ukončení vztahu a spočívá v tajném pronásledování, slídění, špehování, zasilání zpráv nebo neustálém telefonování. Tato forma násilí je zakotvená v české právní úpravě v §345 Zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákonu, který je specifikován v prvním odstavci jako:

Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) *vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,*
- b) *vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
- c) *vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
- d) *omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*

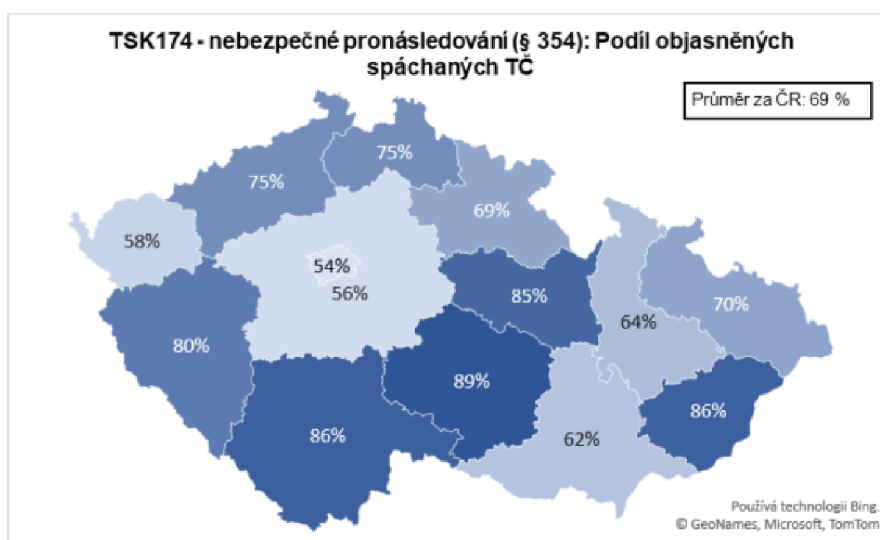
e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,

a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých²⁵.

„Uvádím, že se svého ex manžela bojím, vy nevíte, co dokáže. Navenek působí velice sympaticky, ale má dlouhé prsty a nevíte, čeho je schopný. Zjistila jsem, že vidám jeho auto v ulici, kde bydlím. Zaznamenala jsem ho tam asi 6x během 3 týdnů, do toho mi začali chodit SMS zprávy ve kterých vždy bylo, že mi to buď sluší a že ten můj nový musí mít radost nebo že mě má stále na dohled. Občas v nich také píše, že si mám dávat pozor na přechodě, aby se nestala nehoda. To nejsou jediné zprávy, které mi od něj chodí. Už fakt nevím, co mám dělat.“

Ze statistiky vyplývá, že nejčastěji se v roce 2021 řešilo nebezpečné pronásledování v kraji Jihomoravské (86%), kraji Zlínském (86%) a kraji Vysočina (89%).

Obrázek 4 - Objasněnost nebezpečného pronásledování v rámci ČR

Zdroj: *Statistická ročenka domácího a genderově podmíněného násilí v ČR*. [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Statisticka_rocenka.pdf

²⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., § 345. [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/

Příčiny

Otázkou však zůstává, proč se agresor uchýlí k násilí a jaká je příčina. Z počátku se přiklánělo k **jednofaktorovým teoriím**. Ty se rozdělují na:

- biologicko-genetické teorie – vysvětlují pouze obecné predispozice k agresivnímu chování, proto nebyly dlouhodobě užívány,

- psychologické teorie – převažuje příčina v povaze agresora, kdy byla zkoumána jeho osobnostní stránka. Tato teorie se vyznačuje jako přenesení násilí z generace na generaci,

- sociologické teorie – jsou vysvětlovány jako produkt mužské společnosti, tedy mocí a kontrolou. V této teorii může být násilnou osobou a obětí kdokoliv,

- feministické přístupy – násilnou osobou je zde muž a obětí žena²⁶.

V současné době se využívají **multifaktorové přístupy**, které uvádí, že příčiny jsou jiné vlivem času a vyvíjejí se. Přístupy se rozdělují na:

- makrosystémová rovina – ve společnosti převládá hierarchické postavení a držení moci, kdy toto postavení ve společnosti náleží muži,

- exosystémová rovina – jde o vliv společnosti na jedince a jeho následné chování, např. dlouhodobá nezaměstnanost,

- mikrosystémová rovina – jde o samotnou rodinu a její reakce na vývoj situací. Jde o to, že vývoj je v uzavřené jednotce a je tak neveřejný, jsou jasně stanovené role, znalost druhého, kdy lze předvídat jeho chování,

- ontogenetická rovina – zkoumá násilnou i ohroženou osobu a jejich interakce. Předpokládá se, že zkušenost s domácím násilím v dětství je rizikovým spouštěčem i v dospělosti²⁷.

Dle mého názoru k hledání konkrétní příčiny je třeba k věci přistupovat individuálně a každý případ je ovlivněn jinými faktory. Myslím si ale, že problém je v povaze a osobnosti agresora, který je utvářen průběhem dospívání a prostředím ve kterém osoba žije. To se značně prolíná do dospělé fáze života. Proto společnost musí vnímat náznaky

²⁶ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. s.32-35.

²⁷ ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. s.36-37.

domácího násilí, aby bylo včasné určeno, zda se jedná do domácí násilí či nikoliv a eliminovat tak jeho negativní dopady.

Cyklus domácího násilí

Důležitým znakem je tak reviktimizace, tedy opakování násilí. Agresor svou oběť opakovaně a nepřetržitě terorizuje, kdy toto se nazývá cyklus domácího násilí. Jde o jakýsi kruh, který probíhá v pravidelných obdobích (intervalech). Vždy to začíná mírnými útoky s časovou prodlevou, které se zintenzivní a přechází až v agresivní útoky a výbušnost. Rozlišujeme tedy 3 fáze:

1. Období napětí: agresor stupňuje útoky či agresí a dožaduje se podmanit si oběť. Naopak oběť se snaží vyhovět všem požadavkům tak, a vynakládá mnoho úsilí k tomu, aby nedošlo k útoku. Pokud se oběť rozhodne v období první fáze vyhledat pomoc, je jasné, že hledá vinu sama v sobě a říká si, jak se sama může změnit.

2. Období násilí: fáze propuknutí samotného útoku. Následkem jsou fyzické útoky agresora, kdy se oběť brání. Z incidentu si oběť „odnáší“ modřiny, zlomeniny, psychickou újmu aj. V tento moment oběť přemýšlí, jak předejít případnému konfliktu, případně jak ze vztahu odejít.

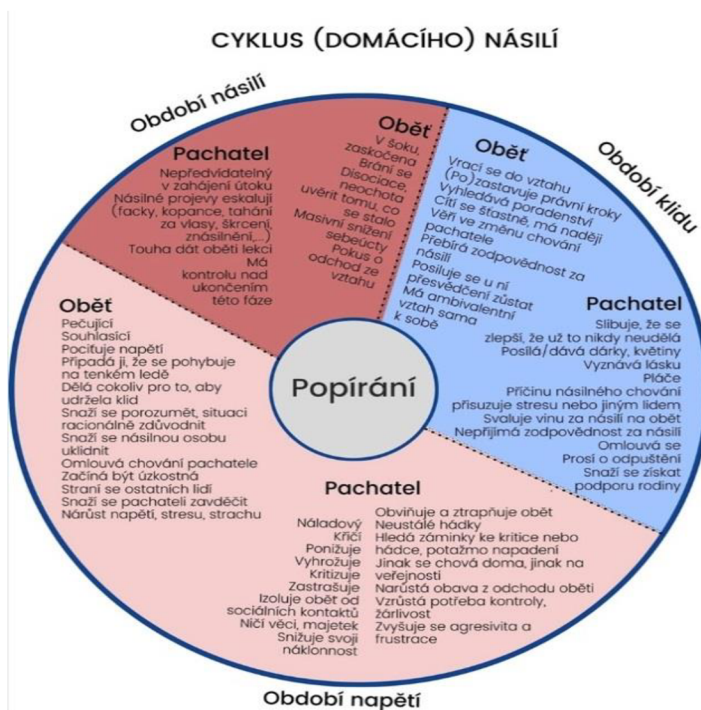
3. Období klidu: tomuto období se také přezdívá období líbánek. Je to fáze ve které se agresor omlouvá a vyznává své oběti lásku (koupě dárků, láskyplná gesta). V této fázi oběť uvěří agresorovi a vinu svaluje opět na sebe. Ve vztahu dále setrvává a nepřipouští si, že žije ve vztahu s násilníkem²⁸.

Z osobní praxe vím, že tento cyklus se neustále opakuje a stupňuje. Pokud v druhé fázi dojde k fyzickým útokům, oběť si ve většině případech přivolá pomoc prostřednictvím Policie nebo strážníků městské policie. S uvedenými složkami spolupracuje, ale je přesvědčena o své vině a agresora hájí. Po uklidnění situace je a následným řešením incidentu ze strany Policie oběť odmítá spolupracovat. Oběť tak popírá závažnost situace a vrací se zpět do tzv. „zajatých kolejí“. Tím násilí přijmou a akceptují jej. Toto je bariera, kterou je oběť limitována v odchodu z násilného vztahu. Z tohoto důvodu je obtížné ze

²⁸ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. s. 36-37.

strany zasahujících policistů situaci řešit. Je důležité, aby každý policista, který je přímo v terénu, byl empatický, naslouchající a získal si důvěru ohrožené osoby.

Obrázek 5- Cyklus domácího násilí

Zdroj: Interní materiály Policie České republiky

Důsledky

Dlouhodobost domácího násilí má negativní dopady především na psychiku oběti čemuž se také říká „syndrom týrané oběti“, což je spojováno s pocitem viny, emoční nestabilitou, strachu či pocitem bezmoci. Tímto jsou nejvíce postižené ženy, které si prošly domácím násilím. S tímto je také spojován pojem „syndrom týrané ženy“, který se vyznačuje především nespavostí, nevolností atd. Dále se u oběti může objevit stockholmský syndrom (extrémní citová fixace na násilnou osobu) nebo vztahování viny na sebe. Následky domácího násilí nesou i děti, které se také mohou potýkat se „syndromem týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte“.

Psychické následky obětí častokrát řeší vyhledáním odborné psychologické pomoci. V návaznosti jsou i zdravotní dopady, které, častokrát omezují běžný výkon života

a znemožňují tak výkon zaměstnání²⁹. Ať se již jedná o jakýkoliv druh násilí, každé násilí má jiný dopad na oběť. Každá oběť domácí násilí prožívá jinak a jinak se s ním vyrovnává (vždy to záleží na charakteristice osoby, druhu a intenzitě násilí a jiných faktorech). Důsledky mohou trvat jak krátkou, tak i delší dobu, ale ve většině případech oběť limitují v běžném životě.

Mezi nejznámější dopady lze zahrnout **fyzické následky**, které se vyznačují především pohmožděninami, zlomeninami, aj. které mohou vést až k nespavosti, nočním děsům, vypadáváním vlasů atp. Další závažné dopady jsou **psychické důsledky**, které jsou mnohdy daleko závažnější než ty fyzické. Jedná se o narušení důvěry, pocit bezmoci, frustrace, užívání drog. **Sociální dopady** pramení ze sociální izolace, kdy dochází ke ztrátě sociálních vazeb. V posledním významném rozdělení vnímáme **ekonomické dopady**, kdy v důsledku absence zaměstnání, snížené finanční gramotnosti nebo rozvodů, může dojít k navýšení finančních nákladů spojené s lékařskou či terapeutickou péčí³⁰.

3.1.7 Syndrom ohrožené ženy

Syndrom ohrožené nebo také týrané ženy je označení vztahu, který udržuje oběť a agresorem. Bývá to právě vztah mezi manželkou a manželem, kdy žena není schopna z násilného vztahu odejít, a ve vztahu tak nadále zůstává. Existují 4 charakteristiky pro tento vztah:

- oběť je utvrzena v tom, že nese vinu za jednání agresora ona,
- oběť vztahuje vinu na sebe,
- oběť má strach o svůj život,
- oběť má pocit, že agresor může být kdekoliv³¹.

Syndrom týrané ženy přechází tak do posttraumatické stresové poruchy (projevuje se úzkostí, změnou chování, anorexií či bulimií, někdy oběť tíhne k alkoholismu nebo užívání drog, doprovází jej pocit deprese, úzkostí, malé sebevědomí nebo sebevražedné sklony). Během let bylo zjištěno, že ne každá oběť trpí tímto syndromem. Dle postupných analýz

²⁹ BUDINOVÁ, Adriena. Rizika chudoby žen postižených domácím násilím a jejich dětí. Praha: proFem, 2012. ISBN 978-80-904564-2-6., str.17-20

³⁰ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. s. 43.

³¹ TOPINKA, Daniel (ed.). Domácí násilí z perspektivy aplikovaného výzkumu: základní fakta a výsledky. Ostrava: SocioFactor, 2016. ISBN 978-80-906615-0-9.

bylo zjištěno, že tento syndrom se v oběti může vyvinout i za předpokladu psychického trýznění, vyhrožování a sociální izolaci než jen za fyzickém násilí³².

3.1.8 Syndrom ohroženého dítěte

Toto označení z angl. Child Abuse and Neglect (CAN) je zavedeno od roku 1962. Je to značení pro dětské oběti domácího násilí, a to ze strany svých rodičů. Dítě, které vyrůstá v rodině, kde se vyskytuje domácí násilí nebo je na něj aplikováno, je do budoucna poznamenané, což může mít negativní dopad na jeho psychickou a emoční stránku dítěte nebo jeho tělesný vývoj či jeho osobnosti. Dopad syndromu CAN může mít na nepozornost ve škole, poruchy spánku, úzkosti, poruchy v sociálních vztazích, aj. V současné době jsou práva dětí aplikována do právních norem. Nalezneme je například v Úmluvě o právech dítěte vyhlášená pod č. 104/1991 Sb, či vyznačení trestných činů Zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník³³.

3.1.9 Syndrom ohroženého muže

Domácí násilí na mužích je i v dnešní době bráno jako něco nevyslovitelného a tabu. Přeci jen pro muže je to tzv. potupná záležitost, a nehovoří o tom otevřeně či to popírají. Společností není akceptováno, že muž by mohl být také obětí domácího násilí. Je to hájené tím, že oběť je slabá a jsou to přeci ženy, děti a senioři, nikoli muži. Avšak se to skutečně děje. Společnost musí přijmout fakt, že i muž se může stát obětí domácího násilí bez toho, aniž by byl odsuzován³⁴.

3.1.10 Stockholmský syndrom

Jedná se o vytvoření závislost (pouta) oběti na agresorovi. Tento pojem se poprvé užil v 70. letech, kdy byla přepadena banka a útočníci tak drželi rukojmí několik dní. Je to silné ohrožení ze strany agresora na oběť, kdy pod jeho vlivem oběť začne agresora akceptovat či dokonce omlouvat a hájit.

Dle mého názoru z kapitoly vyplývá, že každý autor literatury individuálně dává větší váhu jiné oblasti z výše vyjmenovaného a vyzdvihuje tak individuální přesvědčení o vážnosti znaků nasvědčující domácímu násilí. Tím, že pojem domácí násilí nemá

³² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. s.98-101.

³³ *Syndrom CAN*. [online].[cit. 2024-01-31]. Dostupné z: www.sancedetem.cz

³⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. s. 122-125

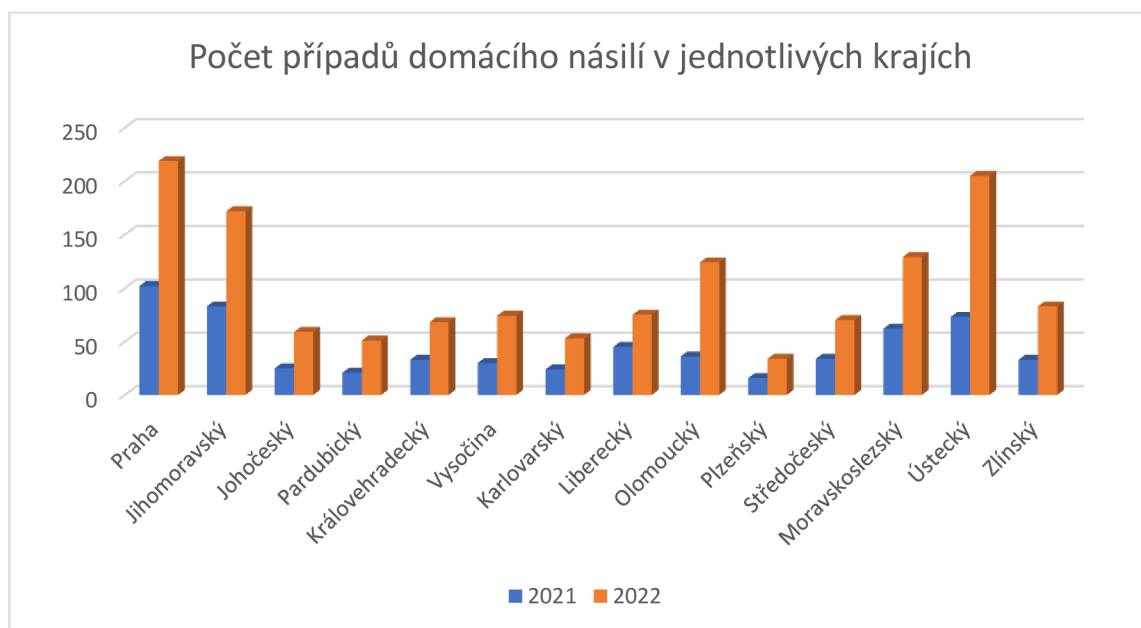
jednotnou definici, utvoří si jej každý dle svého přesvědčení. Souvisí to i s jejich oborem zaměření, tedy psychologie, právo, sociologie, aj. Je pravdou, že odvětví se různě prolínají a pečlivě se sledují provedené průzkumy a výsledky. Myslím si, že toto prolínání různými sektory je důležité ke správné specifikaci a vyznačení domácího násilí. Domácí násilí není bráno jako věc čistě soukromá, jelikož pak může být lépe aplikována odborná pomoc a zasažení intervenčních center. Důležitou součástí je i ochota obětí sdělovat své pocity a zkušenosti právě institucím, které jim nabízejí včasnou a odbornou pomoc. To poté napomáhá k osvětě veřejnosti a dodá sebedůvěru k řešení situace dalším obětem či případně potenciálním obětem. K tomu je důležité správné určení znaků a projevů, neboť bez toho není možné včasné zasáhnout.

4 Aktéři

Domácí násilí není otázka jen jednoho člověka, ale zahrnuje agresora (násilná osoba), oběť (ohrožená osoba) a ohroženou osobu. Důležitou roli zde hrají orgány veřejné správy a jiné instituce, více viz. kapitola 6.

Voňková ve své knize uvádí, že „V zásadě je možné, aby násilí vycházelo od kohokoliv a směřovalo vůči komukoli“³⁵. S tímto názorem souhlasí i jiní autoři, např. Ševčík. Tímto poukazuje na to, že domácí násilí se může vztahovat na muže, ženy, děti i seniory bez rozdílu sociálních vrstev a postavení. Ve všech těchto případech jsou ale podmínkou jasně rozdělené role Agresor X Oběť. V posledních letech násilí mezi partnery vzrůstá, kdy na vinně byla i pandemie COVID-19, kdy se tímto ve svém výzkumu zabývá Nyklová. „Pandemie a na ni navázané vyhlášení nouzového stavu usnadnili vznik a průběh násilných situací a zároveň zafungovaly jako brzda pro jejich řešení prostřednictvím institucí, jež mají v těchto případech zasahovat“³⁶.

Graf 1 - počet případů domácího násilí za období 2021-2022

Zdroj: Zveřejněné informace 2023: Domácí násilí. [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zverejnenne-informace-2023-domaci-nasili.aspx>

³⁵ VOŇKOVÁ, Jiřina a SPOUSTOVÁ, Ivana. Domácí násilí z pohledu žen a dětí: právní stav k 1.1.2016. 3. přepracované vydání. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-904564-5-7. s. 20

³⁶ NYKLOVÁ, Blanka a MOREE, Dana. Násilí na ženách v souvislosti s covid-19. 2021. ISBN 978-80-7330-380-8. [cit. výzkumná zpráva]. s.172.

Násilná osoba (aktér)

Násilnou osobou je pachatel, který se dopouští násilí na osobě ve společné domácnosti. Může se jednat jak o muže, tak o ženu. Výsledek jeho chování spočívá v získání dominantní moci, ponížení, zastrašení, žárlivost. Novodobá společnost předpokládá, že většina násilných osob jsou muži.

Genderové teorie označují motiv k domácímu násilí takový, že muži mají sklony násilného chování proto, že jim v dětství či dospívání chyběl v rodině otec nebo sám domácí násilí zažil. Další teorií je, že vyrůstali v silně patriarchální společnosti. Dalším faktem je, že násilná osoba může být osoba ve společnosti vysoce postavená, ale i normální člověk.

Ve většině případů je hlavním znakem původců násilí určitá nevyzrálost. Bývá to spojeno s problematikou navazování důvěrných vztahů, vzájemné komunikace a impulzivního mužského chování. Kamenem úrazu není jen chorobná žárlivost, ale dle Liliane Daligand je možné, že násilí může být dědičné. Pokud dítě vyrůstá v patriarchální formě výchovy, přijde mu takovýto styl výchovy zcela přirozený. Toto chování následně uplatňuje v dospělosti a má snahu druhého ovládat. Každý člověk má v sobě určitý druh násilí, ale ne každý bude agresorem. Násilí má tak původ v dospívání a samotném utváření mužské role³⁷.

Oběť (ohrožená osoba)

Stejně jako u násilné osoby může být ohrožená osoba kdokoliv. Jedná se tedy o osobu žijící ve společné domácnosti s agresorem, která je přímo zasažena násilím. Domácí násilí nemusí být pouze mezi manželi, rodiči a dětmi, ale může být třeba i mezi sourozenci. Ve většině případech domácí násilí vzniká mezi osobami, které mezi sebou mají nebo měli intimní vztah. Stejně jako u pachatele nezáleží na sociálním postavení, dosaženém vzdělání ani věku.

Právě obětím je věnována velká pozornost, kdy vědní disciplína **viktimologie** zkoumá vztah oběti a agresora. U obětí se může projevit syndrom týrané žen, syndrom

³⁷ DALIGAND, Liliane a BEDIN, Véronique. Násilí v partnerských vztazích. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0718-4., s. 120-124.

týraného muže, syndrom, týraného dítěte, Stockholmský syndrom nebo posttraumatická stresová porucha, jak již bylo zmíněno v kapitole 3. Základní vymezení pojmů – Důsledky.

4.1.1 Žena jako oběť

Násilí vůči ženám nastává proto, že se jedná o ženy, které se v jistém věku, snaží dosáhnout určitého společenského postavení, nějak vystupují, prezentují se nebo komunikují. Také to může být zapříčiněno zkušeností z dětství, kdy vyrůstaly v rodině plné násilí. V dospělosti pak mohou mít problém plnit roli matky či vcítit se do své ženskosti. Při výběru partnera hledají někoho, kdo by nedělal stejné chyby jako zažily u svých rodičů. V tomto ohledu jsou však neopatrné a vstupují do vztahu „po hlavě“. Za vším je fyzická přitažlivost partnera a slepá zamilovanost. Pokud se pak dojde do fáze násilí, obávají si přiznat, že právě prochází domácím násilím. Už jen při pomyšlení, co na to řekne okolí nebo rodina. Proto se snaží vše popírat, a partnera obhajovat.

Ve své literatuře Čírtková rozděluje 4 typy obětí:

- Rychlý rozchod – ženy se zdravým sebevědomím odmítají přijmout představu o vztahu s násilím. Je to kategorie žen, které jsou s riziky násilí dobře obeznámeny, a proto v násilném vztahu setrvávají krátkou dobu. Podnět k ukončení vztahu bývá oficiální cesta orgánů veřejné správy, kdy dojde k vykazání agresora. Pokračování nebo opakování vztahu dále odmítají.

- Odloučení a pokročilá fáze rozchodu – ženy, které žijí již nějaký čas v násilném vztahu a s partnerem mají děti. V průběhu soužití se agrese stupňuje. Proti muži argumentují, a hájí své zájmy. Je to boj, ve kterém chtějí zvítězit. V době vykazání jsou ochotné vztah ukončit. Poté nastává zlom, kdy si nejsou jisty bezpečím a bojí se, že se násilí bude opakovat.

- Nová šance – do tohoto typu spadají starší ženy, které mají vidinu dobře fungující rodiny a uskutečněné násilí vnímají jako „přešlap“, který je výjimečný a omluvitelný, a lze situaci změnit (závislost na hazardních hrách, alkoholu). Svého partnera se tak pokoušejí změnit a vykazání berou jako zkoušku, kdy očekávají zlepšené chování od svého partnera. Ve vztahu chtějí pokračovat, jen bez násilí.

- Ambivalentní (úzkostná) vazba – do tohoto typu se řadí ženy, který si prošli násilným vztahem a jsou traumatizované. Většinou s nízkým sebevědomím a chutí do života. Ve vztahu se agresora bojí, jsou úzkostné, a dělají různé ústupky proto, aby zmírnily jeho agresi. Myslí si, že tak ochrání sebe i své děti. Násilí přijmou jako normální

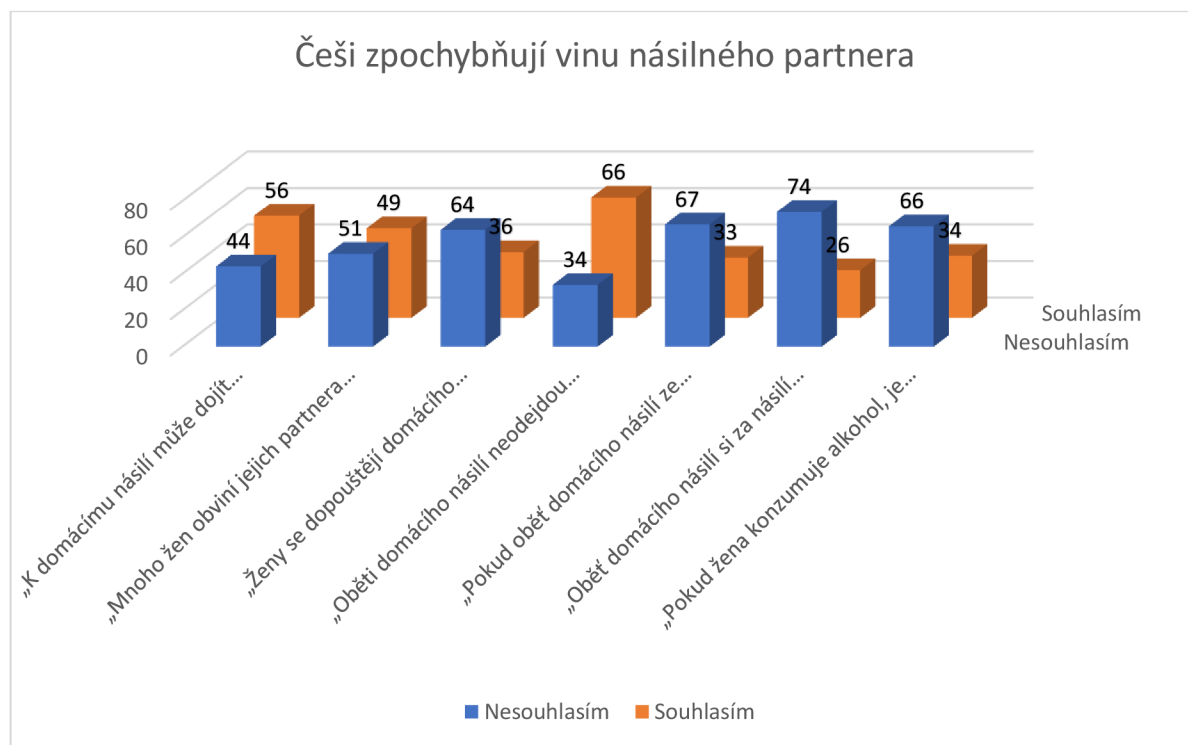
a sžijí se s ním. Po vykazání přijmou partnera zpět a celý cyklus se opakuje. Zde nastává velice náročná práce intervenčních center³⁸.

V prvních 3 typech je žena obeznámena se situací a riziky a dokáže se zdravě rozhodnout v setrvání ve vztahu či nikoliv. V posledním typu je to velmi obtížné, neboť žena násilí vnímá jako součást svého života a je tak obtížné ji vymanit ze spárů agresora.

Společností Ikea byl v roce 2021 proveden výzkum na domácí násilí v české společnosti, kdy se společnost zaměřovala na stereotypní smýšlení. Na otázky tak odpovídalo 1500 respondentů ve věku 18 až 65 let. Výsledné hodnoty jsou uvedeny v procentech z celkového počtu respondentů.

Právě díky nedostatečné osvětě, medializaci a stereotypním smýšlení si až čtvrtina (26%) dotazovaných myslí, že oběť si za násilí může částečně sama. Stejně tak třetina dotázaných se domnívá, že pokud oběť ze vztahu neodejde, tak je za násilí spoluzodpovědná (33%). Více než polovina (56%) souhlasí s tím, že k domácímu násilí může dojít proto, že žena svého partner vyprovokuje.

Graf 2 - Zpochybnění viny

³⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. s. 101 – 102.

Zdroj: *Výzkum IKEA: Domácí násilí je v české společnosti zatíženo mnoha stereotypy.* [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.ikea.com/cz/cs/newsroom/corporate-news/vyzkum-ikea-domaci-nasili-je-v-ceske-spolecnosti-zatizeno-mnoha-stereotypy-pubd508a147>

Dotazník se skládal z těchto otázek:

- „K domácímu násilí může dojít proto, že žena svého partnera vyprovokuje.“
- „Mnoho žen obviní jejich partnera z domácího násilí z pomsty, i když se nic nestalo.“
- „Ženy se dopouštějí domácího násilí stejně často jako muži.“
- „Oběti domácího násilí neodejdou ze vztahu, protože milují svého partnera.“
- „Pokud oběť domácího násilí ze vztahu neodejde, je za násilí spoluzodpovědná.“
- „Oběť domácího násilí si za násilí obvykle může alespoň částečně sama.“
- „Pokud žena konzumuje alkohol, je spoluzodpovědná za násilí na sobě.“³⁹

Ikea se snaží o osvětu české společnosti v oblasti domácího násilí, podpory obětí domácího násilí skrze organizaci ROSA a finančně podporuje pracovní pozice některých neziskových organizací.

4.1.2 Muž jako oběť

Téma domácí násilí není cizí ani mužům. Jen se o tom tolik nehovoří. Již od 70. let minulého století se řešila otázka, kdo je násilník a kdo je obětí. Především se mluvilo o ženách, ale ukázalo se, že jsou to i muži, kteří se stávají obětí domácího násilí. Ženy o tom mluví zcela otevřeně, zatím co muži, tento problém popírají. Syndrom týraného partnera společnost nepřijala a toto označení nebylo dále používáno. Do dneška je velmi problematické provádět různé statistiky. Bylo také provedeno mnoho výzkumů, jak vůbec násilné chování ze strany ženy probíhá, a mnozí autoři přišli s různými názory. V současné době se autoři literatur shodují, že syndrom týraného muže skutečně existuje. I dnes je pro muže ponižující mluvit o prožitém domácím násilí veřejně bez jakéhokoliv studu. Tím, že se mluví o obětech domácího násilí, jako o osobách slabších, jsou to této škatulky zahrnuty ženy, děti a senioři. Veřejnost nevnímá muže, jako někoho, kdo by podobné situace nezvládl řešit. Proto je důležitá osvěta a vyzdvižení slabé oběti v očích veřejnosti,

³⁹ *Výzkum IKEA: Domácí násilí je v české společnosti zatíženo mnoha stereotypy.* [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.ikea.com/cz/cs/newsroom/corporate-news/vyzkum-ikea-domaci-nasili-je-v-ceske-spolecnosti-zatizeno-mnoha-stereotypy-pubd508a147>

a následně více medializovat problematiku domácího násilí na mužích, a více o ní diskutovat⁴⁰.

Muži si svou pozici v roli oběti dlouho neuvědomují, proto ani pomoc nebo odbornou radu nehledají. Při druhé možnosti si muž uvědomuje, v jaké se nachází pozici, a že sám je v roli oběti, proto jde vše ohlásit např. trestním oznámením. Tím, že muži nejsou moc sdílní, ohlašují poslední incident. Proto je důležité se doptávat, zda je to první incident nebo k tomu docházelo již v minulosti. Tím je možné potvrdit nebo vyvrátit existenci domácího násilí. Tyto dva typy naznačují, že většina mužů zažívá jen lehčí formu domácího násilí. Pokud jde o dopady domácího násilí, tak bylo napsáno dost literatury o ženském zdraví, o tom mužském minimálně. Domácí násilí, dle různých výzkumů, zanechává na muži s větší pravděpodobností psychickou újmu. Může to být způsobeno i fyzickým násilím ze strany ženy na muže, jelikož to musí přinést větší psychickou zátěž. To má vliv na pocit vzteku, ponížení, studu nebo deprese. Ze strany žen se domácí násilí projevuje ve formě emočního týrání a zneužívání (podrývání autority, verbální agrese, žárlivost, ponižování, aj.)⁴¹.

Z toho můžeme usuzovat, že veškeré, byť jen malé, fyzické nebo psychické násilí se odráží na vnitřní pohodě muže a jeho psychice. To může ovlivňovat i fakt, že muži poté více tíhnou k alkoholu nebo drogám, které berou jako únik z reality. Muž stejně jako žena může mít blok v odchodu z násilného vztahu, ať už kvůli lásce, dětem nebo věří, že se partner změní. Stejně jako v případě násilí na ženách, si i muži zaslouží respekt a podporu.

4.1.3 Dítě jako oběť

Ve většině rodin, kde se domácí násilí odehrává vyrůstají děti. Proto byl v posledních letech proveden výzkum, kde se zjistilo, že v rodinách dochází k násilí také na dětech, a to až v 80 %. Pro děti jsou tyto situace velmi stresující a může se to odrážet na jejich psychice, případně pak v dospělém životě. Není rozdíl, jestli se jedná o násilí fyzické nebo psychické, obě násilí se podepíše na psychice dětí, a zanechávají v nich traumata.

Dětské oběti rozlišujeme na 2 skupiny:

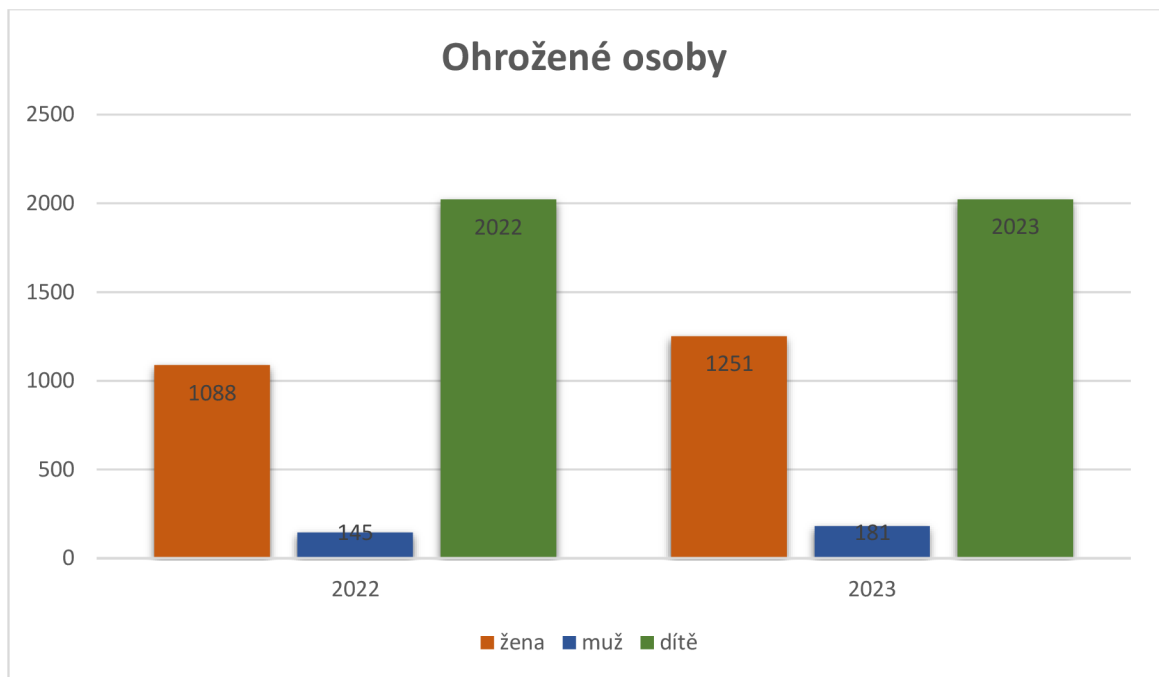
⁴⁰ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. s. 122 – 125.

⁴¹ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. s. 134 – 145

- Přímá viktimizace – domácí násilí je způsobované přímo dítěti.
- Nepřímá viktimizace – dítě je pouze svědkem domácího násilí.

To může mít vliv na jejich následný vývoj, jak mentální, tak mravní, ale i na sociál vazby a v budoucnu problémy s navazováním partnerských vztahů. Problémy také vznikají s poruchou chování i problémy při studiu. Pokud však dítě tíhne více k násilné osobě, je větší pravděpodobnost, že tento vzorec chování převezme⁴².

Graf 3 - Ohrožené osoby za roky 2022 - 2023

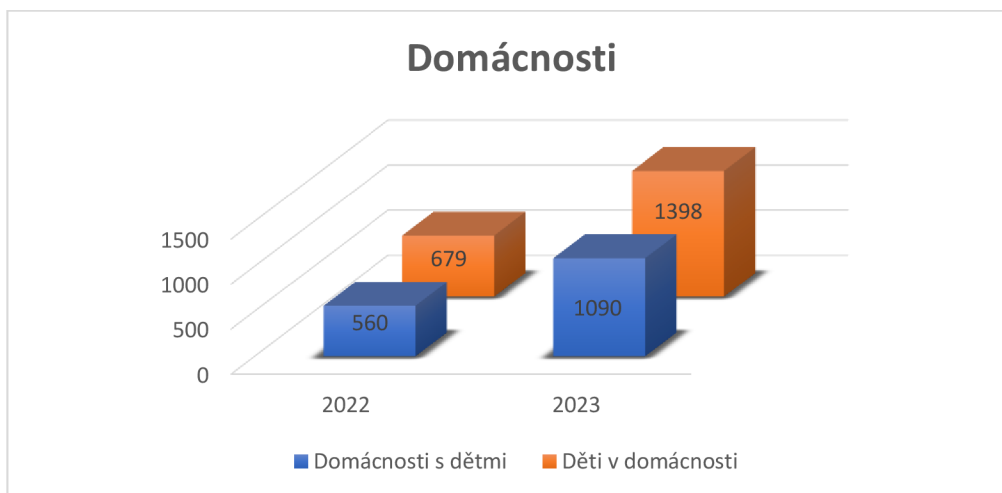

Zdroj: *Statistické údaje intervenčních center v ČR srovnání roku 2022 až 2023*. [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/Koment%C3%A1%C5%99-APIC-2023.pdf>.

Výše uvedený graf statisticky znázorňuje počet ohrožených osob, rozdělující se na ženy, muže a děti. Rok 2023 se početně zvýšil oproti roku 2022.

⁴² ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. s.121-125.

Graf 4 - Domácnosti s dětmi

Zdroj: *Statistické údaje intervenčních center v ČR srovnání roku 2022 až 2023*. [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/Koment%C3%A1%C5%99-APIC-2023.pdf>

„Pro rok 2023 se v případech vykázaní jednalo o 1090 domácností s nezletilými dětmi, v nichž vyrůstalo 1398 dětí. Graf srovnává stejné období roku 2023 s obdobím 2022“⁴³.

4.1.4 Senior jako oběť

Dle mého názoru je tato sociální skupina nejvíce zranitelná a obecně se o ní ve společnosti tolik nemluví. Ohroženou osobou je zde senior, kdy je na něm domácí násilí páčáno ze strany partnera, dospělých dětí, ale i vnoučat. Důvodem proč toto násilí není příliš medializované je, že pro oběť je to choulostivá záležitost, mnohdy jej trápí stud, strach o to, co řekne okolí a o problému tak s nikým nemluví. Násilí na seniorech je bohužel časté i v zařízeních pro seniory, kde se jej dopouštějí zdravotníci. Rozlišujeme fyzické násilí (mlácení, podvýživa, pády), psychické násilí (zmatenost, úzkost, strach), sexuální násilí (agrese, sebepoškozování). Velmi často se lze setkat s podvodným finančním a materiálním zneužíváním, zanedbávání péče a nedostatečnou osobní hygienou⁴⁴.

⁴³ *Statistické údaje intervenčních center v ČR srovnání roku 2022 až 2023*. [online]. [cit. 2024-02-22].online 22.02.2023 Dostupné z: <http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/Koment%C3%A1%C5%99-APIC-2023.pdf>

⁴⁴ ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. s.12-129.

5 Legislativa v České republice

Tato kapitola zahrnuje legislativní rámec, který napomáhá osobám dotčeným domácím násilím. Jak už z předchozích kapitol vyplývá, osoby dotčené domácím násilím potřebují pomoc od druhých osob. Může se jednat o rodinné příslušníky, ale i státní či nestátní instituce. Jejich primárním úkolem je ochrana oběti před násilnou osobou. Proto bylo důležité přijmout odpovídající legislativu. Právní úprava je rozmanitá a nalezneme ji jak v trestněprávní úpravě, občanskoprávní úpravě i přestupkové úpravě.

Poté, co Česká republika vstoupila do Evropské unie, přijala tzv. Kodaňská kritéria, kdy jako člen Unie jsme povinni plnit určité závazky⁴⁵. Následně bylo potřeba implementovat řadu právní předpisů různých institutů.

Ochrana před domácím násilím spadá pod základní práva a svobody, které nalezneme v Ústavě České republiky⁴⁶ a v Listině základních práv a svobod⁴⁷. V Listině nalezneme základní lidská práva jako svobodu, rovnost, právo na život, aj.

Česká republika problematiku domácího násilí řešila až v pozdějších letech, tedy od roku 2004, kdy až v roce 2006 byl přijat zákon č. 135/2006 Sb., Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Důvodová zpráva označila domácí násilí jako společenský problém. To dalo za vznik k formulování a přijetí zákonných opatření⁴⁸. Pojednává o nulové toleranci k násilí a v České republice se zákon stal účinným od 1.1.2007.⁴⁹

Trestněprávní úprava

Trestní právo se aplikuje až poté, co ostatní právní nástroje jsou neúčinné⁵⁰. Trestním řádem je stanoven postup orgánů činných v trestním řízení (Policie, státní zastupitelství,

⁴⁵ *Přístupová kritéria (kodaňská kritéria)*. [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/glossary/accession-criteria-copenhagen-criteria.html>

⁴⁶ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁷ Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva ČNR o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Právo proti domácímu násilí. Beckova skripta. V Praze: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-381-3. s. 23.

⁴⁹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1., s. 65

⁵⁰ JELÍNEK, Jirí. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, [2021]-. ISBN 978-80-7502-637-8. s. 26

soudy). Pouze soudy mají možnost o věci rozhodnout. V následující kapitole bude podrobněji popsán postup Policie.

Důležitou úlohu zde sehrává zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který upravuje § 199 týrání osoby žijící ve společném obydlí a § 354 nebezpečné pronásledování. Ani v tomto zákoně nenalezneme přesnou definici domácího násilí. S tímto zákoníkem se pojí nejen tyto 2 paragrafy, ale také jiné skutkové podstaty spojené s domácím násilím. Můžeme sem zahrnout trestní činy, které jsou zaviněné úmyslně § 199 týrání osoby žijící ve společném obydlí, § 198 týrání svěřené osoby a § 337 odst. 2 maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, §146 ublížení na zdraví, § 171 omezování osobní svobody, § 185 znásilnění, § 187 pohlavní zneužití, § 196 zanedbání povinné výživy, § 353 nebezpečné vyhrožování, aj. Toto je pouze výčet z mnoha trestních činů trestního zákona

Občanskoprávní úprava

Další ustanovení nalezneme v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který stanoví § 751, § 752 a § 753 jako ustanovení proti domácímu násilí. V občanském řízení je možné, aby soud rozhodl o omezení případně vyloučení práva manžela setrávat v místě bydliště. To lze na žádost dotčeného manžela, dochází-li vůči němu k fyzickému nebo psychickému násilí. Toto soud může provést maximálně na 6 měsíců (lze prodloužit pro zvláštní důvody).⁵¹ Po úpravě práv a povinností manželů v roce 2014 došlo ke zrušení § 76b a §273b občanského soudního řádu, který upravoval institut předběžného opatření a byl nahrazen jako předběžné řízení ve věc ochrany proti domácímu násilí v § 400 - § 414 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízení soudních⁵². Řízení lze zahájit jen na návrh dotčené osoby. Pokud soud návrh přijme, ukládá předběžné opatření spočívající v opuštění společného obydlí či zákazu styku s dotčenou osobou, a to po dobu 1 měsíce, kdy dobu lze dále prodloužit⁵³. Pokud však je tato doba porušena, osoba se dopouští maření výkonu úředního rozhodnutí dle § 337 trestního zákoníku.

⁵¹ *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 751 - § 753.* [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast2>

⁵² *Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízení soudních, §400 - § 414.* [online]. [cit. 2024-02-06].Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292#cast2>

⁵³ *Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízení soudních, § 405 a § 410.* [online]. [cit. 2024-02-06].Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292#cast2>

Úprava v zákoně o přestupcích

Pokud nejsou naplněny znaky trestného činu u domácího násilí, jedná se tak o přestupek. Nalezneme jej v zákoně č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení proti nim. „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“⁵⁴.

Zde lze zařadit přestupky uvedené v zákoně č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, které vykazují jednání proti občanskému soužití (§7). V policejní praxi to znamená, že mezi partnery, kteří sdílejí společnou domácnost, dochází k ublížení na zdraví lehčího charakteru. Tedy není nutné lékařská hospitalizace. Dále zde můžeme řadit partnerské hádky či hrubé jednání (pomluvy). Policejní orgán provede nezbytné úkony v podobě šetření, zajištění důkazních prostředků (zajištění fotodokumentace) a sepíše úřední záznam o podání vysvětlení osoby dotčené. Od oznámení incidentu plyne lhůta 30 dnů ke zpracování všech úkonů a následnému postoupení oznámení příslušnému orgánu dle § 74 odst. 2 zák. č. 250/2016 Sb.

Příslušnému správnímu orgánu náleží rozhodovací funkce. Zde je podmínkou udělení souhlasu osoby přímo postižené spácháním přestupku, jinak není možno zahájit správní řízení. Dále § 5 uvádí, že „*byla-li spácháním přestupku postižena osoba mladší 18 let nebo byl-li přestupek důvodem vykázaní ze společného obydlí, zahájí správní orgán řízení nebo v již zahájeném řízení pokračuje bez souhlasu osoby přímo postižené spácháním přestupku*“⁵⁵. Toto je kladný krok k řešení přestupkového jednání, při němž by mohly být spatřovány znaky násilného chování či domácího násilí na přestupkové úrovni. Dále správní orgán může uložit povinnost zdržet se styku s určitou osobou, a to až po dobu 1 roku. Správní orgán ihned vyrozumí orgán sociálně-právní ochrany dětí § 75 odst. 3 v případě zjištění, že při přestupku vykazující znaky užití násilí byla přítomna osoba mladší 18 let⁵⁶.

⁵⁴ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení proti nim., § 5. [online]. [cit. 2024-02-06]. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#cast2>

⁵⁵ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 79 odst. 5. [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#cast3>

⁵⁶ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 75 odst. 3 [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#cast3>

Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí neboli Istanbulská úmluva

„Istanbulská úmluva stojí na myšlence, že násilí na ženách, kterým se zabývá, by neexistovalo nebo by neexistovalo v takové míře, pokud by ve společnosti neplatila představa o podřízenosti žen“⁵⁷. Všechny státy, které se rozhodnou jí přijmout a podepsat, se zavazují k plnění podmínek, které zamezují násilí na ženách a také na obětech domácího násilí. Dále smlouva stojí za rovnoprávným postavením muže a ženy. V této smlouvě je definován pojem „gender“ neboli „společensky ustavená role, chování, aktivity a atributy, jež daná společnost požaduje za náležité pro ženy a muže“⁵⁸. Česká republika smlouvu podepsala v roce 2016, kdy však v lednu 2024 nebyla Senátem ratifikována⁵⁹.

Domácí násilí dále také vyskytuje v občanském soudním řádu, zákoně o zvláštních řízeních soudních, zákoně o sociálněprávní ochraně dětí, aj. Toto je jen malý výčet pramenů, kde můžeme nalézt jeho právní. Dalším důležitým dokumentem je také *Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí*⁶⁰ (pro roky 2023 – 2026) a *Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice*⁶¹.

⁵⁷ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina; HAVELKOVÁ, Barbara a ŠPONDROVÁ, Pavla. Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální? Právní monografie. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-761-7. s. 255.

⁵⁸ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina; HAVELKOVÁ, Barbara a ŠPONDROVÁ, Pavla. Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální? Právní monografie. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-761-7. s. 261.

⁵⁹ Senát neschválil tzv. Istanbulskou úmluvu proti násilí na ženách. [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/senat-neschvalil-tzv-istanbulskou-umluvu-proti-nasili-na-zenach/2415511>

⁶⁰ Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/AP_DGPN-2023_final.pdf

⁶¹ Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf

6 Jednotlivé orgány veřejné správy a instituce zapojené do řešení problematiky domácího násilí

Významnou roli v ochraně ohrožených osob, hrají orgány veřejné správy. Jedná se o Policii České republiky, státní zastupitelství, soudy, orgán sociálněprávní ochrany dětí, aj. Důležitou úlohu mají v časném vymezení, zda se jedná o domácí násilí, správné kvalifikaci a rozhodnutí. Jejich úlohou je správně a nezaujatě rozhodnout, zda se o domácí násilí skutečně jedná. Dále lze zahrnout městskou policii, přestupkové oddělení obecního úřadu, intervenční centrum, krizové centrum/centrum krizové intervence (pro děti a rodinu) a ostatní poskytovatele služeb (manželská poradna, linka důvěry, obvodní lékaři, nemocnice)⁶². Činnosti vybraných institucí budou vysvětleny v této kapitole. Každý orgán má jiné pravomoci v postupu řešení. Klíč k úspěchu je koordinovaná spolupráce institucí spolu s neziskovými organizacemi, výměna názorů, praktických zkušeností a znalostí.

Obec

Nedílnou součástí v rozhodování občanskoprávních vztazích je činnost orgánů v rámci přestupkového práva. Stejně jako Policie, postupuje oznámení o přestupku i státní zástupce nebo soud. Pro účely prověřování přestupkového řízení jsou zřizovány přestupkové komise (zřizované starostou obce), které před zahájením řízení provedou podání vysvětlení oběti. Správní orgán může podnět přijmou přímo od oběti, je však ale důležité vyloučit znaky domácího násilí. Pokud správní orgán zjistí, že v rodině žije nezletilé dítě „vyrozumí bez zbytečného odkladu orgán sociálně-právní ochrany dětí a zároveň jej informuje o všech podstatných skutečnostech, které zjistil“⁶³.

Řízení je zahájeno na žádost oběti nebo z úřední povinnosti, kdy přechází do fáze jednání o přestupku. Správní orgán žadatele poučí o důležitosti splnění a o jeho právech a povinnostech. Účastníci řízení jsou poté předvoláni k ústnímu řízení. Správní orgán provádí ve věci dokazování všemi dostupnými prostředky např. výslechem obviněného, pokládání otázek svědkům, znalcům, hodnocením pořízené fotodokumentace. Po rozhodnutí správního orgánu následuje sankce. Může se jednat o jasně stanovou částku ve

⁶² *Domácí násilí - Týrání osoby žijící ve společném obydlí*. [online]. [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-tyrani-osoby-zijici-ve-spolecnem-obydli.aspx>

⁶³ *Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 75*. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#cast3>

formě pořádkové pokuty. Po poučení se může účastník ve stanovené lhůtě odvolat. Např. za přestupek proti veřejnému pořádku, kdy dle § 5 odst. 1 písm. c) maření vykázaní ze společného obydlí provedené podle zákona o Policii České republiky, lze uložit sankci do maximální výše 20.000 Kč⁶⁴. Sankce za přestupky proti občanskému soužití se liší dle právní kvalifikace a nalezneme je v § 7 odst. 4 a 5 zákoně č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Stejně tak jako Policie, tak i Městská policie v Litvínově (ale i obecně) se zúčastňuje školení, které je zaměřené rozpoznání domácího násilí. Jelikož je Litvínov a jeho městská část Janov proslule vyhlášena pro své nepřizpůsobivé obyvatele, převážně Romského etnika. Je proto potřeba, aby i strážníci a asistenti prevence kriminality dokázali včasné rozpoznat znaky domácího násilí. Školení probíhá formou prezentace a besed, kdy zaměstnanci získávají cenné rady přímo od pracovníků Intervenčního centra⁶⁵.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí

Sociálně-právní ochrana dětí se řadí do odvětví veřejného práva, kdy se řídí zákony, mezinárodními dokumenty, Listinou základních práv a svobod a úmluvou o právech dítěte. Orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále OSPOD) řeší problematiku dětí na území České republiky a zahrnuje soubor opatření a nástrojů, které jsou aplikované v době, kdy je potřeba včasné zasáhnout pro blaho dítěte⁶⁶. To je upraveno zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, a jeho postupy jsou tak v tomto zákoně stanoveny. Provádí výkon státní moci v přenesené působnosti (kraje, obce s rozšířenou působností) a zajišťuje dohled v oblasti práv dětí a naplňování Úmluvy o právech dítěte. Ústředním orgánem státní správy je Ministerstvo práce a sociálních věcí, kdy zajišťuje činnost kontrolní, metodickou i legislativní⁶⁷. Hlavním cílem je zajistit, aby bylo s nezletilým dítětem zacházeno, jak má a dostávalo se mu veškerých práv (rodičovská péče, osobnostní rozvoj, svobodné myšlení).

⁶⁴ Zákon č. 251/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 5. [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>

⁶⁵ Litvínovští preventisté se zúčastnili konference na téma domácí násilí. [online]. [cit. 27.02.2024]. Dostupné z: https://mulityinov.cz/mp/vismo/dokumenty2.asp?id_org=100115&id=3194

⁶⁶ NOVOTNÁ, Věra. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí s komentářem: podrobný komentář k novele provedené zákonem č. 363/2021 Sb. od 1.1.2022 : včetně změn účinných od 1.1.2025 a 1.1.2028. 3. aktualizované vydání. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, [2022]. ISBN 978-80-7554-366-0. s. 9.

⁶⁷ Činnost MPSV v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cinnost-mps-v-oblasti-socialne-pravni-ochrany-deti>

OSPOD musí respektovat:

- nejlepší zájem a blaho dětí,
- ochranu poskytovat bezplatně všem dětem bez rozdílu až do věku 18 let, pohlaví, rasy, etnického původu, aj.,
- dítě, které má být odebrané z rodinného prostředí, má právo na zvláštní ochranu a pomoc ze strany státu - náhradní rodinná péče má přednost před ústavní výchovou,
- finanční zabezpečení náhradní rodiny je zajištěno státními dávkami pěstounské péče⁶⁸.

V souvislosti s problematikou domácího násilí OSPOD hájí zájem nezletilého dítěte tak, aby předcházelo ubližování a jeho poškozování, kdy by toto jednání mělo negativní dopad na jeho rozvoj. Místní příslušnost se řídí trvalým pobytem dítěte. Nezletilé dítě může být dočasně předáno do péče jiným rodinným příslušníkům. Pokud je nezletilé dítě vystaveno fyzickému nebo psychickému násilí, ze strany rodiny, může orgán s rozšířenou působností podat návrh k soudu na vydání předběžného opatření. Tento návrh je podáván jménem dítěte⁶⁹. Pokud je potvrzeno násilí ze strany rodinného příslušníka, je nezletilé dítě umístěno do pěstounské péče, na přechodnou dobu. Zde spolupracují pracovníce OSPOD na žádost Intervenčních center, aby zajistili bezpečí obětí domácího násilí a zajistili tak potřebnou pomoc při řešení náročné situace. V situaci, kdy pracovníci OSPODu zjistí, že na dítěti je páchána trestná činnost nebo v rodině pochází k násilí mezi partnery, jsou povinni vyrozumět o zjištěných skutečnostech Policii ČR. Další pomoc od pracovníků OSPODu přichází ve formě poradenství, a to nejen pro dítě, ale i jeho zákonného zástupce. Oběť se na pracovníka může obrátit i v případě, že potřebuje poradit s azylovým bydlením.

V roce 2021 bylo zjištěno celkem 7619 případů, kdy se jednalo o týrané, zneužívané nebo zanedbávané dítě. Vlastním zjištěním bylo 1600 případů a skrze Policii či jiný státní

⁶⁸ NOVOTNÁ, Věra. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí s komentářem: podrobný komentář k novele provedené zákonem č. 363/2021 Sb. od 1.1.2022 : včetně změn účinných od 1.1.2025 a 1.1.2028. 3. aktualizované vydání. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, [2022]. ISBN 978-80-7554-366-0. s. 9-11.

⁶⁹ Zákon č. 259/1999 Sb, o sociálně-právní ochraně dětí, § 16 odst. 2. [online]. [cit. 07.02.2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359#cast3>

orgán 1395. Ostatní oznámení provedlo buď samotné dítě, rodič, příbuzný nebo zdravotnické či školské zařízení⁷⁰.

Obrázek 6 - Počet případů v roce 2021

		Počet případů v roce 2021
Podané podněty (oznámení) policii nebo státnímu zastupitelství na	zanedbání povinné výživy (§ 196 TZ)	174
	týrání svěřené osoby (§ 198 TZ)	248
	ohrožování výchovy dítěte (§ 201 TZ)	497
	ublížení na zdraví (§ 145 až § 148 TZ)	49
	jiný trestný čin proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte	284
Počet případů domácího násilí, kterého jsou přítomny nezletilé děti a které jsou řešeny OSPOD		1 728
z toho počet případů s rozhodnutím o vykázaní ze společného obydlí		516

Zdroj: *Statistická ročenka domácího a genderově podmíněného násilí v ČR*. [online]. [cit. 27.02.2024]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Statisticka_rocenka.pdf

OSPOD v Litvínově disponuje jedním vedoucím oddělení, osmi sociálními pracovníky, dvěma kurátory pro děti a mládež a dvěma sociálními pracovníky pro výkon pěstounské péče.⁷¹

Komise OSPOD v Litvínově je zřizována starostkou obce Litvínov, kdy mezi členy komise jsou zahrnovány:

- vedoucí oddělení sociální práce,
- vedoucí oddělení sociálněprávní ochrany dětí,
- zástupce Policie,
- preventista Městské policie Litvínov,
- ředitelka ZŠ Janov,
- psycholog,
- etoped (speciální pedagog).

Tato zřízená komise navrhuje preventivní programy pro ochranu týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí, kdy posuzuje jednotlivě každý zjištěný případ. Dále

⁷⁰ *Statistická ročenka domácího a genderově podmíněného násilí v ČR*. [online]. [cit. 27.02.2024]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Statisticka_rocenka.pdf

⁷¹ *Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020-2025*. [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=467661

provádí doporučení před sociálně patologickými jevy a k jednotlivým případům vydává stanoviska. Provádí realizaci sociálněprávní ochrany na území města Litvínov⁷². OSPOD spolupracuje s Městskou policií, kdy získává cenné poznatky pro výkon své činnosti, tzn. vědí např. o výchovných problémech dětí a následný postup činnosti mají urychlený.

Činnost Policie České republiky

Hlavní činností Policie je „*chránit bezpečnost osob a majetku, veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti*“⁷³. Nadřízeným ústředním orgánem je Ministerstvo vnitra, které vytváří potřebné podmínky pro plnění všech úkolů, kdy finanční prostředky na to jsou čerpány z rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra⁷⁴. Ministr vnitra je odpovědný za činnost Policie. Její činnost je upravena zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), obecně závaznými právními předpisy a metodickými pokyny Policejního prezidenta.

Oznámení o násilném činu je ve většině případech oznámen na linku 158 či ústně na příslušném útvaru Policie. Příslušník Policie (policista) bývá první osobou, která se setkává s obětí, případně znaky domácího násilí.

V případě, že policista zjistí, že dochází k protiprávnímu jednání (přestupkové jednání nebo páčání trestného činu) ze strany agresivní osoby, je povinen tomuto jednání zamezit ústním vyřčením zákonné výzvy nebo při neuposlechnutí výzev policisty tuto osobu omezit na osobní svobodě (režim zajištění⁷⁵ či zadržení⁷⁶), případně poskytnout první pomoc osobám, které jí potřebují. Vstup do obydlí patří mezi oprávnění Policie. K tomu musí být ale oprávněný důvod, který je specifikován v § 40 zákona o Policii ČR, a to vstup do obydlí, který je úzce spjat i s institutem vykázání. Mezi další důležité oprávnění Policie je použití donucovacích prostředků, které je vyznačeno v § 51 až §53

⁷² *Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020-2025*. [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=467661

⁷³ *Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, § 2*. [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

⁷⁴ NAHODIL, František. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN isbn978-80-7380-536-4. s. 128.

⁷⁵ *Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 26*. [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

⁷⁶ *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), §76*. [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

zákona o Policii ČR. Tento donucovací prostředek policista užije v případě, že je ohrožena bezpečnost jeho osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku⁷⁷.

Pokud je situace na místě uklidněná, policista dbá Pokynu policejního prezidenta č. 181/2020 ze dne 3. srpna 2020 a řídí se Metodickou příručkou č. 1/2022 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky. Tímto zjišťuje, co se odehrálo, zjišťuje znaky domácího násilí, provádí šetření o tom, zda již podobné skutečnosti rodina prožila v minulosti, a vyhodnocuje zjištěné informace⁷⁸. Pokud je v domácnosti nezletilé dítě, policista o tom vyrozumí OSPOD, jakmile to okolnosti dovolí.

Důležitým momentem je, aby policista od sebe oddělil potenciální oběť a potenciální násilnou osobu, např. oddělením do různých místností. To pomáhá v lepším vytěžování osob a následném rozhodování policistů. K vyhodnocení domácího násilí se používá metoda SARA DN (Spousal Assault Risk Assessment). Skládá se z 15 otázek, kde je zahrnut vztah oběti k agresorovi a rizikové faktory, které jsou následně policistou vyhodnoceny, zda provedou vykázání násilné osoby. Díky institutu vykázání, který bude podrobněji rozebrán v následující podkapitole, je možné navázat na dosavadní kroky policistů, a to v podobě dalších postupů ostatních institucí.

Ze své vlastní praxe vím, že velmi důležité je, aby každý policista prošel školením, které se opakuje každý rok. Je důležité umět rozpoznat jeho znaky. Jedná se o velmi náročnou práci, kde je policista ve velmi složitém postavení, neboť se rozhoduje během několika minut a pouze z informací zjištěných provedeným šetřením. Zde je důležitá komunikace s aktéry. Na první pohled nemusí být domácí násilí zjevné, avšak při podrobnějším vytěžení mohou vyústit nové informace. Důležitou součástí také hrají děti. U nich je na první pohled poznat, že mají strach a pokud se zvolí adekvátní komunikace, tak řeknou nebo naznačí, jak to v rodině je. K výsledku nezletilého dítěte je však zapotřebí zákonného zástupce. Je však na uvážení, zda se výsledku bude účastnit rodič, tedy účastník domácího násilí, nebo zvolíme pracovníka OSPODu. Je velmi důležité umět rozpoznat o jaký druh domácího násilí se jedná. Pokud by se jednalo o formu znásilnění,

⁷⁷ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, § 51 - § 53. [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

⁷⁸ Pokyn policejního prezidenta č. 181 ze dne 3. srpna 2020, o postupu při řešení incidentů se znaky domácího násilí

bylo by vhodné užít speciální výslechové místnosti. Tato místnost je upravena a zařízena tak, aby se osoba cítila více komfortně. Nezáleží na tom, zda je komunikováno s dospělým člověkem nebo dítětem, je důležité, aby se policista při této komunikaci dokázal sžít s emocemi, proto je potřeba určité empatie a lidského přístupu. Dále je potřeba ovládat osobní myšlenky a chování směrem k osobě se kterou komunikujeme. Tohle je tzv. „trojúhelník“, kterého by se měl každý policista držet.

Pro zlepšení rozhodování policistů a zkvalitnění tak podvědomí o domácím násilí si myslím, že by bylo na místě provádět školení podrobněji. Myslím si, že školení, které se koná každoročně v řádu asi 4 hodin, je zcela nedostačující. Obzvláště pro policisty zařazené pro obvodní oddělení nebo policisty pořádkové Policie. Tito příslušníci jsou právě těmi v „terénu“ a je právě na jejich uvážení a rozhodnutí. Kolikrát jsem se setkala s, že některý kolega nevěděl, jestli už osobu vykázat, či nikoliv.

6.1.1 Institut vykázání

Důležitá právní úprava, která reaguje na domácí násilí, je obsažena v § 44 - § 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Primárním úkolem je chránit osoby postižené jednáním agresora se kterým sdílí společnou domácnost. Institut vykázání je tak založen na preventivní funkci, nikoliv na sankční.

Dle § 44 je cílem zamezit násilnému chování agresora, které je směřováno na ohroženou osobu. Tím je myšlen „*útok proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti*“⁷⁹. Útokem je myšlena fyzická i verbální agrese útočníka na ohroženou osobu. Vše se odehrává ve společném obydlí, kdy toto není podmíněno majetkovým poměrem osob k bytu či domu. Pokud se zasahující policista rozhodne pro vykázání osoby, musí se ujistit, že jedna z osob není pouze osobou, která je v bytě na návštěvě. K rozhodnutí mu postačí vizuální stránka, kdy zjistí, že zúčastněné osoby mají v bytě své osobní věci. Dále uváží veškerá rizika a vezme v potaz, zda již k podobnému jednání v minulosti docházelo či nikoliv.

Vše závisí na vyhodnocení situace policistou a pokud se rozhodne osobu vykázat, nastává 10 dnů, kdy vykázaná osoba nesmí vstoupit do společného obydlí ani do jeho

⁷⁹ ŠKODA, Jindřich. Zákon o policii s komentářem. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-447-3. s. 181

bezprostředního okolí. Postačí, aby policista ústně (nikoliv telefonicky) oznámil vykázaní agresorovi i ohrožené osobě. Pokud jsou v rodině přítomny nezletilé děti, označují se jako ohrožené osoby. U vykázaní nemusí vykázaná osoba být, kopie úředního záznamu o vykázaní se jí poskytne při první příležitosti. Tuto dobu nelze na žádost ohrožené osoby prodloužit ani zkrátit⁸⁰. Pokud je podán v průběhu lhůty na vykázaní návrh na předběžné opatření, lze dobu vykázaní prodloužit, a to do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu⁸¹. Společně se všemi zúčastněnými osobami je povinna, aby vykázaní byla přítomna nezúčastněná osoba.

Ohrožená osoba je ze strany policisty poučena a obeznámena s možností využít psychologickou nebo sociální pomoc. Zároveň také policista poučí vykázanou osobu, aby odevzdala klíče od společného obydlí (případně kopie), poučí o zdržení se jakéhokoliv kontaktu s ohroženou osobou a obeznámí s možností o podání námítky proti vykázaní, kterou může podat do 3 dnů od převzetí vykázaní. Právním vykázané osoby je vzít si věci osobní potřeby, které jsou nezbytně nutné ze společného obydlí. To lze učinit pouze jednou během doby vykázaní, za podmínky přítomného policisty. Povinností Policie není vykázané osobě poskytnout náhradní ubytování, pouze jí sděluje možnosti, které může využít. Je však důležité znát náhradní pobyt této osoby pro případ doručování písemností⁸². V případě, že by vykázaná osoba odmítala spolupracovat a neuposlechla tak výzev policisty, dopouští se přestupkového jednání neuposlechnutí výzvy úřední osoby⁸³.

Do 24 hodin je potřeba, aby policista sepsal úřední záznam o vykázaní. Je důležité sepsat podrobné informace o zjištěných skutečnostech týkajících se domácího násilí, protože do 24 hodin je policista povinen odeslat kopii úředního záznamu o vykázaní intervenčnímu centru a soudu. Pokud se v obydlí nacházejí děti, tak kopii odesílá také orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

⁸⁰ Pokyn policejního prezidenta č. 181 ze dne 3. srpna 2020, o postupu při řešení incidentů se znaky domácího násilí.

⁸¹ § 76b Zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 59/2005 Sb. a zákona č. 135/2006 Sb.

⁸² ŠKODA, Jindřich. Zákon o policii s komentářem. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-447-3. s. 185 – 186.

⁸³ Zákon č. 251/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 5 odst. 1 písm. a). [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>

Intervenční centra jsou povinna do 48 hodin, od získání kopie úředního záznamu o vykázání, kontaktovat ohroženou osobu. Ze strany Policie je do 3 dnů od vykázání provedena kontrola, zda se vykázaná osoba nedopouští porušování povinností vyplívajících z vykázání. Zákonem však není stanoveno, který konkrétní policista má provést kontrolu, jelikož to může být jiný než ten, který vykázání provedl. Během neprovedené kontroly může dojít ze strany vykázané osoby ke kontaktu s ohroženou osobou. Tudiž pokud by došlo k nedodržení kontroly, není tak specifikováno, kdo bude za toto porušení odpovědný a disciplinárně potrestán.

Pokud se násilná osoba bude snažit mařit vykázání nebo rozhodnutí o předběžném opatření, a i nadále bude chtít dosáhnout kontaktu s ohroženou osobou, lze toto porušení brát jako přestupkový čin nebo maření úředního rozhodnutí dle § 337 odst. 2 tr. zákoníku⁸⁴.

Stejně jako dospělou osobu můžeme vykázat i násilnou osobu mladší 18 let, kdy je následně předána pracovníkovi OSPOD. To stejné platí pro osobu vysokého věku nebo nemohoucí osobu, kdy je ze strany Policie vyzooměn odbor sociální péče obecního úřadu.

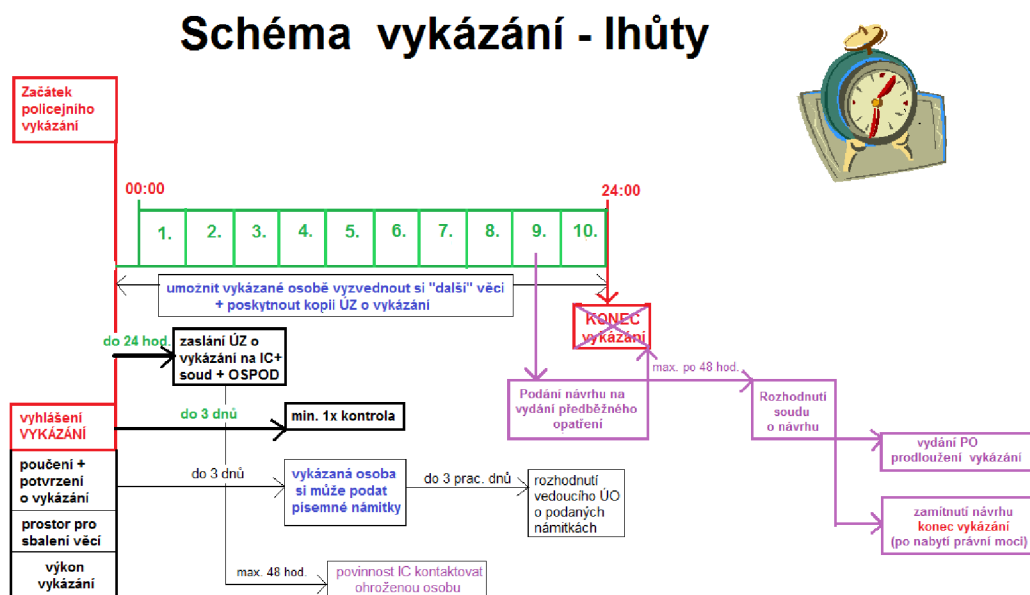
Nesmíme opomenout, že vykázáním se zasahuje do lidských práv, a to do svobody pohybu a jiných. Tyto práva však nejsou omezena na výrazně dlouhou dobu. Jde zde o chránění vyšších práv osoby, což je život a zdraví osoby ohrožené. Lze tedy vyvodit, že Policie musí postupovat dle zákona, kdy na sebe jednotlivé kroky a postupy navazují. Sdílí se potřebné informace mezi spolupracujícími institucemi.

Výše byly zmíněny důležité časy, které jsou zákonně stanovené a musí být dodrženy. V praxi to vypadá takto:

- vykázání trvá 10 dní (pokud není podán návrh na předběžné opatření),
- je-li podán návrh na předběžné opatření, vykázání je přerušeno soudním vykázáním (může trvat 1 až 6 měsíců). Po ukončení soudního vykázání dobíhají zbylé dny z 10 dnů, které nařídil policejní útvar,
- 15 – 25 dní (nevyhovění návrhu na vydání předběžného opatření – odvolání proti rozhodnutí ohrožené osoby, státního zástupce, ...).

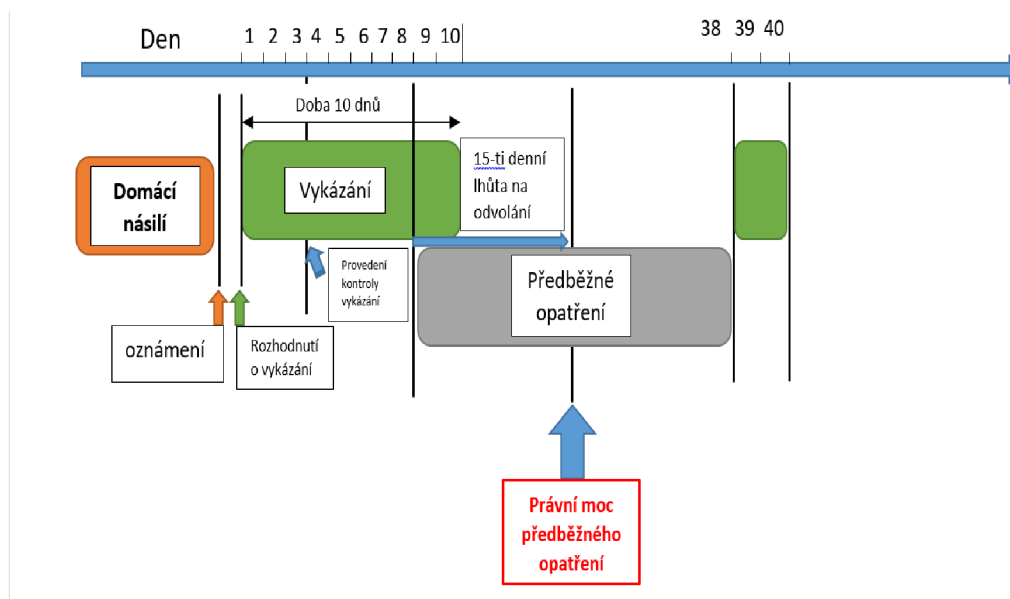
⁸⁴ ŠTEINBACH, Miroslav. Zákon o Policii České republiky: komentář. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. s.92-96

Obrázek 7 - Schéma vykázání - lhůty

Zdroj: Interní metodické pomůcky Policie ČR

Obrázek 8 - Lhůty u předběžného opatření

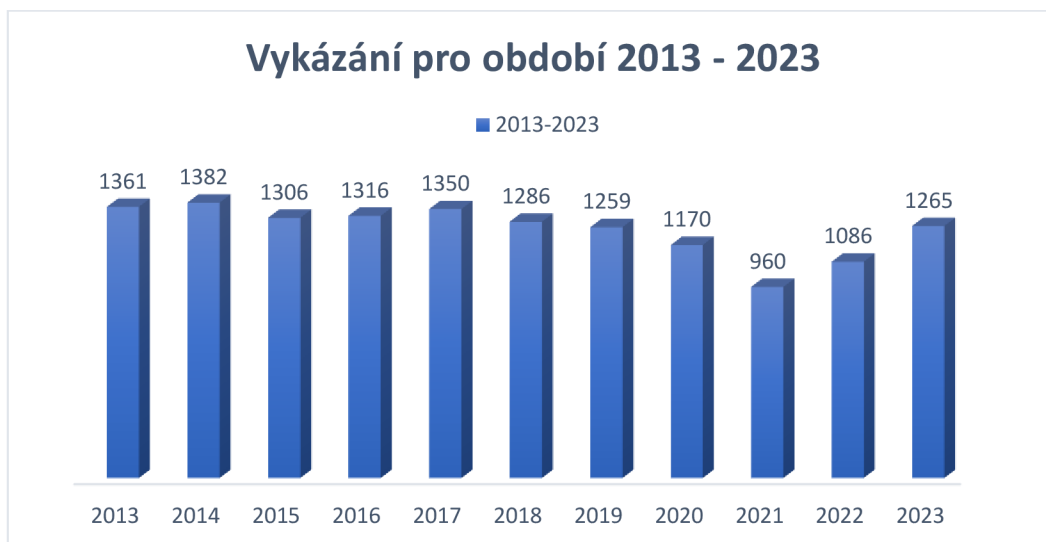

Zdroj: Interní metodické pomůcky Policie ČR

Samotné lhůty jsou pro lepší přehlednost a pochopení výše znázorněny v obrázkovém provedení.

Níže uvedený graf pro roky 2013 – 2023 zahrnuje celkový počet všech krajů České republiky včetně hl. města Prahy.

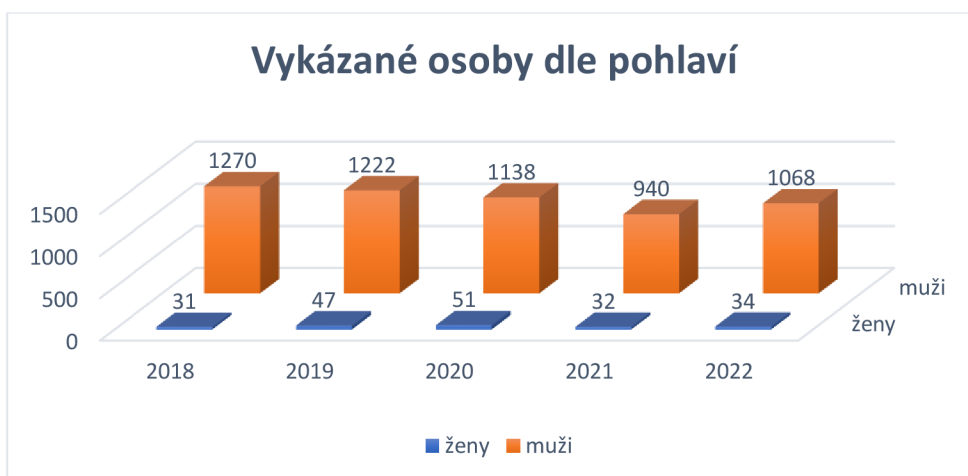
Graf 5 - Vykázání pro období 2013 - 2023

Zdroj: *Přehled o vykázání za rok 2023*. [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2023/>

Za období 10 let (2013 – 2023) bylo v České republice vykázáno celkem 13741 osob. Nejvíce tomu tak bylo v roce 2014, kdy bylo vykázáno 1382 osob. Nejméně bylo však vykázáno 960 osob a to v roce 2021. Z grafu je patrné, že od roku 2017 má mírně klesající funkci, a to až do roku 2021. To mohla zapříčinit pandemie Covid-19 a případné omezení společenských akcí a obava lidí, vyjít se svými osobními problémy mezi veřejnost. Po tomto roce následuje stoupající funkce domácího násilí, kdy nastalo vládní rozvolnění.

Graf 6 - Vykázané osoby dle pohlaví

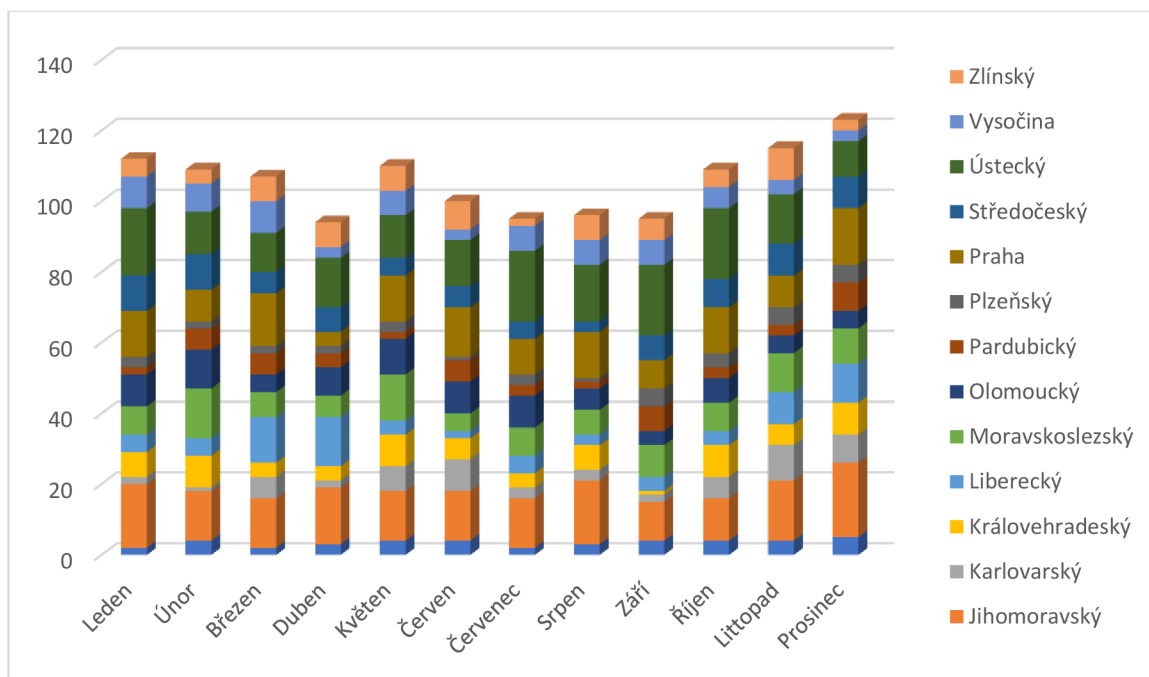

Zdroj: *Domácí násilí*. [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-2023-domaci-nasili.aspx>

Během let 2018 až 2022 byl stav vykázaných osob v České republice skoro neměnný. Výjimku tvoří rok 2021 v návaznosti na graf výše. Dle grafu je viditelné, že vykázaní se týká převážně mužské populace.

Další graf znázorňuje rok 2023, kdy bylo provedeno celkem 1265 vykázaní, z toho bylo nejvíce v Jihomoravském kraji (183), v Ústeckém kraji (181) a v hlavním městě Praha (106). Kraj s nejmenším počtem vykázaných osob je kraj Plzeňský (36), kraj Jihočeský (41) a kraj Pardubický (52).

Graf 7 - Vykázaní v jednotlivých krajích

Zdroj: *Přehled o vykázaní za rok 2023* [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2023/>

Ústecký kraj se nachází na druhé pozici v celorepublikovém spektru s počtem 181 za rok 2023.

6.1.2 Institut krátkodobé ochrany

Mezi další oprávnění Policie patří Institut krátkodobé ochrany. Policie se řídí § 50 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, který slouží k ochraně osoby před násilnou osobou, která může být vykázaná ze společného obydlí, nebo se nachází v jiném obydlí. Tato ochrana slouží pro osobu, která je přímo ohrožena závažným rizikem (opakované výhrůžky nebo výhrůžkou újmy na zdraví). Jedná se o fyzickou ochranu, kterou musí odsouhlasit

ředitel krajského ředitelství Policie. Ohrožená osoba se s žádostí o ochranu může obrátit na kteréhokoliv policistu. Je důležité posoudit psychický stav agresora, který může být ovlivněn užíváním drog nebo duševní poruchou. Dále je zkoumána jeho trestní minulost, i zda je držitelem střelné zbraně, a to legálně nebo nelegálně. Dalším aspektem posuzování je četnost útoků, jejich časová posloupnost či eskalující násilí. Poté je zpracován návrh na krátkodobou ochranu, který je po schválení předán k realizaci službě kriminální policie a vyšetřování (dále jen SKPV). Ve zpracovaném návrhu je jasně stanoven časový itinerář ohrožené osoby (čas v zaměstnání, mimopracovní aktivity), místo bydliště, místo zaměstnání aj. Ohrožená osoba má k dispozici tísňové tlačítko k přivolání pomoci a fyzická kontrola je poskytována policisty skrytě. Tato ochrana trvá po dobu nezbytně nutnou, nejdéle však 2 měsíce. Po uplynutí této doby ji může krajské ředitelství Policie opakovaně prodloužit. Krátkodobá ochrana může být poskytnuta i osobám blízkým osobě, které nebezpečí hrozí⁸⁵.

Intervenční centra

Krize je označení pro změnu našeho chování v kladném i záporném smyslu, se kterým se během našeho života setkáváme. S tím souvisí i rodinný cyklus ve kterém dochází ke změnám a je potřeba naučit rodinu s tímto pracovat. K tomu se užívá krizová intervence. Napomáhá tak osobám projít stresovou situací, navodit bezpečný prostor a předat rady k překonání problému.

„Krizová intervence spočívá v navození klimatu zajišťujícím rozpoznání zdrojů krize s přihlédnutím k individuální zranitelnosti vůči nim a poskytnutí adekvátní formy terapeutického kontaktu podle potřeb a zakázky klienta“⁸⁶. Zde je používáno slovo „intervent“, což je označení pro krizového pracovníka a „klient“, tedy osoba vyžadující podporu⁸⁷. Zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách jsou upraveny intervenční centra a azylové domy.

⁸⁵ *Metodické doporučení k využití krátkodobé ochrany osob, dle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 11/2011*

⁸⁶ VODÁČKOVÁ, Daniela. *Krizová intervence*. 4., aktualizované vydání. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1704-6. s. 34

⁸⁷ BROŽ, Filip a VODÁČKOVÁ, Daniela. *Krizová intervence v kazuistikách*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0811-2. s. 13

Intervenční centra poskytují okamžitou pomoc osobám v krizové situaci, a to službou ambulantní nebo přímo v terénu. Většinu pomoci poskytují osobám, které se stali oběťmi domácího násilí nebo jejich členům rodiny. Nebyly zřizovány pouze k tomuto účelu, ale zahrnují pomoc všem osobám, kteří se potýkají s nelehkou životní situací. Dalším úkolem intervenčního centra je informovat a koordinovat úkoly, které úzce souvisí s orgánem Policie, soudy, OSPOD a spolupráci posléze vyhodnotit. Intervenční centra jsou zřizována na krajské úrovni, a slouží jako druhotná pomoc. V první linii je policejní orgán a OSPOD, kdy by mělo být zabráněno dalšímu páčání domácího násilí, a poté přichází pomoc ze strany interventů, psychologů či právníků.

Oběť domácího násilí si může pomoc vyžádat, prostřednictvím krizové linky nebo osobního setkání. V tomto případě s ohroženou osobou prodiskutují potřebné náležitosti, kdy mohou poskytnout doprovod k podání vysvětlení na příslušné oddělení Policie. V případě, že domácí násilí řeší útvar Policie, a dojde tak k vykázání násilné osoby, ze strany Policie se intervenční centrum obdrží úřední záznam o vykázání. Pracovníci intervenčního centra jsou povinni kontaktovat ohroženou osobu do 48 hodin. Během doby vykázání (10 dnů) je poskytnuta ohrožené osobě sociálně-terapeutická pomoc. Dle stavu oběti a jejího přesvědčení je poskytována také právní pomoc, kdy osobě napomáhají s úředními formalitami. Jelikož intervenční musí ke každé oběti přistupovat individuálně je jejich pomoc obvykle krátká, ale intenzivní. Tím, že pracují s citlivými a osobními údaji, jsou povinni zachovat ochranu osobních údajů, stejně jako lékaři.

Pokud pracovníci intervenčního centra poskytují ohrožené osobě pomoc v podobě asistence při podání návrhu na předběžné opatření k příslušnému soudu, mají poskytnuty informace pouze z úředního záznamu o vykázání. Tady je potřeba, aby zasahující policista, do něj zapsal obsáhlé informace týkající se incidentu, případně historii incidentů, jelikož pracovníci intervenčních center nemají přístup do interní databáze Policie. Pokud není uveden podrobný popis incidentu, tak následná práce bývá pro intervenční velmi obtížná⁸⁸.

Asociace pracovníků intervenčních center, o.s. založila v roce 2015 e-learningový vzdělávací portál který si klade za cíl „*Zlepšení praxe při prevenci, identifikaci a potírání*

⁸⁸ Vojtišková, M., Paprsteinová, L. Domácí násilí v 21. století z pohledu intervenčních center. *Právo a rodina*. 2020, č. 4, s. 18.

*domácího násilí prostřednictvím specializace*⁸⁹. Poskytují zaškolení profesních skupin (policistů, státních zastupitelů, aj.), aby dokázali včasné poskytnout pomoc obětem domácích násilí. Toto není povinné, ale individuální. Proto není možné celoplošně realizovat zaškolení všech zainteresovaných orgánů.

Byl proveden výzkum, který se zabýval kvalitou dostupných specializovaných sociálních služeb a zařízení ve kterém bylo zjištěno, že oběti domácích násilí jsou uváděny jako primární skupina, avšak pro ně není nabízena nebo poskytována sociální služba. Motivem vzniku těchto specializovaných center je zkvalitnění financování pobytových služeb a vytvoření většího tlaku ze strany obcí, což povede k zaplnění mezery v této problematice. Z výzkumu tak plyne, že v této oblasti je nedostatek kvalifikovaných pracovníků, neboť *“bezmála v jedné třetině zařízení není na práci s oběťmi DN vyčleněn žádný pracovník/pracovnice. Z navštívených 12 pobytových služeb uvedly pouze dvě zařízení, že mají na problematiku domácích násilí vyčleněné pracovnice, které se na tuto oblast specializují”*⁹⁰ Intervenční centra tak potřebují jakousi svobodu k poskytování pomoci a osvětě. Tímto by se mohl snížit počet odmítnutých obětí.

Založení intervenčních center vedlo k usnadnění spolupráce a zlepšenému přenesení toku informací mezi ostatními intervenčními centry, orgánem Policie, OSPOD a jinými orgány veřejné správy. Aktivně se tak zapojují do problematiky domácích násilí, a snaží se provádět osvětlu různými kampaněmi, publikací článků do novin nebo na webových portálech či reklamou (MHD). Dále dbají na vzájemnou interakci s ostatními orgány veřejné správy.

V Ústeckém kraji se nachází **Intervenční centrum Spirála**, Ústecký kraj, z.s., která je neziskovou organizací napomáhající rodinám v řešení krizové situace, kdy přímo oběť nebo členové rodiny byli zasaženi domácím násilím. Jedná se o centrum s více než 20letou tradicí. Poskytuje služby pro seniory, pomoc pro děti v krizové situaci, pomoc pro rodiny, ale i pomoc pro dospělé osoby ve formě lůžka krizové podpory, hodinového bezplatného rozhovoru s kvalifikovaným odborníkem, odbornou krizovou pomoc např. při

⁸⁹ *Dejme (že)nám šanci*. [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=373

⁹⁰ *Analýza kvality a dostupnosti specializovaných pobytových sociálních služeb pro dospělé oběti domácího násilí*. [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Analýza-dostupnosti-a-kvality_final_s-opravami_revize-leden.pdf

mimořádných událostech, nebo událostech jako je domácí násilí. V rámci domácího násilí kvalifikovaná osoba poskytuje emoční a sociálně právní podporu, snaží se nalézat různé prostředky a řešení individuální situace. Ohrožená osoba může sama kontaktovat Intervenční centrum Spirála, a to telefonicky nebo osobně v Ústí nad Labem, či v detašovaných pracovištích Most, Chomutov, Louny, Děčín, Rumburk, Litoměřice. Vše je řešeno individuálním přístupem, bezplatně nebo i anonymně.

Dále se podílí na komunitním plánování města Ústí nad Labem, střednědobém plánování rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje a napomáhají zodpovídat na sociální otázky u „kulatých stolů“. Centrum krizové intervence v roce 2022 poskytlo pobyt na krizovém lůžku 144 osobám, kdy z toho bylo 56 dětí a v krizové ambulanci 528 uživatelům a z toho 87 dětem. Pomoc rodinám či jejím členům využilo 54 klientů, z toho 18 dětí a proběhlo 202 intervencí. Na krizové lince proběhlo celkem 4849 hovorů, kdy nejčastější témata byla krize v rodině či ve vztazích, ztráta blízké osoby, zaměstnání nebo bydlení. Intervenční centrum vyhledalo 662 osob a 270 dětí, kteří se stali oběťmi domácího násilí⁹¹.

Dle mého názoru je velmi důležité, aby osoba, která byla nucena řešit krizovou situaci, i v podobě domácího násilí, nezůstala sama. Proto je na místě jakákoliv finanční, psychologická či právní pomoc od státních institucí. Důležitá je taktéž rodina či přátelé, protože z blízkých vztahů a důvěry se osoba postižená domácím násilím může zotavit v kratším čase.

Soudní ochrana

Soudní ochrana zabezpečuje občanskoprávní a trestně právní ochranu oběti. Ta již byla zmíněna v dřívější kapitole. Státní zástupce je nejdůležitějším orgánem v trestním řízení. Dohlíží totiž na trestní řízení od jeho počátku až po konec, dozoruje mu a kontroluje jej. Může policejní orgán kontrolovat a dotazovat sen na správnost vyšetřování. Rozhoduje také o zastavení nebo přerušování trestního stíhání. V rámci domácího násilí tak může přímo

⁹¹ *Výroční zpráva 2022 – 22 let pomoci lidem v krizi.* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://spirala-ul.cz/wp-content/uploads/2023/06/VZ-2022.pdf>

rozhodovat o opatřeních k osobě oběti i agresora a spolupracovat s Probační a mediační službou, tato spolupráce je i ze strany soudů⁹².

Neziskové organizace

Další pomoc, kterou může oběť domácího násilí vyhledat jsou neziskové organizace. Nabízejí pomoc obětem domácího násilí, které jsou nevýhodné životní situací, kdy si nevědí samy poradit. Pro správné fungování a účelnost musí být dostupné pro osoby, které je potřebují. Mezi ty nejznámější můžeme zahrnout **Bílý kruh bezpečí**. Ten v České republice působí již od roku 1991 a poskytují zde pomoc kvalitně zaškolení odborníci, kteří poskytují pomoc v oblasti sociální, právní i psychologické. Pomoc je poskytována prostřednictvím bezplatné nonstop linky, poraden a intervenčních center. Pracovníci Bílého kruhu bezpečí mají za úkol v obětech znovu navodit pocit bezpečí, který je v krizových situacích klíčový⁹³.

Organizace **Persefona** vznikla v roce 2007 a poskytuje pomoc osobám při řešení obtížných životních situací, jako je domácí násilí a sexuální zneužívání, a to osobám starším 16 let. Ve formě bezplatné pomoci oběti zajišťuje návrat k běžnému způsobu života. Vyznačují se citlivým přístupem, odborností a profesionalitou. Mimo právní, sociální a chatové poradenství pomáhají obětem i při doprovodech a jednání s úřady, soudy i policií⁹⁴.

Další známou neziskovou organizací je **ProFem**, která byla založena v roce 1993. ProFem zvyšuje životní úroveň obětem domácího násilí formou odborné, efektivní a dostupné pomoci. Zakládá si na principech lidských práv a svobod a řídí se etickým kodexem. Nabízí poradenství, podporu v oblasti domácího násilí, sexuálního zneužívání a partnerského násilí mladých. Provádí prevenci a osvětu veřejnosti. ProFem dále spolupracuje s ostatními neziskovými organizacemi za kterými si předávají zkušenosti, jedním z nich je právě Bílý kruh bezpečí a Persefona. ProFem poskytuje služby sociálního a právního poradenství, krizovou intervenci, infolinku i psychoterapeutické poradenství.

⁹² *Poslání a cíle Probační a mediační služby*. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/o-nas/>

⁹³ *Poslání a činnost*. [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>

⁹⁴ *Poslání, cíle a zásady poskytovaných služeb*. [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/poslani-cile-a-zasady-sluzeb>

Tyto služby poskytují terénní sociální pracovníci, dále po telefonické či osobní konzultaci, ale také skrze on-line chatu nebo e-mailu⁹⁵.

Za zmínku stojí také organizace **Rosa – centrum pro týrané a osamělé ženy** a organizace **Život 90**, který podporuje seniory v jejich nezávislosti a vitalitě.

V Mostě řadu let působí **Diakonie Most**, což je církevní organizace, která úzce spolupracuje s městem Litvínov. Poskytuje pomoc pro ženy a matky s dětmi formou zjištění ubytování v azylovém domě a je zřízená občanská poradna v Mostě i Litvínově. Zajišťuje sociální práce v ohrožených rodinách, kdy směřuje svou činnost na děti a jejich rodiče. Svou činností také přispívá k dostupnosti terapeutických služeb pro osoby, které se stali obětí domácího násilí, ale také pro osoby násilné. Násilným osobám je nabídnuta možnost bezplatné individuální terapie⁹⁶.

⁹⁵ *Služby*. [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/co-delame/sluzby>

⁹⁶ *Výroční zpráva Diakonie Most za rok 2022*. [online]. [cit. 2024-03-16]. Dostupné z: <https://www.most.diakonie.cz/sites/default/files/2023-08/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202022.pdf>

7 Praktická část

Tato diplomová práce je doplněna o vybrané případy domácího násilí, tedy případové studie. Zdrojem čerpání informací jsou úřední záznamy o vykázání, dotazníkový úřední záznam o domácím násilí Sara DN a jiné podklady k potvrzení nebo vyvrácení domácího násilí. Autor této práce má díky své praxi u Policie možnost analyzovat konkrétní případy, které jsou řešeny ve spolupráci i s jinými institucemi. V níže uvedených příkladech je propojená úzká spolupráce Policie, OSPODu a Intervenčního centra.

V první části této kapitoly je charakterizováno město Litvínov, jeho demografie, historie, specifikováno obyvatelstvo a jeho problémové lokality. Součástí je také charakteristika městského úřadu v Litvínově a jeho organizační struktura.

Druhou část praktické části zahrnují případové studie. Tím, že uvedené případové studie znázorňují reálné případy a konkrétní osoby, bylo provedeno zaměnění osobních a citlivých údajů za smyšlené. Výběr konkrétních případů byl pečlivě uvážěn. Následně je každý příklad vyhodnocen a shrnut. Všechny zmíněné případy se odehráli ve městě Litvínov.

Město Litvínov

Město Litvínov se nachází v mostecké pánvi Ústeckého kraje. Je obklopeno Krušnými horami, které lemují pomyslnou hranici se sousední Německou republikou. V dnešní době má město rozlohu 40,70 km², v nadmořské výšce 209 až 390 metrů, s počtem 22 695 obyvatel⁹⁷. K místním částem spadá Horní a Dolní Litvínov, Hamr, Janov, Chudeřín, Horní ves, Křížatky, Písečná, Lounice, Šumná, Růžodol a Záluží. Leží 10 km od města Most a je tak druhé největší město okresu Most. Ve městě je dobrá občanská vybavenost s několika velkými supermarkety, poliklinikou i lékaři. Město má 10

⁹⁷ *Počet obyvatel v obcích – k 1.1.2023.* [online]. [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112023>

mateřských škol, 6 základních škol, 1 praktickou školu, gymnázium a 2 střední školy. Dopravní podnik města Mostu a Litvínova zajišťuje dopravní obslužnost pro občany autobusovou i tramvajovou přepravu, a to v pravidelných intervalech.

Obrázek 9 - Administrativní mapa správního obvodu Litvínov

Zdroj: *ORP Litvínov*. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/orp_litvinov

7.1.1 Historie

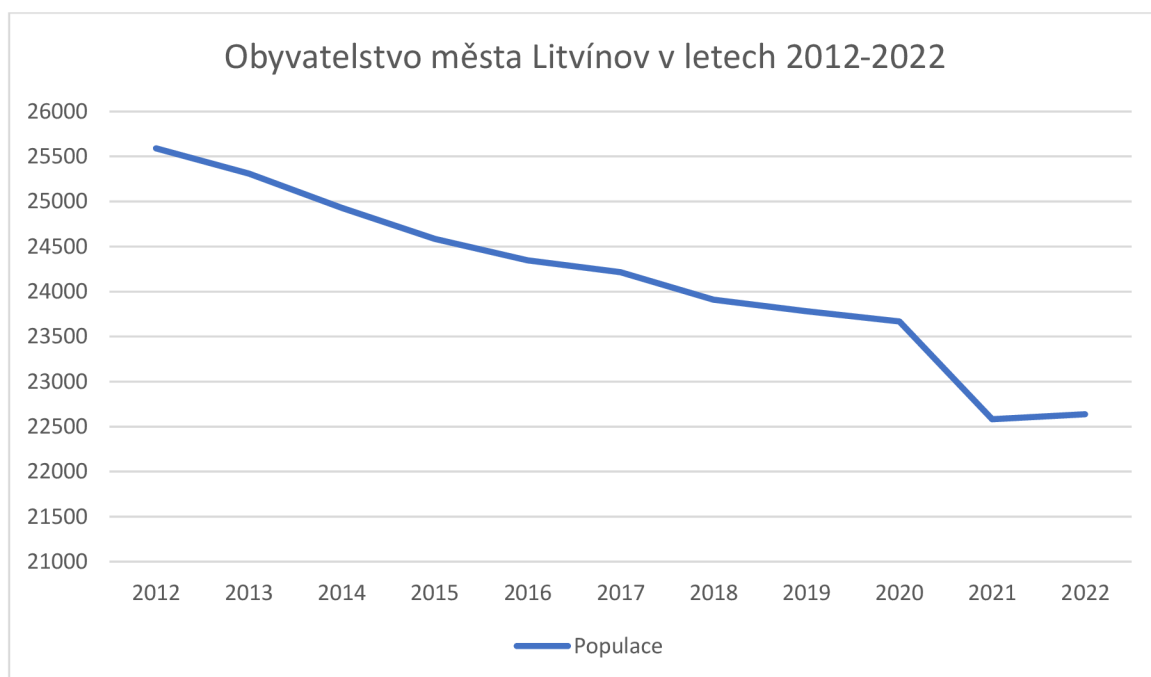
Vznik města není historicky dochován. První zmínka o městě je zaznamenána od roku 1352, kdy byla zmíněna v papežském daňovém rejstříku. Zde se psalo o osadě Lutwinow nebo Luthwhiniuuilla. Město svou slávu získalo roku 1715, kdy zde založil Jan Josef Valdštejn manufakturu pro výrobu sukna. Tentýž rok město získalo od Karla VI. status městyse a od roku 1852 má status města. Rod Valdštejnů měl město v držení po dobu 300 let. Do dnes převažuje tradice spjatá s tímto rodem, kdy je oslavován rod při každoročních Valdštejnských slavnostech. Pro Litvínov byla nedílnou součástí výroba punčoch a dřevěných hraček nebo také tkalcovství. Tím byly zaměstnány převážně ženy. S modernizací byla rozšířena průmyslová výroba, a to těžba uhlí, kdy bylo vybudováno několik těžebních dolů i chemický závod na výrobu pohonných hmot, kdy tento průmysl je dochován dodnes. To znamenalo příliv nových obyvatel, kteří ve městě hledali

zaměstnání⁹⁸. Po poválečném období se rozmohl chemický a těžební průmysl, kdy tyto faktory měli postupem let devastující účinek na kvalitu životního prostředí a ovzduší. Později tak byly zahájeny rekultivační práce na obměnu zdevastovaného prostředí. Vzniklo tak mnoho nových vodních a zalesněných ploch⁹⁹.

7.1.2 Obyvatelstvo

Počet obyvatel díky historickým událostem narůstal a díky novodobým trendům se do města přistěhovalo mnoho obyvatel jiných národností a etnických menšin. Oblast Litvínovska však dlouhodobě trápí vyšší míra nezaměstnanosti a s tím spojená kriminalita.

Graf 8 - Obyvatelstvo v letech 2012-2022

Zdroj: *Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020-2025*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=467661

Ve shrnutí let 2012-2022 žilo ve městě v roce 2012 25 591 obyvatel a v roce 2022 22 636. Do roku 2020 zde žilo 11 612 mužů a 11 932 žen. Počet obyvatel se v rozmezí 10

⁹⁸ *Historie města*. [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.mulitvinov.cz/historie%2Dmesta/d-420325/p1=97904>

⁹⁹ *Rekultivační proměny Litvínovska*. [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.litvinov-historie.online/?p=990>

let rapidně snížil. To může mít za následek odliv obyvatel z města, či stárnutí obyvatelstva a s tím spojená úmrtnost. Zde lze předpokládat, že věk obyvatelstva se bude zvyšovat a porodnost bude dále klesat. Základní charakteristikou Severních Čech je také zvýšený podíl nezaměstnaných občanů. Uchazečů o zaměstnání evidovaných úřadem práce bylo v Litvínově 1 409 (rok 2022). Tím, že se České republice podařilo v posledních letech nezaměstnanost snížit, podařilo se počet nezaměstnaných snížit i v Litvínově. Důležitou roli v tomto obratu může hrát fakt poptávání zaměstnání v přilehlém Německu¹⁰⁰. Dalším faktorem je vzdělanost. U Obyvatelstva ve věku 15 let a více je bez vzdělání 339 osob, 3 350 osob s ukončeným základním vzděláním a 1 702 osob s dosaženým vysokoškolským vzděláním, jak ukazuje tabulka níže. V porovnání s Ústeckým krajem jsou tyto data nízká.

Tabulka 1 - Nejvyšší dosažené vzdělání v Ústeckém kraji a v Litvínově, za rok 2021

	Bez vzdělání	Základní vč. neukončeného	Vyučení (bez maturity)	Úplné střední (s maturitou)	Vyšší odborné	Vysokoškolské
Ústecký kraj	7794	110309	223213	189331	8024	68782
Litvínov	339	3350	6446	5023	216	1702

Zdroj: *Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a krajů*. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD210072-KR&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-KR>

7.1.3 Problémové oblasti města

Společně s nezaměstnaností a nízkou úrovní vzdělanosti se pojí sociální vyloučení. Litvínov má 3 sociálně vyloučené lokality, a to sídliště Janov, ubytovnu UNO a ubytovnu Šumná. Skladbou obyvatel je Litvínov velmi rozmanitý, neboť zde nalezneme mnoho národností, a to od české, německé, slovenské, vietnamské, polské i maďarské, také zde žije mnoho Romů. Této skladbě obyvatel se klade důraz na zvýšenou bezpečnost v Litvínově a okolních obcích, které uzavírají koordinační smlouvy s Městskou policií

¹⁰⁰ *Databáze demografických údajů za vybraná města ČR*. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

Litvínov. Městská policie spolu s Policií ČR kladou důraz na bezpečí občanů a ochranu jejich majetku i ochranu veřejného pořádku. Na Městskou policii Litvínov a Policii ČR se obrací většina obyvatel, které řeší konflikty, jako je fyzické násilí, hrubost vůči ostatním či domácí násilí¹⁰¹. Lokalita Janov je sídliště na okraji Litvínova panelového charakteru. Většina bytů je v družstevním vlastnictví. Většina domů se nachází v devastujícím stavu a jsou neobytné. Průměrně se zde cena za bydlení odhaduje na 10 000,- Kč za měsíc. Jelikož jsou některé panelové domy v tak hrozném stavu, město usiluje a vyvíjí tlak na majitele k jejich zazedění či jinému zabezpečení. Město zřídilo pozice pro asistenty prevence kriminality, kteří dohlížejí na bezpečnost a veřejný pořádek. Ubytovna UNO je lokalita nacházející se mimo město, kde je plocha se třemi domy pro osoby pobírající dávky v hmotné nouzi. Provoz je střežen zaměstnanci Městské policie Litvínov a nese s sebou striktně dané podmínky pro ubytované. Ubytovna Šumná je bytový dům s docházkovou vzdáleností do centra města. Ubytovna slouží pro jednotlivce, ale i rodiny. Všichni zde ubytovaní pobírají státní podporu a dávky pomoci v hmotné nouzi¹⁰².

Ústecký kraj má velmi špatnou pověst, pokud jde o kriminalitu. Litvínov, jako jeho součást na to není o nic lépe. Dlouhodobá nezaměstnanost osob je spojena s trestnou činností. Obvodní oddělení Policie (dále jen OOP) v Litvínově eviduje velký počet přestupků i trestných činů každý rok (v roce 2019 bylo 519 trestných činů). Existence kriminality je tak na vysoké úrovni a je tedy problémem trvalým. OOP Litvínov většinou zaznamenává fyzické útoky, krádeže, vloupání atp.¹⁰³.

7.1.4 Organizační struktura Městského úřadu Litvínov

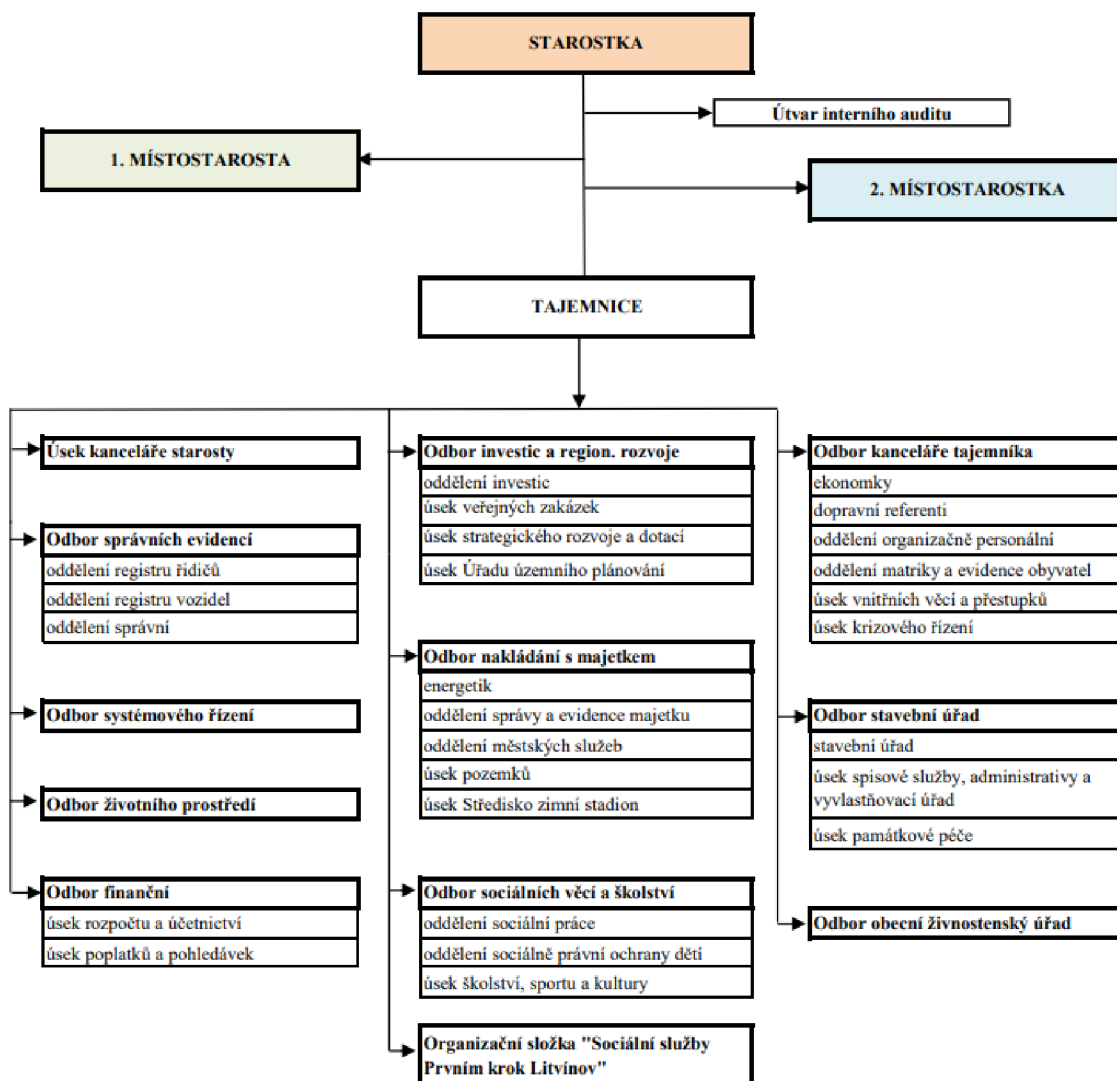
Město Litvínov je obec s rozšířenou působností a obec s pověřeným obecním úřadem. Správní obvod obce s rozšířenou působností zahrnuje Brandov, Český Jiřetín, Horu Svate Kateřiny, Horní Jiřetín, Klíny, Litvínov, Lom, Louku u Litvínova, Mariánské Račice, Meziboří a Novou Ves v Horách.

¹⁰¹ *Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020-2025*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=467661

¹⁰² *Vstupní analýza v oblasti vzdělávání města Litvínov*. [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/VA_vzdelavani_Litvinov.pdf

¹⁰³ *Evaluační zpráva Litvínov*. [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/lokalita/litvinov/>

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA MĚSTSKÉHO ÚŘADU LITVÍNOV

Zdroj: *Organizační struktura s účinností od 01.03.2024.* [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=481485

Organizační struktura města je tvořená starostkou, Místostarostou, tajemníkem a zaměstnanci. Městský úřad je rozdělen na odbory (viz. obrázek výše), které se dále dělí na oddělení, a plní jednotlivé úkoly.

- Kancelář starosty - zajišťuje veškerá jednání rady a zastupitelstva města, zajišťuje administrativní činnost, zajišťuje tiskové konference, vydává noviny Radnice, organizuje akce města, vede kroniku, zajišťuje spolupráci s Destinační agenturou Krušné hory o.p.s. či zajišťuje archivaci dokumentů.

- Odbor finanční – Odpovídá za stav majetku města, za příjmy a výdaje, zpracovává závěrečný účet města a „Střednědobý výhled rozpočtu města Litvínova“, zabezpečuje platební styk s bankami, spravuje a vede Sociální fond a Fond oprav, vykonává státní správu na úseku veřejných sbírek a hazardu, vymáhá pohledávky, aj.,
- Odbor kanceláře tajemníka – vede evidenci právních předpisů města, zajišťuje evidenci stížností a petic občanů, monitoruje nakládání s osobními údaji, zajišťuje údržbu služebních vozidel, zajišťuje činnost úseku přestupků, shromažďuje sbírky zákonů, vede matriční agendy pro obvod Litvínov, zajišťuje Czech POINT, zpracovává organizační řád, plní úkoly související s přípravou na krizové stavy, zpracovává plán obrany obce s rozšířenou působností,
- Odbor investic a regionálního rozvoje – zajišťuje odhad nákladů na stavbu pro přípravu Plánu investic, zpracovává a koordinuje rozvojové koncepce, zpracovává „Program rozvoje města Litvínova“, zajišťuje agendu dotací v oblasti národních zdrojů a EU, koordinuje aktivity přeshraniční spolupráce, spolupracuje se Svazem měst a obcí ČR, zastupuje město při tvorbě územních plánů,
- Odbor nakládání s majetkem – zajišťuje pronájem nebytových prostor, zajišťuje opravy a údržbu objektů v majetku města, zajišťuje kontrolu a součinnost Technických služeb Litvínov s.r.o., eviduje pozemky města, zajišťuje správu zimních stadionů, vyhodnocuje a provádí bilancování spotřeb energií,
- Odbor obecní živnostenský úřad – zajišťuje komplexní výkon státní správy na úseku živnostenského podnikání, vydává rozhodnutí, provádí dozor nad dodržováním ustanovení o ochraně spotřebitele, ukládá pokuty,
- Odbor sociálních věcí a školství – zaobírá se problematikou sociálního vyloučení a sociálního začleňování, svolává a vede pracovní skupinu prevence kriminality města Litvínov, řídí se platnou legislativou zák. č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, vykonává sociální práci v celém spádovém území obecního úřadu s rozšířenou působností, zajišťuje výkon sociálně právní ochrany dětí ve svěřeném obvodu,
- Odbor správních evidencí – vydává a vyměňuje řidičské průkazy, stanovuje místní a přechodnou úpravu provozu, zpracovává žádosti o občanských průkazech a cestovních dokladech,

- Odbor stavební úřad – povoluje stavby, vydává rozhodnutí či vyjádření, zajišťuje správní řízení o přestupcích proti stavebnímu úřadu, usměrňuje péči o kulturní památky,
- Odbor systémového řízení – zajišťuje provoz a údržbu výpočetních systémů, provádí archivace dat,
- Odbor životní prostředí – vydává environmentální stanoviska, vykonává činnost na úseku státní správy lesů, myslivosti, rybářství, veterinární péče, a ochrany proti týrání zvířat,
- Interní audit – provádí jednotlivé typy interního auditu města¹⁰⁴.

7.1.5 Statistika vykázání ve městě Litvínov

Jelikož město Litvínov je město Ústeckého kraje, které je proslule známé svou vyloučenou lokalitou Janov, mnoho občanů by si myslelo, že se jedná o oblast se statisticky největším počtem vykázaných osob. V tabulce níže jsou evidovány jednotlivé okresy Ústeckého kraje, a to za období 2014-2023.

Tabulka 2 - Vykázání v jednotlivých okresech Ústeckého kraje za rok 2014-2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Celkem
Děčínsko	24	33	34	28	26	22	13	15	38	24	257
Chomutovsko	16	22	29	33	26	30	15	15	32	24	242
Litoměřicko	9	9	17	20	9	14	20	8	15	25	146
Lounsko	17	18	20	21	32	15	36	29	30	25	243
Mostecko	21	26	26	27	27	24	17	18	30	29	245
Teplicko	18	19	21	24	31	23	8	8	16	26	194
Ústecko	32	39	34	51	46	31	27	19	15	28	322
Celkem	137	166	181	204	197	159	136	112	176	181	

Zdroj: Interní materiály Policie ČR

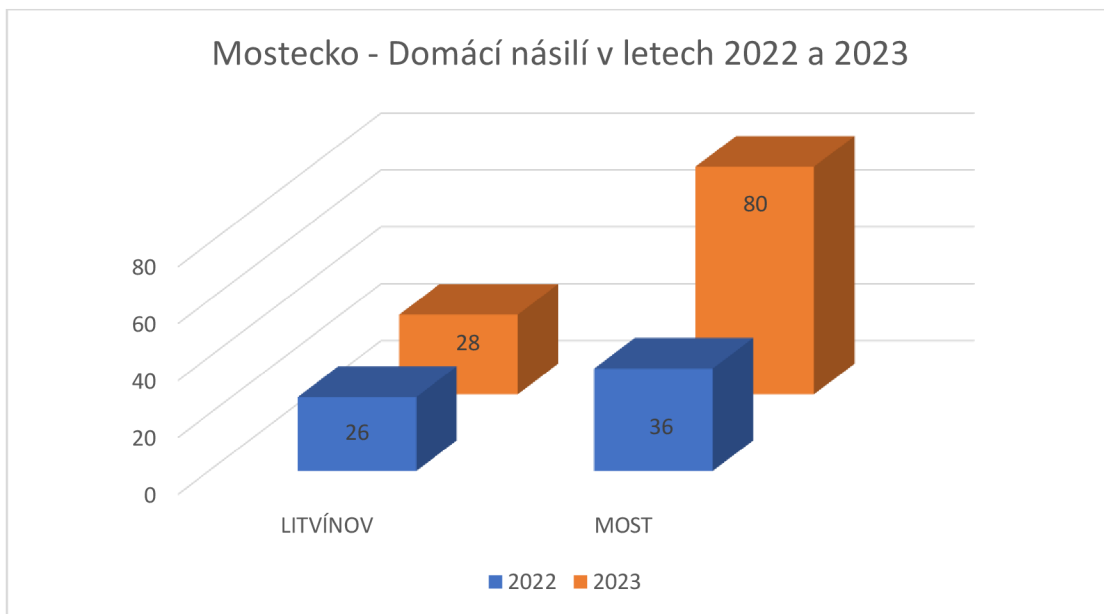
Celkové vykázání v Ústeckém kraji je poměrně vysoká, kdy poklesla v letech 2019-2021, což bylo způsobeno pandemií Covid-19, kdy toto bylo potvrzeno i v kapitolách výše. Od roku 2022 a 2023 se vykázání osob ze společného obydlí opětovně zvýšilo. Největší

¹⁰⁴ Organizační řád Městského úřadu Litvínov. [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=481486

počet vykázaných osob za období 2014-2023 má Ústecko a to 322 osob, dále Děčínsko 257 osob a Mostecko 245 osob.

Konkrétně okres Most je zahrnut v grafu níže. Z let 2022 a 2023 je specifikována konkrétní problematika jednotlivých měst.

Graf 9 - Mostecko v letech 2022 - 2023

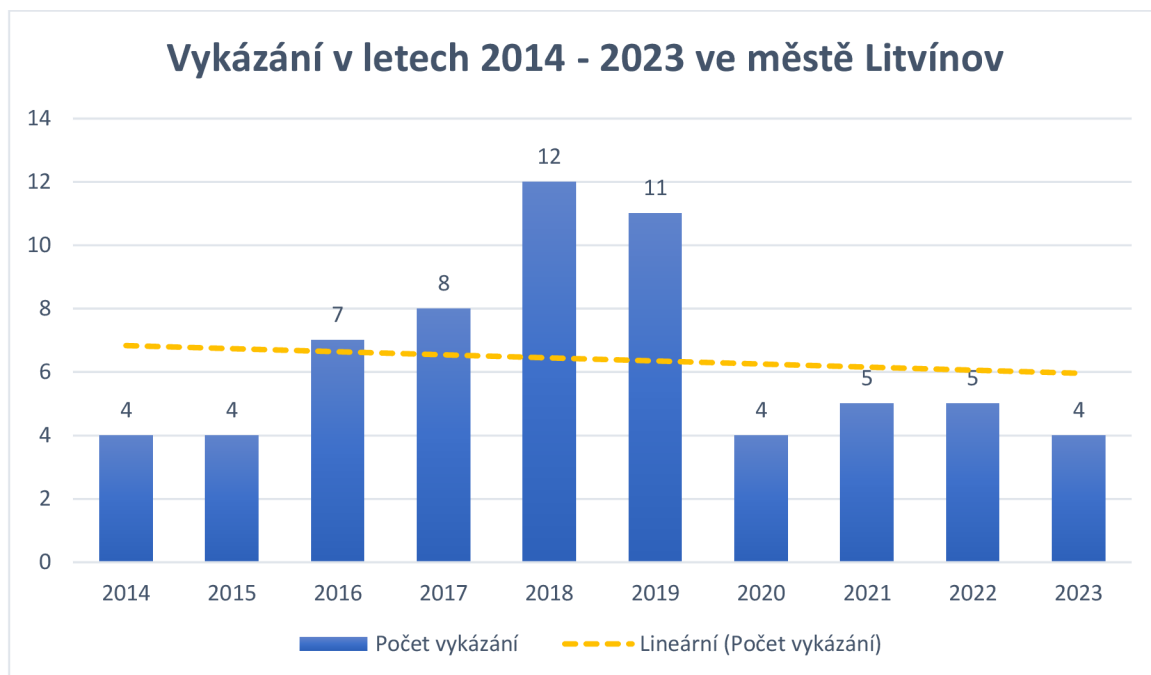

Zdroj: Interní statistika PČR

Město Most se dělí na jednotlivá OOP Most, Zahraní a Obrnice. Každá městská část města Mostu má své specifikum, stejně jako město Litvínov. Je zahrnut stejnými problémy a stejnou strukturou obyvatel, i vyloučenými lokalitami. Město Litvínov zahrnuje OOP Litvínov a OOP Hamr, což je sociálně vyloučená lokalita na okrajové části města. V roce 2022 město Most zaznamenalo 63 případů domácího násilí a z toho bylo vykázáno 20 osob – 20 mužů a 0 žen. V roce 2023 bylo zaznamenáno 80 případů domácího násilí, z toho bylo vykázáno 19 osob – 17 mužů a 2 ženy. Dále graf cílí na město Litvínov. V roce 2022 město Litvínov zaznamenalo 26 případů domácího násilí a z toho bylo vykázáno 5 osob – 5 mužů a 0 žen. V roce 2023 bylo zaznamenáno 28 případů domácího násilí, z toho bylo vykázáno 14 osob – 14 mužů a 0 žen. V roce 2023 město Litvínov zaznamenalo 28 případů domácího násilí a z toho bylo vykázáno osob – 12 mužů a 0 žen.

Během těchto vykázáni v Litvínově nedošlo k vykázáni osoby, kde by průvodcem domácího násilí žena.

Graf 10 – Vykázání v letech 2014 – 2023 v Litvínově

Zdroj: Interní materiály Policie ČR

Celkový počet vykázaných osob během let 2014 – 2023 je 64 osob. V grafu je vyobrazena klesající linie. Napovídají tomu roky 2016 – 2019. Pokles vykázaní a následný stagnační počet vykázaní v letech 2021-2022 může být zapříčiněn již zmíněným pocovidovým obdobím, nebo to může být dopad počátku války mezi Ukrajinou a Ruskem. Policie v Litvínově neeviduje statistiku státního občanství jednotlivých vykázaných osob. Proto není možné potvrdit, ani vyvrátit, zda tento graf je v přímé souvislosti s první nebo druhou událostí.

Veškeré zjištěné domácí násilí ve městě Litvínov bylo prostřednictvím oznámení přímo na OOP Litvínov nebo na OOP Hamr. Průměrně policisté evidují 6 vykázaných osob za rok. Žádný poznatek o domácím násilím nebyl učiněn ze strany OSPODu, Městské policie Litvínov, lékařského zařízení či jiné instituce. Případy, které jsou zjištěny v těchto institucích, jsou předány Policii, kdy ta následně skutek prošetří a buď jej potvrdí nebo vyvrátí.

Kazuistika č. 1

Radek Lorenc je muž narozený v Mostě roku 1999, jehož trvalý pobyt je evidován na adrese Městského úřadu v Litvínově, ale pobývá na adrese Podkrušnohorská č. p. 974 v Litvínově. Tuto adresu sdílí se svou babičkou Martou Lorencovou, a to už 3 roky. Paní

Martě je 71 let a pobírá starobní důchod. Společně užívají byt o velikosti 2+1, který je základně vybaven. Důvodem jejich sestěhování byla pomoc babičce se základními potřebami jako je úklid nebo vaření. Radek nedokončil střední školu, několik let byl evidován na úřadu práce, následně z něj byl vyloučen. Nepřispívá na nájem, protože má minimální příjem z příležitostných brigád a peníze ihned utratí. Marta poprvé volala policejní hlídku, když jí Radek vulgárně nadával a strčit do ní. S pocitem zoufalství se obrátila na OOP Litvínov. Na místě byl hlídkou poučen, aby zanechal svého protiprávního jednání, což uposlechl a z bytu odešel pryč. Marta uvedla, že Radek byl velmi vulgární, až agresivní. Jeho chování se v poslední době dost zhoršilo, a chce po ní peníze a jídlo. Při komunikaci s hlídkou byl Radek slušný a nejevil známky agresivního chování. Později bylo zjištěno, že Radek je uživatel drog.

Marta volala hlídku Policie častěji, ale Radek se ve většině případech na místě již nenacházel. Pokud ano, vždy uposlechl pokynů. Marta uváděla, že se incidenty opakují, ale že volá na Policii jen když už má doopravdy z vnuka strach. Párkrát se totiž stalo, že jí jen vulgárně nenadává, ale také jí praštil až z toho upadla. Pokaždé to ale skrze Policii odmítala řešit, jen ho chtěla zastrašit a dostat z bytu. Bylo jí totiž líto, že vnuk nemá kde bydlet, tak jej k sobě brala vždy, když potřeboval. Také mu dávala peníze na jídlo.

Dne 04.01.2024 bylo na OOP Litvínov přijato oznámení od Marty, že jí vnuk opět vyhrožuje. Skutečně vypadala, že je otřesená a ve špatném psychickém stavu. Potvrdila, že se již necítí dobře, aby se takto s vnukem neustále hádala, a že z ní stále tahá peníze, které ona sama nemá. S důchodem jen tak tak vyjde. Dále uvedla, že jí vnuk vyhrožuje rozbitím vybavení bytu, pokud mu nějaké peníze nedá. Snažila se to řešit i s rodinou, ale vnuk poté vyhrožuje i jim. Jelikož Martě vyhrožoval újmou na zdraví, rozhodla se věc již oficiálně řešit. Do bytu Marty přišla její dcera Dominika, která se svým synem rozumně vychází. To ale v poslední době nejde, protože je uživatelem drog, a je víc agresivní. Ten večer byla Martě nabídnuta lékařská pomoc, kterou přijala, a byla předána do péče záchranné službě. Poté zůstala v bytě se svou dcerou.

Ještě tentýž večer volala Policii paní Dominika znovu, kdy se Radek vrátil zpět do bytu a byl dále agresivní. Proto byl hlídkou zajištěn, omezen na osobní svobodě a umístěn do policejní cely. Hlídka sepsala úřední záznam Otázky SARA DN, kdy z tohoto dotazníku bylo patrné, že se jedná o domácí násilí typu fyzického i psychického. To následně potvrdila Marta, když k věci podávala vysvětlení. Následně paní Martě byla policistou

OOP Litvínov předána informace o organizacích, poskytující pomoc ohroženým osobám v Ústeckém kraji.

Při propouštění si Radek převzal formulář Potvrzení o vykázání a Úřední záznam o vykázání. Dále byl poučen o možnosti náhradního ubytování a organizacích poskytující pomoc osobám s násilným chováním, kdy toto odmítl. Veškeré potřebné informace byly zaslány také Intervenčnímu centru Spirála Ústí nad Labem, Okresnímu soudu v Mostě a Okresnímu státnímu zastupitelství v Mostě.

7.1.6 Právní nástroje

Ze strany Policie bylo použito všech dostupných právních nástrojů. Uvedené nástroje jsou pouhým výčtem všech nástrojů:

- Prokázání totožnosti dle § 63 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- Zajištění osoby dle § 26 zák. č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky,
- Osobní prohlídka zajištěné osoby dle § 26 zák. č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky,
- Vykázání osoby ze společného obydlí dle § 44-47 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- Ze strany paní Marty byl podán Návrh na předběžné opatření ve věcech ochrany, proti domácímu násilí,
- Prodloužení doby vykázání dle ustanovení § 452, zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

7.1.7 Vyhodnocení

Příklad domácího násilí, kdy je ohroženou osobou senior nebývají tak časté. Může to být dáno důvodem, že starší osoby se bojí reakce svého okolí a takové věci řešit nechtějí. Při kontaktu s orgánem Policie si mohl vytěžující policista všimnout vyššího věku ohrožené osoby a dotázat se, zda je schopna se o sebe sama starat. Toto však neučinil. Pokud by se tak stalo, mohl být kontaktován Odbor sociální péče v Litvínově, který by kontaktoval oběť a snažil by se jí poskytnou veškeré potřebné zabezpečení. To spočívá v psychologickém poradenství, administrativní pomoci nebo zabezpečení základních potřeb.

Oběť byla kontaktována Intervenčním centrem ihned po převzetí informací o vykázání agresora. Po prvním kontaktu pracovnice s ohroženou osobou bylo zjištěno, že vnuk obstarával chod domácnosti. Mezi tím se této funkce ujala dcera oběti, a o vše tak postarala. Oběť využila služeb Intervenčního centra a obrátila se na pracovnice Intervenčního centra s pomocí podání návrhu na Předběžné opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí k Okresnímu soudu v Mostě. Pracovnice Intervenčního centra oběti pomohla sepsat žádost a vysvětlila jí následný postup.

Na žádost ohrožené osoby Okresní soud rozhodl o prodloužení vykázání a to na 1 měsíc. Z pohledu soudu bylo Usnesením rozhodnuto o tom, že se násilná osoba nesmí zdržovat u společného obydlí nebo v něm. Okresní soud informuje příslušný orgán Policie zasláním kopie. Policie poté provádí potřebné úkony k zabezpečení ochrany oběti (např. zvýšený počet kontrol).

Kazuistika č. 2

Filip Moris, narozený 05.12.1978, je úspěšný podnikatel, který si našel přítelkyni Lenku. Své partnerce kupoval drahé dárky a dovolené a jejich idylický vztah byl plný lásky. Rozhodli se pro svatbu. Manželé Morisovi spolu žili v manželství asi 20 let, kdy spolu vychovávali nezletilé dcery Romanu, narozenou 06.06.2007 a Agátu narozenou 29.03.2015. Lenka po pár letech zjistila, že vše není úplně ideální. Chápala, že Filip je pracovně úspěšný, což si vybíralo daň v jeho volném čase, který trávil s rodinou zřídka. Pracovní stres se začal na Filipovi podepisovat. Byl více urýpaný a výbušný. Na to si Lenka zvykla, a odůvodňovala to nadmírou manželova pracovního vytížení. Proto se snažila, aby doma bylo vždy uklizeno a navařeno.

Po nějakém čase už stačilo málo a Filip říkal Lence, že je neschopná a že nechápe, proč s ní je. Všemuh přihlížely jejich dcery. Romana s Agátou se otce začínaly bát a nerady s ním trávily volný čas.

Psychický nátlak na Lenku se stupňovat, a čas od času se stalo, že od Filipa dostala facku. Za to se jí následně omlouval. Tvrdil, že to tak nemyslí a pokaždé jí koupil drahý dárek. Občas si říkala, že by bylo lepší, kdyby od něj odešla, to však nedokázala, protože by dcery přišly o otce. V tomto případě se obrátila na Policii, kdy jí policista řekl, aby vyhledala manželskou poradnu. To však neudělala a chtěla to zkusit vyřešit sama. Po čase byly nadávky na denním pořádku a ona se tak ráda napila vína, jelikož tím utekla od reality. Tento její stav nepodpořila ani ztráta zaměstnání. Filip jí sám nabídl, aby byla

doma, jelikož vydělává dost peněz. Ona se tak bude starat o domácnost a výchovu dcer. Dohodli se, že takhle to bude jen na čas.

Manželská krize se stupňovala. Vulgarismy, urážky, občasné facky, bití a kopy byly skoro každý druhý den. Fyzické útoky nikdy neohlásila na Policii ČR. Pouze se o tom zmínila své matce, která jí řekla, že když jí manžel „dotuje“, tak to musí vydržet. Dne 01.02.2023 Lenka při další hádce řekla, že už toho má dost. V tu chvíli jí Filip 3x udeřil dlaní do obličeje, načež upadla na zem. Na to jí za vlasy vláčel po celém bytě. Když se jí podařilo utéct, zamkla se v pokoji, kde byly i její dcery. Dne 02.02.2023 přišel Filip domů z práce a začal Lenku podezírat z nevěry. Vsugeroval si, že si našla milence. Najednou jí chytil zezadu pod krkem tzv. „do kravaty“. Lenka začala křičet o pomoc, kdy se Filip lekl a pustil jí. Rozhodla se z bytu utéct, kdy jí chytil za bundu a chtěl jí stáhnout zpět do bytu. Na to volala o pomoc znovu. Opět se lekl a opět jí pustil. Lenka utekla ven z domu, nasedla do svého vozidla a odjela na služebnu Policie v Litvínově.

S policistou OOP Litvínov sepsala formulář ke zjištění znaků domácího násilí Otázky SARA DN, kdy se poté policista rozhodl Filipa z bytu vykázat. Dále bylo vyrozuměno Intervenční centrum a Odbor sociálně-právní ochrany dětí v Litvínově, jelikož ohroženou osobou jsou také dvě nezletilé dcery. Když hlídka doprovodila Lenku do místa jejího bydliště, tak se Filip doma již nenacházel. Nejstarší dcera Romana uvedla, že otec zuřil a odjel pryč. Proto nebylo možné hlídkou učinit ústní prohlášení o vykázání.

Následující den se s Filipem pokoušel spojit telefonicky jiný policista, kdy na to Filip odmítal spolupracovat a chtěl věc řešit se svým právním zástupcem. O pár hodin později volala Lenka, že se její manžel dostal do bytu a odmítá odejít. Filip odmítl spolupracovat i s policejní hlídkou, která byla vyslána na místo jejich bydliště. Proto byla vyrozuměna jeho právní zástupkyně, kterou uposlechl. Formuláře o vykázání však odmítal převzít a podepsat. Formuláře převzala jeho právní zástupkyně. Dále na výzvu policisty nevydal klíče od bytu a tvrdil, že je ztratil. Dokola opakoval, že je to jeho byt a bude si tam chodit, kdy se mu bude chtít. Za dohledu hlídky si tak z bytu odnesl potřebné věci na dobu vykázání, a z místa odešel.

Během doby vykázání se však opakovaně dostavoval na služebnu Policie, kdy se domáhal vstupu do svého bytu s různými argumenty, proč tam musí jít. Jelikož využil možnosti odnést si z bytu své osobní věci, následným pokusům již nebylo vyhověno.

Lenka se rozhodla využít svého práva a zažádala o krátkodobou ochranu a podala Návrh na předběžné opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí. V závažnosti celého případu byla věc postoupena na SKPV v Mostě. Návrh na předběžné opatření Okresní soud odsouhlasil a lhůtu prodloužil na 1 měsíc, kdy se manžel nesměl přibližovat ani k ní, ani k dcerám.

7.1.8 Právní nástroje

Ze strany Policie bylo použito všech dostupných právních nástrojů. Uvedené nástroje jsou pouhým výčtem všech nástrojů:

- Prokázání totožnosti dle § 63 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- Vykázání osoby ze společného obydlí dle § 44-47 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- Ze strany paní Lenky bylo požádáno o krátkodobou ochranu osoby dle § 50 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR,
- Byl podán Návrh na předběžné opatření ve věcech ochrany, proti domácímu násilí.

7.1.9 Vyhodnocení

Prvotní kontakt oběti s policistou, na kterého se ho se oběť obrátila, když vyhledala pomoc, byl neprofesionální. Toto jednání je možné brát jako selhání jedince, a to příslušníka Policie, neboť by se měl aktivně doptávat na fakta a průběh celé věci. V tomto případě mohlo být domácí násilí odhaleno mnohem dříve a nemuselo tak docházet k dalším psychickým ani fyzickým útokům na oběť.

V dalším kontaktu oběti s Policií bylo domácí násilí již evidentní, a následný postu byl správný. I přes prvotní pochybení Policie oběť neztratila důvěru a spolupracovala s policisty a zajímala se o průběh dalšího postupu.

Ze strany Intervenčního centra byla zaslána žádost na poskytnutí informací k případu klientky. Toto hodnotím jako kladný zájem ze strany Intervenčního centra, kdy i bez informování Policie nadále kontaktovali klientku. O jejich průběžných setkáních s klientkou však Policie nedostala žádnou zpětnou vazbu.

Kladný a rychlý přístup byl ze strany Okresního soudu v Mostě, který při vydání Usnesení rozhodl o zákazu styku s ohroženými osobami a to na 1 měsíc. Rozhodující samosoudce to odůvodnil tak, že opakovaná setkávání s odpůrcem a navrhovatelkou nejsou nijak náhodná, ale jde o cílené a záměrné kontakty. Soud má tak za to, že by mohlo být

ohroženo zdraví, svoboda a lidská důstojnost navrhovatelky. Vydání Usnesení proběhlo ve velmi krátkém čase a Okresní soud zaslal kopii příslušnému útvaru Policie.

V tomto případě je komunikace ze strany OSPODu a ohrožené osoby velmi laxní. OSPOD byl ze strany Policie vyrozuměn, jelikož ohroženými osobami byly také dvě nezletilé dívky. Z jejich strany OOP Litvínov nedostalo zpětnou vazbu o jejich postupu a činnosti. V průběhu prošetřování všech skutečností byla paní Lenka dotázána, zda již byla kontaktována ze strany OSPODu, kdy odpověděla, že byla kontaktována pouze telefonicky, ale žádná schůzka neproběhla.

Kazuistika č. 3

Martin Paleček je Rom narozený 10.04.1975, bydlištěm Hamerská č.p. 303, Janov – Litvínov. Zde žije v bytě 2+1 se svou družkou Annou Demeterovou. Vybavení bytu je zničené a v bytě se nachází štěnice. Jde o sociálně slabší partnery, kteří žijí v sociálně vyloučené lokalitě. Oba jsou evidováni na úřadu práce a jediným příjmem domácnosti jsou sociální dávky. Policii je tento pár velmi dobře znám, protože jsou s nimi často problémy v oblasti sousedských sporů. Policie zde eviduje několik přestupků proti občanskému soužití.

Na OOP Hamr se dostavila Karin Horváthová, kamarádka Anny Demeterové, která uvedla, že má o Annu strach. Psala si s ní na sociální síti Facebook, kdy nabyla dojmu, že Anna má sebevražedné myšlenky. Neuvedla, kde se nachází, a protože se Karin bála o její život, tak věc oznámila na příslušnému orgánu Policie.

O celé věci byly vyrozuměny všechny hlídky v Litvínově i hlídky Městské policie Litvínov. Ta byla po hodině pátrání nalezena hlídkou Městské policie v obci Meziboří, kde se bavila se svou babičkou. Strážníkům uvedla, že se musela někomu svěřit, že to doma již nezvládá. Odmítla ale sebevražedné myšlenky, chtěla si s někým pouze promluvit. Proto byla převezena na OOP Hamr.

Při vytěžování policistou uvedla, že je několik měsíců vystavena fyzickému násilí ze strany svého partnera, kdy jej doprovází slovními urážky a psychickým nátlakem. Jednou jí dokonce popálil dlaň horkou vodou, kterou na ní vylil přímo z varné konvice. Jeho jednání eskaluje do takové míry, že jí v noci budí a vyhrožuje, že pokud nepůjde vyvenčit psa, tak ho zabije. Předmětem jejich hádek je jeho chorobná žárlivost.

Policista správně vyhodnotil fyzické i psychické domácí násilí a Martina z místa jejich bydliště vykázal. Anna odmítla nabídnutou pomoc Intervenčního centra. Při kontrole

vykázané osoby v místě bydliště ohrožené osoby bylo zjištěno, že se Martin nachází v bytě. Kontrolující hlídce Anna uvedla, že mu vše odpustila a vzala jej zpět domů. Toto jednání bylo zjištěno ještě následující kontrolou. Proto se zjištěné skutky evidovaly jako maření úředního rozhodnutí.

O dva dny později se na OOP Hamr dostavila sama Anna s tím, že byla opět napadena ze strany Martina, čemuž odpovídalo i její zakrvácené oblečení. Incident se měl odehrát po tom, co odmítla prodat své vlastní auto. K tomu jí slovně nadával, několikrát jí udeřil do obličeje a vyhrožoval, že se už neprobere.

Na to byl Martin hlídkou Policie omezen na osobní svobodě a umístěn do policejní cely. Celou věc si následně převzala SKPV v Mostě. Anna využila nabídky krizového bydlení a odstěhovala se.

Po všech potřebných úkonech SKPV Martina obvinila z nebezpečného vyhrožování a týrání osoby.

7.1.10 Právní nástroje

Ze strany Policie bylo použito všech dostupných právních nástrojů. Uvedené nástroje jsou pouhým výčtem všech nástrojů:

- Prokázání totožnosti dle § 63 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- Vykázání osoby ze společného obydlí dle § 44-47 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- Maření vykázání ze společného obydlí dle § 5 odst. 1 písm. c) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích,
- Zadržení osoby podezřelé dle § 76 zák. č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád),
- Stíhání osoby pro trestný čin nebezpečné vyhrožování § 353 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

7.1.11 Vyhodnocení

Důležité je poznamenat, že řešení případů domácího násilí mezi Romy nebo sociálně slabšími osobami je velmi obtížné. Ve většině případech s policisty nespolupracují a vykázání porušují. Obzvláště pokud pobírají sociální dávky, jelikož by při rozchodu s partnerem přišli o další finanční příjem. Nejsou schopni ani ochotni změnit svůj životní styl a tento život jim vyhovuje. Pokud žijí v sociálně vyloučených lokalitách, které se

vyznačují zvýšenou kriminalitou a zvýšeným výskytem drogové závislosti, bývá výstup z této komunity daleko obtížnější. Romové si do těchto záležitostí nezatahují jiné osoby, a většinu řeší v rámci rodiny.

Ze strany policisty bylo správně vyhodnoceno fyzické i psychické domácí násilí. Policista neměl laxní přístup k věci. Jelikož je však tento pár dlouhodobě problémový, tak s Policií nespolupracují, a dostupné použité prostředky Policie nemají žádný nápravný či restriktivní vliv.

Po vykázaní svého partnera Anna odmítla pomoc Intervenčního centra. Když však došlo ke druhému útoku na její osobu, tak se sama obrátila na pracovníci Spirály. Přijala pomoc v zajištění kontaktu na ubytování na krizovém lůžku. Zde však pobyla pár dnů a následně se vrátila zpět do společného obydlí k Martinovi. Pracovnice Intervenčního centra se v tomto případě i nadále zajímala, jakým způsobem pokračuje vyšetřování, i přes to, že Anna přestala s pracovníci komunikovat.

Když si případ převzala SKPV, byla Anně nabídnuta krátkodobá ochrana, kterou odmítla. Ze strany Policie bylo zahájeno trestní stíhání. Návrh státního zástupce na vzetí do vazby nebyl přijat. Vzájemná komunikace mezi Policií a Státním zastupitelstvem je i v těchto věcech na výborné úrovni. Státní zástupce se vždy dotazuje na průběh vyšetřování stejně jako v tomto případě.

Na odmítavé jednání Anny má ve velké míře vliv její socio-ekonomická situace, kdy tyto věci vnímá jako normální a běžnou záležitost. Tento vliv událostí má ale negativní dopad na její psychický stav, případně na výchovu a vývoj budoucích dětí. Pokud totiž dítě vyrůstá v takovýchto podmínkách a prostředí, je pravděpodobné, že v dospělosti se může projevit vzorec naučeného chování, který budou opakovat stejně jako jejich rodiče.

U této případové studie je zřetelné, že i když se zainteresované instituce snaží dělat pro oběti domácího násilí maximum, nemusí se výsledek vždy zadařit.

Kazuistika č. 4

Leon Pao je mladistvý ve věku 17 let a bydlí společně se svými rodiči na pomezí Litvínovské části Hamr a Chudeřín v bytě, kdy obývá pokoj společně se svou mladší sestrou Natálií, které je 13 let. Když přišel do puberty, tak svou sestru začal šikanovat a psychicky terorizovat. Rodiče to ale moc neřešili. Studoval střední odbornou školu na výučním oboru truhlář, kdy neměl dobré studijní výsledky. Sám říkal, že ho ta truhlařina

nebaví a nikdy se tím živit nebude. Jeho chování se zhoršilo a postupně začal chodit domů ze školy s kázeňskými tresty.

Jeho chování začínalo vykazovat znaky kriminálně závadových osob. Zprvu odcizil alkohol v obchodu Tesco. Později tyto drobné krádeže přešli na majetkovou trestnou činnost. Veškeré odcizené věci se snažil následně zpeněžit, aby mohl nakupovat drahé a značkové oblečení, na které by za normální situace neměl. To, že se takto choval, dával za vinu svým rodičům. Matka pracovala jako uklízečka a otec byl zaměstnán jako pomocný údržbář. Rodina tak neměla dostatek finančních prostředků. Pokud Leon požádal matku o peníze, často se setkal s odmítnutím a tvrzením, že ona sama nemá nic. Proto jí jen odsekl, že si finance zajistí sám. A to právě odcizením věcí, které následně prodával. Myslela si, že si našel brigádu, ale nezajímala se, odkud peníze skutečně pocházejí.

V roce 2021 Leonova matka přivolala strážníky Městské policie Litvínov do svého bytu, jelikož syn byl neovladatelný, agresivní a demoloval vybavení bytu. Po zákonné výzvě ze strany strážníků se podařilo Leona uklidnit, přiložili mu pouta a eskortovali jej na OOP do Litvínova. Když matka podala k věci vysvětlení zjistilo se, že Leon už 6 měsíců terorizuje rodinu psychickým nátlakem a občasným rozbíjením vybavení bytu. Poslední hádka kvůli penězům vyústila ve změnu Leonova chování, kdy se stal neovladatelným a ničil vše, co mu přišlo pod ruku. Křičel na matku, že jí zbije, když v tom se jí zastala nezletilá Natálie. Na tento popud obrátil svůj hněv znovu k nábytku.

Leon byl z bydliště vykázán na 10 dní, ale vzhledem k věku byla o celé věci kontaktována odpovědná osoba OSPODu. Proto byl Leon umístěn do Fondu ohrožených dětí (Klokánek), který se nachází v Žatci. Celkem si tam pobyl 6 měsíců.

7.1.12 Právní nástroje

Ze strany Policie bylo použito všech dostupných právních nástrojů. Uvedené nástroje jsou pouhým výčtem všech nástrojů:

- Prokázání totožnosti dle § 63 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- Vykázání osoby dle § 44-47, zákona č. 273/2008 Sb., o Policii,
- Prodloužení doby vykázání dle § 452, zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních,
- Zahájení trestního stíhání dle § 175 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu,

- Právní úprava ústavní výchovy dle § 971 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník,

- Výkon nařízení ústavní výchovy dle § zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

7.1.13 Vyhodnocení

V této kazuistice jako první zareagovala Městská policie Litvínov, která při řešení rodinných sporů předala agresivní osobu Policii Litvínov. Z jejich šetření nebyly znaky domácího násilí patrné. To se však potvrdilo až při podání vysvětlení matky, která uvedla, že tento jeho stav trval již 6 měsíců. V tuto chvíli správně zakročil policista, který rozhodl o vykázání nezletilého a následně o všem informoval pracovníci OSPODu. Zde zafungovalo dobré uvažování policisty, protože ač muž bylo 17 let, tak jej vykázal ze společného obydlí. Mnoho policistů by nad tím takto neuvažovalo a věc by neřešili, případně by matce položili otázku, zda chce skutečně do rodinných záležitostí zatahovat Policii.

Zde však nastala chyba na straně matky, která měla reagovat na výchovu syna již při prvních znacích šikany a psychického nátlaku, který byl vyvíjen na dceru Natálii. To však neučinila a syn postupem času neuznával autoritu, řád společnosti a stal tak hrozbou pro rodinu a okolí. Zde se měla matka alespoň dotázat pracovník OSPODu, jak by se dala rodinná záležitost nejlépe řešit.

Po získání informace o vykázání nezletilé osoby, pracovníce OSPODu reagovala umístěním nezletilého do Fondu ohrožených dětí (Klokánek). Toto rozhodnutí je oprávněné zákonem. Následně sociální pracovníce vyhodnocuje chování této osoby v rodinně, ve škole, včetně interakce s Policií Litvínov, aby zjistila jeho kriminální minulost. Důležitou součástí šetření je také rozhovor se samotnou osobou, která byla z místa bydliště vykázána. Zde jsou důležité intervence, které pomáhají této osobě v rámci terapeutické podpory. Poté vyhodnocuje získané informace a identifikuje rizika, které mohou nastat v případě navrácení vykazaného zpět do rodinného prostředí. Součástí práce sociální pracovníce je také spolupracovat se zákonným zástupcem umístěného dítěte a informovat jej o existenci neziskových organizací. Ti jsou nápomocné v poskytování psychosociální podpory a poradenství.

Zde nastává chyba v komunikaci mezi Policií a OSPODem, kdy se navzájem nevyrozumívají o průběhu prováděných šetření, ani finálním výsledku uzavření spisu.

Dále je zde zahrnuto Intervenční centrum, které reaguje na ohrožené osoby, jakmile dostane informace o vykázání osoby z místa bydliště od Policie. Pracovnice jsou zákonem povinni kontaktovat ohroženou osobu i osobu násilnou, a nabídnout jí potřebnou pomoc. To však ohrožená osoba i násilná osoba může odmítnout, jako v tomto případě. Opět zde záleží na konkrétní ochotě pracovnice dotazovat se na další průběh a řešení ve věci Policií.

Výsledky a diskuse

V této kapitole jsou zahrnuty výsledky šetření a sběru dat a informací, které jsou rozděleny do pěti podkapitol.

Zhodnocení města Litvínov

V praktické části je podrobně charakterizována historická, demografická a sociokulturní část města Litvínov. Analýzou bylo zjištěno, že se jedná o město v Krušných horách s bohatou kulturní historií, která sahá až do roku 1352. V minulosti bylo město významné pro manufakturní výrobu sukna a hraček. Nyní je spjato s těžbou uhlí a chemickým průmyslem.

V současné době je Litvínov obec s rozšířenou působností a obec s pověřeným obecním úřadem, má město rozlohu 40,70 km², 12 městských částí a dobře dostupnou občanskou vybavenost. Ve městě se nacházejí 3 lokality, které město označilo jako problémové sociálně vyloučené lokality. Je zde zvýšená kumulace sociálně slabších obyvatel a zvýšená kriminalita. Zástupci města přijímají různá opatření ke zlepšení dobré pověsti města. Provedenou analýzou dále bylo zjištěno, že ve městě žije 22 695 obyvatel (datováno k roku 2023), kdy průměrný počet obyvatel během deseti let je 24 020, avšak počet obyvatel má klesající linii. Dalším zjištěním bylo, že 339 osob je bez základního vzdělání, 3 350 osob má pouze základní vzdělání, 5 023 osob má středoškolské vzdělání a 1 702 osob vysokoškolské vzdělání.

Při analýze vykazání bylo zjištěno, že Ústecký kraj evidoval vysoký počet vykázaných osob, a to v let 2014 - 2023. Okres Most tak během těchto let evidoval 245 osob. Na území Litvínova bylo během těchto let vykázáno 64 osob. Průměrně tak policisté evidují 6 případů vykazání ročně. Dále bylo zjištěno, že počet vykazání během let 2021 – 2022 klesl a do současné doby má nadále klesající funkci.

Celkové zhodnocení Policie České republiky

Policii lze hodnotit jako jednu z prvotních organizací, která se setkává oběťmi domácího násilí a figuruje v jeho potírání. Spolupracuje s organizacemi veřejné správy, a to především telefonickým nebo písemným kontaktem.

Pokud jde o správné vyhodnocení domácího násilí, je zde velmi důležitý lidský faktor. Právě v prvotním kontaktu je důležitá komunikace s obětí a získání, co největšího rozsahu informací. V případech, kdy se oběť setkává s útvarem Policie, je domácí násilí rozpoznáno okamžitě. Jelikož na rozpoznání tohoto druhu násilí, jsou prováděna školení, je

však na každém jedinci, jak k oběti přistupuje. Při postupu jsou samotní policisté nuceni postupovat dle zákona. Tedy zamezit dalšímu útoku ze strany agresora k ohrožené osobě, zajistit jí bezpečí či lékařské ošetření, a poté následuje evidování všech potřebných formulářů. Je důležité zajistit podrobný sběr informací, kdy a jakým způsobem k násilí v rodině dochází. Především jde o využití oprávnění vykazání dle § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a sepsání formuláře SARA DN. Dle zákona je Policie povinna vyrozumět do 24 hod. Intervenční centrum, kdy se následně pracovnice dozví o domácím násilí, právě z podrobně sepsaných formulářů ze strany Policie. Právě zde je kladen důraz na policisty, aby svou práci prováděli pečlivě a svědomitě, jelikož poté je ovlivněna práce intervenčních pracovníků. Za každé situace policista musí postupovat dle Metodické příručky č. 1/2010 ředitele služby pořádkové policie a Závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání. Pokud oběť podá k Okresnímu soudu návrh na Předběžné opatření ve věci ochrany, a soud Předběžné opatření schválí, kopii Usnesení odesílá Policejnímu útvaru.

Z kazuistik uvedené v této práci, je evidentní, že postup Policie a předávání potřebných informací je správný, avšak vždy záleží na jedinci, který komunikuje s potenciální obětí a agresorem. Chyba není na straně systému, či v tom, jak jsou jednotlivé úkony pro tuto problematiku nastavené, ale v přístupu k věci jednotlivců. Výborná interakce je i od ostatních orgánů. V kazuistice č. 4 si zprvu nepovšimli znaků domácího násilí ani strážníci městské policie. Z tohoto důvodu je důležité, aby nejen policisté, strážníci, ale i jiné úřední osoby nebo veřejnost procházeli školením, nebo alespoň osvětou v základních znacích pro rozpoznání domácího násilí.

Celkové zhodnocení Intervenčního centra

Dle zákona Intervenční centrum začíná se svými úkony ve chvíli, kdy obdrží úřední záznam o vykazání ze strany útvaru Policie. Tento úřední záznam, by měl obsahovat podrobné informace týkající se způsobu a četnosti domácího násilí, jelikož pracovnice pracují pouze s tímto formulářem. Jejich povinností je tak do 48 hod. kontakt s ohroženou osobou, a to zprvu telefonicky. Ohrožená osoba má možnost pomoc odmítnout. Pokud nabídku pomoci přijme, pracovnice se s ohroženou osobou domluví na osobním setkání, poskytne terapeutickou pomoc a případně předá kontakty na neziskové organizace v okolí jejího bydliště. Pracovnice pomáhají oběti v písemné komunikaci se soudem, avšak vzájemně už spolu tyto dvě organizace nespolupracují. Zde by měla fungovat zpětná vazba

v rámci Intervenčního centra a orgánu Policie, kdy toto probíhá pouze zřídka. Pracovnice se nedotazují na průběh šetření policistů, pokud ano, tak jen zřídka. Zde následná vzájemná komunikace je nedostatečná.

Z hodnocení výše uvedených kazuistik není spatřováno pochybení ze strany Intervenčního centra. Naopak jako pozitivní krok je vnímán zájem pracovníků dotazování se Policie na nové skutečnosti v šetření a případné postoupení věci na SKPV. V kazuistice č. 3 klientka intervenci odmítla, však později při dalším napadení ji přijala a pracovníce ochotně reagovali hledáním krizového lůžka pro ohroženou osobu.

Celkové zhodnocení Orgánu sociálně-právní ochrany dětí

OSPOD s Policií České republiky spolupracuje v případě, že se v domácnosti nachází nezletilé dítě, kdy je také bráno jako ohrožená osoba. Policie zasílá OSPODu vyrozumění o skutečnosti, prostřednictvím elektronického informačního systému Systém včasné intervence (dále SVI), Tento systém usnadňuje vzájemnou komunikaci mezi subjekty jako je OSPOD, Policie České republiky, Městskou policií, státním zastupitelství, soudy, ale jsou zde zahrnuty i školská zařízení, zdravotnická zařízení či neziskové organizace. Po získání této informace OSPOD reaguje řešením problému.

Ve výše uvedených kazuistikách týranou oběť vždy představuje dospělá osoba. Pokud by se jednalo však o opačný případ, je nezbytné, aby při komunikaci dítě a policisty byl přítomný pracovník OSPODu. Komunikace zde musí být přizpůsobena věku samotného dítěte závažnosti případu. To i v případě, že se nejedná o nezletilé dítě, na kterém je domácí násilí páčáno. Pracovník OSPOD vždy jedná v nejlepším zájmu nezletilého dítěte, a to sestavením plánu, kdy je nutná spolupráce s rodinou. V nejzávažnějších případech je oprávněn ve správním řízení věci nařizovat nebo podat návrh k soudu (např. návrh na odebrání dítěte). V případě akutního odebrání dítěte, může tak být učiněno maximálně na 24 hod., a musí být bezodkladně podán návrh k soudu. Prvotně však OSPOD jedná s rodinnými příbuznými o umístění dítěte (např. prarodiče).

Podobný příklad byl v kazuistice č. 4, kdy se jednalo o nezletilého Leona, který byl problémový. Zde může být vyzdvihnut přístup pracovníce, která se rozhodla pro umístění nezletilé osoby při vykázání do Fondu ohrožených dětí. Chyba je ve vzájemné zpětné vazbě mezi OSPODem a Policií. Zprvu se Policie dozví o umístění mladistvého, ale pokud je umístěn na dobu delší, než je doba vykázání, tak se následné propuštění již nedozví. Ve výše uvedené kazuistice č. 2 došlo ke kontaktu oběti a pracovníce OSPODu, ale bez

dalších reakcí. Kontakt, který proběhne telefonicky je v takových případech příliš neosobní a neprojevuje žádnou empatii a pomocnou ruku. Proto lze toto jednání hodnotit jako neprofesionální přístup pracovnice.

Celkové zhodnocení soudu a státního zastupitelství

Pokud jde o tyto instituce a jejich vzájemnou komunikaci s ostatními zainteresovanými orgány, je hodnocena jako velmi pozitivní. Vše je vyrozumíváno včas a je jednáno jak telefonicky, tak písemně.

8 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat celkovou spolupráci a efektivnost v rozhodování mezi jednotlivými orgány veřejné správy a ostatními organizacemi. Dále pak navrhnout opatření, která by vedla ke zkvalitnění nebo přispěla ke změně v problematice domácího násilí.

Díky podrobnému prostudování odborné literatury, právních předpisů a odborných zdrojů o domácího násilí byla ucelena jeho základní terminologie, rozdělení forem příčin a důsledků. Dále jsem měla možnost nastudovat metodiky Policie a Závazné pokyny Policejního prezidenta, které má k dispozici pouze sbor Policie. Tímto rozbořem jsem došla k závěru, že se jedná o velmi obsáhlé téma, které by zdaleka přesáhlo rozmezí pro diplomovou práci.

Diplomová práce je rozložena do části teoretické a praktické, kdy každá tato kapitola se dělí na několik podkapitol.

Část této práce zahrnuje rozdělení veřejné správy, rozboru domácího a jednotlivým aktérům, kdy je specifikováno jejich rozdělení. Jednotlivé formy násilí mají na oběti negativní dopad a hrají významnou roli v potírání domácího násilí. Tímto bylo zjištěno, že je důležitá prevence a komunikace. Kapitola o legislativní úpravě poskytuje ochranu obětem domácího násilí a je stanovena právními předpisy, mezinárodními dohodami a úmluvami, a to na trestněprávní, občanské a přestupkové úrovni. Cílem je však ochrana oběti a zabezpečení jejich práv a následný postih a náprava násilné osoby. Významnou součástí práce je charakteristika, postup a oprávnění jednotlivých organizací. Jako nejvýznamnější jsem vyhodnotila Policii České republiky, Orgán sociálněprávní ochrany dětí a Intervenční centrum. Tato kapitola se následně prolíná do praktické části práce.

Cílem praktické části bylo charakterizováno město Litvínov, tedy jeho demografii, historii, území města, jeho problémové části analýza vykázaní na území města. K analýze vykázaní přispěli statistické údaje získané z veřejně dostupných zdrojů a policejních statistik. Analýzou dat bylo zaznamenáno na území města Litvínov vykázaní většího počtu osob, kdy toto může být uzpůsobeno sociokulturním charakterem města.

Další částí je rozbor reálných příběhů, které byly anonymizovány a citlivé údaje byly změněny. Kazuistiky byly analyzovány a podrobně popsány postupy jednotlivých organizací a jejich vzájemná komunikace a spolupráce. Cílová otázka této práce se vztahuje ke spolupráci a efektivnosti mezi jednotlivými organizacemi. Tímto rozbořem lze

odpovědět na stanovený cíl. Výsledným zjištěním je, že Policie vždy zajišťuje ochranu osob a využívá svého oprávnění vykázat osobu agresora. Dalším zjištěním je, že Policie společně s OSPODem a Intervenčním centrem navzájem spolupracují na výborné úrovni a postupují dle zákona. Pouze efektivní vzájemná spolupráce je klíčem k ochraně obětí domácího násilí. Z kazuistik vyplívá, že chyba se nestane v nastaveném systému, ale pouze na straně jedince.

Aby bylo vykázání správně provedeno je potřeba, aby každý, kdo o věci rozhoduje, dělal svou práci zodpovědně a s určitou empatií. Bez včasného a odborného zásahu nelze spolupracovat ani s ostatními organizacemi. Proto je potřeba, aby se každý jednotlivec sám o danou problematiku zajímal, sebevzdělával se a neměl laxní přístup k věci.

Zde je stanoven další cíl této diplomové práce, a to navržení dalšího možného řešení. Tím může být zajištění vybraného počtu policistů, z jednotlivých oddělení, kteří se do hloubky seznámí s domácím násilím a budou se věnovat problému intenzivně. Od těchto „specialistů“ by mohli čerpat zkušenosti a informace ostatní policisté v terénu. Je to právě nejistota jednatelce, který se bojí pochybení a raději nespecifikuje domácí násilí, a bere věc případně jako klasickou partnerskou rozepří. Zavedení vybraných „specialistů“ je však vzhledem k personální problematice obtížně proveditelné.

Dalším opatřením je sjednocení definice, co to vůbec je domácí násilí, a to na rovině rozhodovací, tedy zainteresovaných orgánů veřejné správy. Jak již bylo na začátku této práce vysvětleno, domácí násilí nemá jednotnou definici a každá organizace si jí tak vykládá po svém. Definice by měla zahrnovat veškeré znaky, měla by být komplexní a srozumitelná tak, aby mohla být aplikována i na mezinárodní úrovni.

Zásadní změnou je zvýšená komunikace mezi jednotlivými orgány veřejné správy a ostatními institucemi. Předávání informací mezi OSPODem, Policií a Intervenčním centrem jsou dána zákonem, ale zahrnují pouze nezbytně nutné úkony. Zde by bylo vhodné alespoň elektronickým systémem poskytnou ostatním institucím informace týkající se pokračování nebo ukončení šetření v daném případě. Nynější praxe přináší pravidelná setkávání jednotlivých zástupců zainteresovaných orgánů, a to na místní úrovni, kde dochází ke sdílení zkušeností a informací o jednotlivých postupech. Toto však není v pozdější praxi viditelné.

Změna v oblasti trestání osoby agresora by přispěla ke zvýšené obavě vyššího trestu nebo sankce. Tímto si agresor uváží své počínání. Nejprve je však vhodné tíhnout ke

změně organizační struktury – empatické a slušně jednat s obětí, adekvátní počet znalců pro zkvalitnění znaleckých posudků.

Prevence. Nejzásadnější krok v celém systému domácího násilí. Důležité je včasné podchytit agresorovo jednání, a to jak ze strany rodin, Policie, OSPODu, Intervenčních center, až po školské systémy a zdravotnická zařízení. Důležitou součástí je také osvěta veřejnosti. Prevenci je ve společnosti kladen vysoký důraz, avšak zatím je stále nedostatečný.

Toto je pouze pár příkladů, které by mohly být pozměněny, avšak dosavadní systém je nastaven správně. Problematika domácího násilí byla během několika desetiletí měněna a upravována a dosavadní legislativní úprava je v České republice více než dostatečná.

Lze zhodnotit, že diplomová práce utváří komplexní přehled problematiky domácího násilí a může posloužit k řešení situací v praxi jednotlivým policistům, úředníkům nebo zástupcům města či jednotlivých organizací, a to nejen ve městě Litvínov.

Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura

BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Politologie (Grada). Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BUDINOVÁ, Adriena. Rizika chudoby žen postižených domácím násilím a jejich dětí. Praha: proFem, 2012. ISBN 978-80-904564-2-6.

BROŽ, Filip a VODÁČKOVÁ, Daniela. Krizová intervence v kazuistikách. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0811-2.

CIMRMANNOVÁ, Tereza. Krize a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí, Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2205-7.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8.

ČÍRTKOVÁ, L. Domácí násilí v době covidové. Psychologie dnes. 2021, roč. 27.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8.

DALIGAND, Liliane a BEDIN, Véronique. Násilí v partnerských vztazích. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0718-4.

HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Základy organizace veřejné správy v ČR. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-459-6.

JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, [2021]. ISBN 978-80-7502-637-8.

KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1.

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Právo proti domácímu násilí. Beckova skripta. V Praze: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-381-3.

MACHALOVÁ, Tatiana. Domácí násilí: filosofická analýza pojmu. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6765-3.

NAHODIL, František. Veřejná správa a financování veřejného sektoru. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4.

NOVOTNÁ, Věra. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí s komentářem: podrobný komentář k novele provedené zákonem č. 363/2021 Sb. od 1.1.2022 : včetně změn účinných od 1.1.2025 a 1.1.2028. 3. aktualizované vydání. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, [2022]. ISBN 978-80-7554-366-0.

STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1.

ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina; HAVELKOVÁ, Barbara a ŠPONDROVÁ, Pavla. Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální? Právní monografie. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-761-7.

ŠKODA, Jindřich. Zákon o policii s komentářem. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-447-3.

ŠTEINBACH, Miroslav. Zákon o Policii České republiky: komentář. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6.

TOPINKA, Daniel (ed.). Domácí násilí z perspektivy aplikovaného výzkumu: základní fakta a výsledky. Ostrava: SocioFactor, 2016. ISBN 978-80-906615-0-9.

VODÁČKOVÁ, Daniela. Krizová intervence. 4., aktualizované vydání. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1704-6.

VOJTÍŠKOVÁ, M., PAPERSTEINOVÁ, L. Domácí násilí v 21. století z pohledu intervenčních center. Právo a rodina. 2020, č. 4.

Metodické materiály

Metodické doporučení k využití krátkodobé ochrany osob dle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 11/2011

Pokyn policejního prezidenta č. 181 ze dne 3. srpna 2020, o postupu při řešení incidentů se znaky domácího násilí

Legislativa

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 59/2005 Sb. a zákona č. 135/2006 Sb.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva ČNR o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 259/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízení soudních

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení proti nim

Zákon č. 251/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Použité internetové zdroje

Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/AP_DGPN-2023_final.pdf

Analýza kvality a dostupnosti specializovaných pobytových sociálních služeb pro dospělé oběti domácího násilí. [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Analiza-dostupnosti-a-kvality_final_s-opravami_revize-leden.pdf

Činnost MPSV v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cinnost-mpsv-v-oblasti-socialne-pravni-ochrany-deti>

Databáze demografických údajů za vybraná města ČR. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

Dejme (že)nám šanci. [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=373

Domáci násilí. [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-2023-domaci-nasili.aspx>

Domáci násilí: co to je? [online]. [cit. 2024-01-30]. Dostupné z: www.nzip.cz

Domáci násilí – Týrání osoby žijící ve společném obydlí. [online]. [cit. 2024-01-30]. Dostupné z: www.policie.cz

Evaluační zpráva Litvínov. [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/lokalita/litvinov/>

Historie města. [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.mulitvinov.cz/historie%2Dmesta/d-420325/p1=97904>

Litvínovští preventisté se zúčastnili konference na téma domácí násilí. [online]. [cit. 27.02.2024]. Dostupné z:

https://mulitvinov.cz/mp/vismo/dokumenty2.asp?id_org=100115&id=3194

Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf

Ministerstva. [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/ministerstva/>

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a krajů. A Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání a obcí vybraného okresu. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD210072-KR&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-KR> a <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD210072-OB-OK&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-OB-OK>

Organizační struktura s účinností od 01.03.2024. [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=481485

Organizační řád Městského úřadu Litvínov. [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=481486

ORP Litvínov. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/orp_litvinov

Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020-2025. [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=467661

Počet obyvatel v obcích – k 1.1.2023. [online]. [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112023>

Poslání a cíle Probační a mediační služby. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/o-nas/>

Poslání a činnost. [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/onas/poslani-a-cinnost>

Poslání, cíle a zásady poskytovaných služeb. [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/poslani-cile-a-zasady-sluzeb>

Přehled o vykázání za rok 2023. [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2023/>

Přístupová kritéria (kodaňská kritéria). [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/glossary/accession-criteria-copenhagen-criteria.html>

Rekultivační proměny Litvínovska. [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.litvinov-historie.online/?p=990>

Senát neschválil tzv. Istanbulskou úmluvu proti násilí na ženách. [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/-senat-neschvalil-tzv-istanbulskou-umluvu-proti-nasili-na-zenach/2415511>

Statistická ročenka domácího a genderově podmíněného násilí v ČR. [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Statisticka_rocenka.pdf#page=7&zoom=100,90,525

Statistické údaje intervenčních center v ČR srovnání roku 2022 až 2023. [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/Koment%C3%A1%C5%99-APIC-2023.pdf>

Služby. [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/co-delame/sluzby>

Syndrom CAN. [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: www.sancedetem.cz

Vstupní analýza v oblasti vzdělávání města Litvínov. [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/VA_vzdelavani_Litvinov.pdf

Výroční zpráva Diakonie Most za rok 2022. [online]. [cit. 2024-03-16]. Dostupné z: <https://www.most.diakonie.cz/sites/default/files/2023-08/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202022.pdf>

Výroční zpráva 2022 – 22 let pomoci lidem v krizi. [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://spirala-ul.cz/wp-content/uploads/2023/06/VZ-2022.pdf>

Výzkum IKEA: Domáci násilí je v české společnosti zatíženo mnoha stereotypy. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.ikea.com/cz/cs/newsroom/corporate-news/vyzkum-ikea-domaci-nasili-je-v-ceske-spolecnosti-zatizeno-mnoha-stereotypy-pubd508a147>

Zákon č. 40/2009 Sb., § 345. [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 751 - § 753. [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast2>

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 7 – 11. [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), §76. [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení proti nim., § 5. [online]. [cit. 2024-02-06]. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#cast2>

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 75. [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#cast3>

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 79 odst. 5. [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#cast3>

Zákon č. 251/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 5. [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>

Zákon č. 259/1999 Sb, o sociálně-právní ochraně dětí, § 16 odst. 2. [online]. [cit. 07.02.2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359#cast3>

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, § 2. [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 26. [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, § 51 - § 53. [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

Zákon č, 292/2013 Sb., o zvláštních řízení soudních, §400 - § 414. [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292#cast2>

Zveřejněné informace 2023: Domáci násilí. [online]. [cit. 2024-03-13]. 05.02.2023 <https://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-2023-domaci-nasili.aspx>

9 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Objasněnost úmyslného ublížení na zdraví v ČR	24
Obrázek 2 - Objasnění spáchaného trestného činu vydírání v rámci ČR	25
Obrázek 3- Objasněnost sexuálního nátlaku.....	27
Obrázek 4 - Objasněnost nebezpečného pronásledování v rámci ČR	28
Obrázek 5- Cyklus domácího násilí	31
Obrázek 6 - Počet případů v roce 2021.....	50
Obrázek 7 - Schéma vykazání - lhůty	56
Obrázek 8 - Lhůty u předběžného opatření	56
Obrázek 9 - Administrativní mapa správního obvodu Litvínov	66
Obrázek 10 - Organizační struktura Městského úřadu Litvínov.....	70

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Nejvyšší dosažené vzdělání v Ústeckém kraji a v Litvínově, za rok 2021	68
Tabulka 2 - Vykázání v jednotlivých okresech Ústeckého kraje za rok 2014-2023	72

Seznam grafů

Graf 1 - počet případů domácího násilí za období 2021-2022	35
Graf 2 - Zpochybnění viny.....	38
Graf 3 - Ohrožené osoby za roky 2022 - 2023	41
Graf 4 - Domácnosti s dětmi.....	42
Graf 5 - Vykázání pro období 2013 - 2023.....	57
Graf 6 - Vykázané osoby dle pohlaví	57
Graf 7 - Vykázání v jednotlivých krajích	58
Graf 8 - Obyvatelstvo v letech 2012-2022.....	67
Graf 9 - Mostecko v letech 2022 - 2023	73
Graf 10 – Vykázání v letech 2014 – 2023 v Litvínově.....	74

Seznam použitých zkratk

Atp. – a tak podobně
OOP – obvodní oddělení Policie
OSPOD – orgán sociálně právní ochrany dětí
SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování